

▲ KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır Heydər Əliyev

DİPLOMAT

№ 31 (543) 16 - 22 Avqust, Tebax sal. il 2023
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Həjəye:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman? Qədim Avropanın xaçpərəstləri, Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan! Yüz illər sındırmış göy məscidləri. Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbāhəddin Eloğlu

SEROKÊ HÊJA, BRÊZ MESUD BARZANÎ, 77 SALÎYA WE PÎROZBÊ!

İlham Əliyev Davosda İraq Kürdüstan Regional hökumətinin başçısı ilə görüşüb

18 yanvar 2017-ci il tarixində Prezident İlham Əliyev Davosda İraq Kürdüstan Regional Hökumətinin başçısı Məsud Bərzani ilə görüşüb. Prezident İlham Əliyev xalqlarımız arasında tarixi, mədəni əlaqələrin olduğunu qeyd edərək Məsud Bərzaninin atasının vaxtilə bir müddət Azərbaycanda yaşadığını xatırladı. Məsud Bərzani atasının xatirəsini yad etdiyi üçün dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirərək atasının Bakı ilə bağlı xatirələrini hər zaman məmnunluqla yad etdiyini vurğuladı. Görüşdə Azərbaycan ilə İraq Kürdüstan Regional Hökuməti arasında energetika, ticarət, idxal-ixrac və digər istiqamətlərdə əməkdaşlıq imkanlarının araşdırılmasının mümkünüyü qeyd edildi. Məsud Bərzani İraq Kürdüstan Regional Hökumətinin Azərbaycan şirkətləri ilə müxtəlif layihələr üzrə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını bildirdi, əlaqələrimizin genişləndirilməsi üçün yaxşı imkanların mövcudluğunu vurğuladı.

Em desteya rojnama "Diplomata Kurd" û "Yekitiya Civata Kurdên Azərbaycanê" bi dil û can, bona 77-salıya cenabî Serokê hêja, **Mesud Mistefa Barzanî** û 77- salıya damezirandina **PDK-ê** pîroz dikan, Serokê hêjara li jîyanê can saxî, emrê dirêj, li sîyasetê serkeftin û li malbetê bextewariyê ji Xudayê mezin û dilovan hîvî dikan. Û hîvîyame ji Serokê hêja ewe wekî zutirekê mizgînîya Kurdistanê Serxwebuyî bide gellê kurd û Kurdistanê. Her bijî.

Bi hurmet û rêz: Tahir Silêman, sernivîsarê rojnama "Diplomata kurd" û serokê "Yekitiya Civata Kurdên Azərbaycanê"

Prezident İlham Əliyev Koreya Xalq Demokratik Respublikasının Azərbaycanda yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

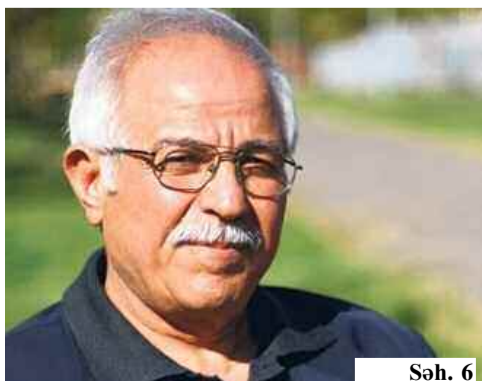
Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî

Jîyan û serhatda Serok Mesûd Mistefa Barzanî

UNUDULMAYAN ŞAHMALI KÜRDOĞLU

DÊMOKRASİYA CENABİ MESUD BARZANİ HÊJAYİ XELATA NOBÉLÉYE

16 августа – дата основания ДПК и день рождения ее лидера, Масуда Барзани

Səh. 6

Şêx Abdülislam Barzanî û Dewleta Kurdistanê û Otonomî û Dewleta Federe ya Kurdistanê...

Səh. 4

Mesrûr Barzanî: PDK herdem di parastina qeware, xak û mafên gelê Kurdistanê de pêşeng e

Səh. 5

DÊMOKRASİYA CENABİ MEŞUD BARZANİ HÊJAYİ XELATA NOBÉLÉYE

Səh. 12

Nêçîrvan Barzanî: Şanazî ye ku PDK heta niha jî bi germî di meydana xebatê de ye û nûnertiya gelê Kurdistanê dike

Prezident İlham Əliyev Bakıda "Diamed" dərman istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakının Pirallahı rayonunda "Diamed" dərman istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov və "Diamed Development Group" MMC-nin təsisçisi Aytən Quliyeva dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verdilər.

Layihənin əhəmiyyəti barədə videoçarx nümayiş olundu.

Qeyd edək ki, qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişafı və sənayeləşmə Prezident İlham Əliyevin iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasətinin əsas istiqamətlərindəndir. Bu baxımdan iqtisadiyyatın digər sahələri ilə yanaşı, sənayenin inkişafına xüsusi əhəmiyyət verilir, mövcud təbii və iqtisadi resursların istehsalda cəlb edilməsi, qabaqcıl texnologiyaların daha geniş tətbiqi istiqamətində sistemli tədbirlər həyata keçirilir.

Ölkəmizdə sənayeləşmə siyasətinə uyğun olaraq ixtisaslaşmış sənaye parkları və sənaye məhəllələri yaradılır. Hazırda ölkəmizdə 7 sənaye parkı (Sumqayıt Kimya, Qaradağ, Pirallahı, Mingəçevir, Balaxanı, Ağdam və Cəbrayıl rayonunda yerləşən "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" sənaye parkları) və 5 sənaye məhəlləsi (Hacıqabul, Masallı, Neftçala, Sabirabad və Şərur sənaye məhəllələri) mövcuddur. Sənaye parkları və məhəllələrdə sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafı üçün əlverişli investisiya mühiti yaradılıb.

Sənaye parklarının rezidentləri qeydiyyatla alındıqları tarixdən etibarən 10 il müddətinə əmlak, torpaq, gəlir və ya

mənfəət vergisindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnika, texnoloji avadanlıq və qurğular isə ƏDV-dən və gömrük rüsumlarından azad olunurlar. İndiyədək sənaye zonalarında 134 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik statusu verilib və bunlardan artıq 68-i fəaliyyətə başlayıb. Sahibkarlar tərəfindən bu günədək sənaye zonalarına 6,56 milyard manatdan çox investisiya yatırılıb və 10 min 600-dən çox daimi iş yeri yaradılıb.

Dövlətimizin başçısının müvafiq Sərəncamı ilə əczaçılıq məhsullarının istehsalı sahəsində ixtisaslaşmış Pirallahı Sənaye Parkı da yaradılıb. Bu günədək parkda 6 müəssisə rezident kimi qeydiyyatdan keçib. Onlardan "R-Pharm" MMC və "Diamed Co" MMC artıq fəaliyyətə başlayıb. Rezidentlər tərəfindən 36,6 milyon manatdan çox investisiya yatırılıb, 130-dan çox iş yeri yaradılıb. Növbəti mərhələdə 30 milyon manat investisiyanın qoyulması və daha 250-dən artıq iş yerinin

yaradılması nəzərdə tutulur. Bu sənaye parkının rezidentləri tərəfindən indiyədək 37 milyon manatlıq məhsul istehsal olunub.

Ölkəmizdə müasir sənaye müəssisələrinin, yeni istehsal sahələrinin yaradılması nəticəsində daxili tələbatın ödənilməsində yerli məhsulların payı əhəmiyyətli dərəcədə artır, ixrac imkanları genişlənir. Belə müəssisələrdən biri də "Diamed Development Group" MMC-nin Pirallahı rayonunda yaradılan dərman zavodudur. Bir hektar ərazisi olan zavod 3 min kvadratmetr qapalı sahədən ibarətdir.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2006-cı ildə fəaliyyətə başlayan "Azərbaycan Investisiya Şirkəti" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılmasının əsas məqsədi mövcud və yeni kommersiya müəssisələrinə yerli və xarici investorlar cəlb etməklə və öz vəsaiti hesabına müddətli investisiya qoyuluşları

vasitəsilə ölkəmizdə iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsidir. Şirkətin fəaliyyətinin əsas prioritetləri birbaşa investisiyalar və yeni texnologiyaların Azərbaycana cəlb edilməsi üzrə katalizator olmaq, ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafına töhfə vermək, habelə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və idxalı əvəzləyən proseslərə dəstək verməkdir. Şirkət fəaliyyəti dövründə 27 layihəyə 224 milyon dollar investisiya yatırılıb. Bu layihələrin 11-i xarici tərəfdaşlarla birgə icra olunub.

"Azərbaycan Investisiya Şirkəti" ASC bu dərman zavodunun tikintisinin maliyyələşdirilməsində də iştirak edib. Ümumi dəyəri 15,6 milyon manatdan çox olan "Diamed" dərman zavodunda "Azərbaycan Investisiya Şirkəti"nin payı 20 faizdir.

Bu müəssisəyə dövlət tərəfindən digər dəstək tədbirləri də göstərilib. Belə ki, layihənin reallaşması üçün İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkar-

lığın İnkişafı Fondu tərəfindən 6 milyon manat güzəştli kredit verilib. Sahibkarlığın inkişafına digər bir dövlət dəstəyi çərçivəsində İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən verilmiş investisiya təşviqi sənədi sayəsində müəssisə idxal etdiyi avadanlıqlara görə 1,3 milyon manat güzəşt əldə edib.

Prezident İlham Əliyev zavodu işə saldı.

İstehsal prosesi ilə yaxından tanış olan dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, zavodda müxtəlif adlarda, geniş çeşiddə (NaCl 0,9 faiz; Ringer; Ringer laktat; qlükoza və s.) və müxtəlif həcmərdə (100 ml, 200 ml, 250 ml, 400 ml, 500 ml) həyati vacib və zəruri venadaxili dərman məhsulları istehsal olunacaq. Müəssisənin illik istehsal gücü 20 milyon litrdir. Qeyd olundu ki, ölkəmizin bu dərmanlara olan illik tələbatı isə təxminən 15 milyon litrdir. Beləliklə, müəssisədə istehsal edilən məhsulların yerli bazarın tələbatını ödəməsi ilə yanaşı, Rusiya, Gürcüstan və Orta Asiya ölkələrinə ixracı da nəzərdə tutulur.

"Diamed" dərman zavodunda 100 iş yeri yaradılıb. Müəssisənin layihəsi İsveçrə şirkəti tərəfindən Qabaqcıl İstehsal Təcrübəsinə (GMP), istehsal xətti isə Avropa Farmakopeyasına uyğun olaraq hazırlanıb. Yüksək texnologiya və tam qapalı sistemlə təchiz edilmiş zavodun istehsal avadanlıqları İtaliya, ABŞ, Almaniya, İsrail kimi ölkələrdən alınıb. İstehsal olunan məhsullar zavoda məxsus müasir laboratoriyada Avropa Farmakopeyasının tələblərinə uyğun mütəmadi olaraq yoxlanılır.

Prezident İlham Əliyev Koreya Xalq Demokratik Respublikasının Azərbaycanda yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Avqustun 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Koreya Xalq Demokratik Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Sin Xon Çxolun etimadnaməsini qəbul edib.

Səfir etimadnaməsini Prezident İlham Əliyevə təqdim etdi. Sonra dövlətimizin başçısı səfirle söhbət etdi.

Qəbula görə dövlətimizin başçısına təşəkkürünü bildirən səfir Koreya Xalq Demokratik Respublikası Dövlət Şurasının Sədri Kim Çen İnın salamlarını Prezident İlham Əliyevə çatdırdı. Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarının Koreya Xalq Demokratik Respublikası Dövlət Şurasının Sədrinə çatdırmağı xahiş etdi.

Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyi münasibətilə təbriklərini çatdıran səfir xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 1985-ci

ildə Koreya Xalq Demokratik Respublikasına səfirinin məmnuniyyətlə xatırladığını bildirdi. O, Azərbaycanın və Koreya Xalq Demokratik Respublikasının beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurlu əməkdaşlığının vacibliyini vurğuladı, iki ölkənin parlamentləri, eləcə də Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Koreya Xalq Demokratik Respublikasının Əmək Partiyası arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin önəmini qeyd etdi. Sin Xon Çxol Azərbaycanın neft-qaz sahəsində zəngin təcrübəsini nəzərə alaraq, Koreya Xalq Demokratik Respublikasından olan tələbələrə Azərbaycanda bu sahədə təhsil almasının vacibliyini diqqətə çatdırdı.

Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında əlaqələrin qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə gələcəkdə də inkişaf edəcəyinə əminliyini bildirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1985-ci ildə Koreya Xalq

Demokratik Respublikasının səfirini xatırladan Prezident İlham Əliyev bu səfirin sonrakı illərdə - Ümummilli Liderin müstəqil Azərbaycana rəhbərliyi dövründə Koreya Xalq Demokratik Respublikası ilə əlaqələrin inkişafına təkan verdiyini qeyd etdi. Prezident

İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatının 2019-cu ildə Azərbaycanda keçirilən Zirvə görüşü çərçivəsində Koreya Xalq Demokratik Respublikasının yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti ilə görüşünü məmnunluqla xatırladı, Qoşulmama Hərəkatı, BMT və digər

beynəlxalq təşkilatçılar çərçivəsində ölkələrimiz arasında əlaqələri diqqətə çatdırdı.

Dövlətimizin başçısı parlamentlər, hakim partiyalar arasında münasibətlərin və mədəni əlaqələrin genişləndirilməsinin vacibliyini vurğuladı.

Jîyan û serhatda Serok Mesûd Mistefa Barzanî

Mesûdê kurê Mela Mistefa Barzanî di 16-ê tebaxa 1946-an de li bajarê

Şahê Îranê û Hikûmeta Iraqê li sala (1975), bi rênimayiya cenabê Mela Mistefayê Barzanî, Mesûd Barzanî li gel Îdrîs Barzanî birayê wî û jimareyek li hevalên xwe pêkve helsan bi rêxistina rêzên pêşmerge û damezrandina serkirdayetiya demkî ya Partiya Demokrat a Kurdistanê ji bo dakokîkirina li kurd û Kurdistanê û di 26-ê gulana 1976-an şoreşa gulana dest pê kiriye. Di sala 1976-an heta 1979-an de Mesûd Barzanî li gel bavê xwe li Amerîkayê jiyaye û

Mehabadê li Kurdistana Îranê, li ber sîhê alaya Kurdistanê û li roja damezrandina Partiya Demokrat a Kurdistanê ji dayik bûye. Li serdema temena kurt ya Komara Kurdistanê li Mehabadê ku yekemîn giyana serbixwe ya kurdî bûye.

Piştî rûxana Komara Kurdistanê di sala 1947-an de, binemaleya Mesud Barzanî li gel komek li pêşmergeyan û binemala wan naçar bûn vegerin Kurdistana Iraqê û paşê li aliyê rejîma Iraqê ve hemû bo bajarên xwarê Iraq hatin dîrxistin, bi taybetî Bexda û Besre, lê belê Mela Mistefa Barzanî, bavê Mesud Barzanî, rêberê şoreşa kurd li gel hevalên xwe berbi aliyê Yekîtiya Sovyetê bi rêketin û heta sala 1958-an li wir man. Mesûd Barzanî bi sedema hokara siyasî û peywendiya bi şoreşa Îlonê xwendina navendî

temam nekir û Bexdayê bi cîh hişt û li temena 16 salî di sala 1962-an de çek hilgirtiye û çûye rêzê pêşmergeyê Kurdistanê û roleke wî berbiçav hebûye. Li

nehem a Partiya Demokrat a Kurdistanê bi awayekî demokrasiyane Barzanî Serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê hate hilbijartin. Rola her yek li Mesûd Barzanî û Îdrîs Barzanî yê birayê wî, gelek berbiçav bûye di salên 1980-ê, heta wekî 1987-an de li damezrandina çendîn komeleyên siyasî li Iraqê û bi taybetî ku, bereyên Kurdistanê li çendîn rêxistin û hizbên Kurdistanê damezrand.

şoreşa kurd ku di 11-ê Îlona sala 1961-ê de bi rêberiya Mela Mistefa Barzanî destpêkir û heta sala 1975-an berdevam bû. Li jêr rênimayî û piştgîriya bavê xwe têkilîya xebata siyasî bûye. Barzanî jiyana xortaniya xwe terxan kiriye ji bo wan armancên ku Partiya Demokrat a Kurdistanê bilind kiriye. Di sala 1961-ê de, demokrasî ji bo Iraqê û Otonomî û paşê Federalîzm ji bo Kurdistanê li çarçêweya Iraqê demokratîk da, rêzdar xebatekî mezin ji bo vê çareseriyê rasteqîne kiriye.

Barzanî li temena bîst salî da bi awayekî rêk û pêk têkilî karûbarê siyasî bûye û di sala 1970-ê de beşdarî wê fîma kurdî bûye ku gûftûgoyê li gel Hikûmeta Iraqê, li ser rêkeftina otonomî kiriye. Di sala 1971-ê de li dema sazkirina kongreya heşt Partiya Demokrat a Kurdistanê bi sîfeta endamê komîteya navendî ya partiyê hatiye hilbijartin û paşê bûye endamê yedegê mekteba siyasî û erkê berpirsiya dezgeha emnî girtiye stûyê xwe.

Piştî ruxandina Şoreşa Îlonê li encama rêkkeftinnameya Cezayîrê li navbera

Barzanî teror kirine 32 kes le endamên malbata wî li gel wan 8000 Barzanî bûn ku ji aliyê rejîma Bees ve di sala 1983-an de hatin enfalkirin. Mesûd Barzanî xwedî çendîn hewldanên terorê bûye bi taybetî hewlên terorkirina li Vîyana paytexta Nemsayê di 8-ê çîleya 1979-an.

Barzanî û ji malbata xwe gelek qurbanî li ser kêşeya kurd daye û li dawiya li dayik bûnê heta 12 sal bavê xwe nedîtiye, ku ew li dûrî welat li Yekîtiya Sovyetê dijiya. Sîxurên rejîm sê birayê

Barzanî teror kirine 32 kes le endamên malbata wî li gel wan 8000 Barzanî bûn ku ji aliyê rejîma Bees ve di sala 1983-an de hatin enfalkirin. Mesûd Barzanî xwedî çendîn hewldanên terorê bûye bi taybetî hewlên terorkirina li Vîyana paytexta Nemsayê di 8-ê çîleya 1979-an.

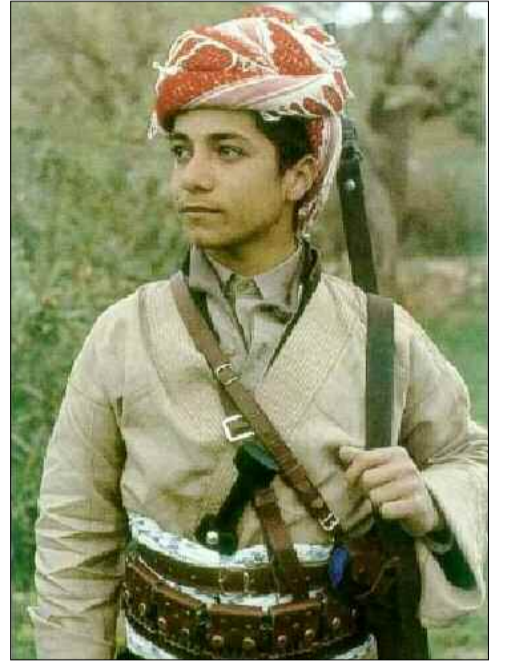
Rejîmê Iraq yek li dawiya yekê (16) çar gundê barzaniyan xera kiriye ku gundê birêze, Barzanî pirtûkekî li ser rola dîroka Mistefa Barzanî bavê xwe li Tevergera

Neteweya Kurd li jêr navê Barzanî û Tevergera Rizgarîxwaziya Kurd ku li sê bergan pêk hatiye nivîsandiye, li gel çendîn gotar û babetên siyasî ku li rojname û kovarên Kurdistanê hatine belav kirin. Piştî şerê hevpeymaniyên dijî bi Iraq, Barzanî hem ahengî bereya Kurdistanê kir û serkirdayetiya raperfina adara 1991-ê kurdan kir ku bûye hoya azad kirina beşekî mezinê Kurdistana Iraqê ji deste rejîma Bexdayê.

Di meha nîsana 1991-ê de gûftûgo li gel Bexdayê dest pê kir û Barzanî ji bo çendîn mehan serokayetiya şanda kurdî kir ku li hemû hizbên bereya Kurdistanê pêk hatibûn. Li gûftugoyan bi hîç encamek negihîştin bi sedema redkirina daxwaziyan kurd ku birfî bûn li otonomî herêmeyê û demokratîzekirina ji aliyên Iraqê ve. Her wiha li kongreya 12-ê ya Partiya Demokrat a Kurdistanê di sala 1999-an de Mesûd Barzanî serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê careke din hatiye hilbijartin. Mesûd Barzanî li salên nohtan û heta weku ji navçûna rejîma Bees, beşdarî çendîn kongre û civînên navdewletî kiriye. Wekî civînên Washington li sala 1992-an û paşê li 1993-an û likongreya Selahedîn a 1992-an û kongreya Londonê ya Îlona 2002-an û kongreya Selahedîn a şubata 2003-an. Barzanî roleke xwe yê serekî li sercem pêşhatiyên siyasîyê Iraqê nû da hebûye, paşê li damezrandina Encûmena hukimrana Iraqê di 31-ê tîrmeha 2003-an, ku têda bûye endam û dawiyê jî bûye serokê encûmenê.

Di 12-ê hezîrana 2005-an de Mesûd Barzanî wekî yekemîn serokê

çendîn welatan bi seredanên fermî kiriye û çendîn serokê welat û serokwezîrê van welatan dîtiye, li encama van hevdiyan de li gel serok George W. Bushserokê Amerîkayê di 25-ê cotmeha 2005-an de û Tony Blair serokwezîrê Britanya di 31-ê cotmeha 2005-an de û papayê Vatîkanê

di 14-ê mijdara 2005-an de û Silvio Berlusconi serokwezîrê Îtalyayê di 13-ê mijdara 2005-an de û Abdullah keyê Erebiyê di 13-ê adara 2007-an de û Abdullah keyê Urdunê di 19-ê adara 2007-an de. Wekî serokê herêmê ji bo geşkirina hevpeymanî li nav hêzên siyasîyên Kurdistanê çend organeke damezrandiye û li herêmê proseya biryardanê baştir kiriye:

- Li roja 22-ê kanûna 2007-an Encûmena Serokayetiya Kurdistanê hate damezrandin ku têda serokê herêmê ser-

herêma Kurdistanê ji aliyê Encûmena Nîştîmanî ya Kurdistana Iraqê ve hate hilbijartin.

Mesûd Barzanî li hilbijartinên roja 25-ê tîrmeha 2009-an bi rêjeya 70% ê denggan bi destxist û bi awayekî raste rast ji aliyê gelê Kurdistanê ve duyemîn car

pereştiya civînan dike, û cîgirê serokê herêmê Kosret Resul li gel serokê Parlamena Kurdistanê û serokê Hikûmeta Kurdistanê û cîgirên wan û serokê Dîwana Serokayetiya Herêmê. Heya niha berdevamîya Serokatîyê Kurdistanê û sîyasetmedarê aramîya Rojhilta Navine.

- Encûmena bilinda Partiyên siyasîyan, ku kesayetiya yekem a partiyên siyasîyan têda endam in, ku ji van hizbên xwarê ve pêk dihê: Partiya Demokrat a Kurdistanê, Yekîtiya Nîştîmanî ya Kurdistanê, Partiya Zehmetkêşên Kurdistanê, Partiya Sosyalîst a Demokrat a Kurdistanê, Yekgirtîya Îslamî ya Kurdistanê, Komeleya Îslamî ya Kurdistanê. Serok Barzanî şeydayê xwendinê bi taybetî jî hez bi xwendina pirtûkên dîrokî û siyasî û serbazî dike û her wiha gelek hez ji werzîşê dike. Mesûd Barzanî sala 1965-an dest bi jiyana hevjiyê kiriye û xwedî heşt zarokane. Barzanî şarezayî bi temamiya zimanê kurdî û erebî û farisî ye, her wiha şarezayî zimanê îngilîzî ye û dikare pê biaxibe.

Amadekar: Tahir Silêman

77. SALVEGERA DAMEZIRANDINA PDKÊ

Serkevtin bo rêbaza Barzanî, rêbaza kurdewarî û Kurdistanîtiyê.

Serkevtin bo stratejiya dewletbûnê.

Bi van hest û hêviyan pîroz be 77. salvegera damezirandina PDKê û 77 saliya rêzdar Mesûd Barzanî ku îroroj ew pêşeng û pêşmergeyê rêbaza Kurd û Kurdistanîtiyê û stratejiya dewletbûna Kurdistanê ye.

"Peyama Serok Barzanî ya bi helkefta 77. salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê

Bi navê xwedayê mezin û dilovan

Bi helkefta hatina şanzdehê teboxê û bîranîna heftih û şeşemîn salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê, germtirîn pîrozbahiyê li malbatên serbilindên şehîdan û Pêşmergeyên qehreman û hemû kadîr û alîgir û cemawerê Partî û hemû xelkê Kurdistanê dikim.

Li bîranîna Şanzdehê Teboxê da peyama min ji bo cemawer û alîgir û endamên Partî eweye ku Partî(PDK) partiya doz û bihayane û şopa rêbaza Barzanîyê Nemir û cihê hêviya xelkê Kurdistanê ye. Ji bo wê yekê pêwîste hemû kesên partîyî li asta meziniya dîrok û qurbanîdana partiya xwe û xwîna şehîdan bin û divê erkê xwe bi baştirîn awayî encam bidin ku xizmetkirin û bihêzkirina Kurdistanê ye. Daxwaz ji hemû Partîyîyan dikim îrade û hêviya wan bihêz bê ji ber ku Partî îrade û hêvî û hêze ji bo hemû xelkê Kurdistanê.

Mesûd Barzanî

16ê Teboxa 2022"

Ji rûpela Baregehê Barzanî / Barzani Headquarters /

ی ئازراب ی آنگه راب

16. August um 09:50

Serok Barzanî li Akrê û Berdereşê guhdariya xelkê kir

Serok Mesûd Barzanî li navçeyên Akrê û Berdereşê bi xelkê re civiya û ji nêzik ve guhdariya pirsgerêkên wan kir.

Berpîrsê Rêxistina PDKyê ya navçeya Akrê ragihand ku armanca serdana Serok Barzanî ew bû ku ji nêzik ve guhdariya xelkê bike û ji daxwaz û gazinên wan agahdar be.

Serok Barzanî çû navçeya Akrê ya Dihokê li avahiya Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) bi çend kesayetiyên navdar, berpîrsên îdarî û endaman re civiya.

Di civînê de Parêzgarê Dihokê Elî Teter, Serokê Rêxistina PDKyê yê Dihokê Piştîwan Sadiq, qaymeqamên Akrê û Berdereşê û rêveberên partiyê amade bûn. Serok Barzanî demjimêr 16.00an li Salona Konferansê ya Akrê bi xelkê navçeyên Akrê û Berdereşê re civiya. Piştî axaftina xwe guhdariya daxwazên welatîyan kir, civîn ji çapemeniyê re girtî bû.

Nerina Azad

Mesrûr Barzanî: PDK herdem di parastina qeware, xak û mafên gelê Kurdistanê de pêşeng e

Cîgirê Serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) Mesrûr Barzanî di 77emîn salvegera damezirandina PDKê de, peyameke pîrozbahiyê belav kir û tê de got: "Partî hizba li histgirtina berpîrsiyartiyên mezin û bihêz ragirtina îradeya Kurdîstaniyan e"

Deqa peyama Cîgirê Serokê PDKê Mesrûr Barzanî:

"Di 77mîn salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê û salvegera ji dayikbûna Serkirde û Rêberê niştîmanî cenabê Serok Mesûd Barzanî, gerimtirîn pîrozbayî pêşkêşî cenabê Serok, tevahiya endam, alîgir, dostên Partiya Demokrata Kurdistanê, malbet û kesûkarên serfiraz yê şehîd û enfalkirîyan, Pêşmergeyên qehreman yê Kurdistanê û tevahiya Kurdîstaniyên niştîmanperwer dikim.

16ê Teboxê tenê ne salvegera damezrandina partiyê kevnar û pêşeng ya Kurdistanê ye bi Rêberatiya bavê Rihê netewî ya me Mistefa Barzanî ye, belku, hemdem bîranîna debistaneke mezin û biheybet ya Kurdatî, niştîmanperwerî xwe neçemandin û berevanî kirine ji mafên reva yê gelê Kurdistanê bi tevahiya pêkhatiyên cuda cuda ku, heta niha jî berdewam e li ser xebat, qurbanîdan û têkoşîn û her tim di eniya herî li pêş ya berevanî kirin ji pêgeh, xak û mafên gelê Kurdistanê ye.

Partî hizba dayîk û şoreşên mezin û destkeftiyên mezin e, xwedan dîrokeke tîje ji serfirazî, serwerî û Serokekî Pêşmerge ye ku, jiyana û temena xwe bo berevanî kirin ji keramet, serfiraziya gel û niştîman û şikoya Kurdistanê terxan kiriye.

Partî ti carî hizbeke deverek anjî navçeyêke diyarîkirî ya Kurdistanê nebûye belku, ji roja damezrandinê ve tevahiya sînoren navçeyî derbas kiriye û bûye tevgerê girseyî ya Kurdistanê û berevanîkarê bihêz ya destkeftiyên niştîmanî, buhayê azadî, demokrasî û Parêzerê bihevne jiyana li Kurdistanê ye.

Partî hizba li estû girtina berpîrsiyartiyên mezin û bihêz ragirtina îradeya Kurdîstaniyan e û heta îro berdewame li pêşengî û pêşrewayefî kirina xelkê Kurdistanê bo parastina pêgeha niştîmanî û destûrî ya herêma Kurdistanê û pêşxistin û geşe pêdana karwana awedanî û wejandina Kurdistanê.

Di vê bîranîna bi heybet de birêzdarî û wefadarî ve damezrênerê partî, Rêberê dîrokî û bavê rihê Netewî ya xwe Mistefa Barzanî û Serkirdeyê şehîd Îdrîs Barzanî û tevahiya şehîdên rêya azadiya Kurdistanê bi bîr tînin.

16 Teboxê li tevahiya Kurdîstaniyan pîroz be
Mesrûr Barzanî
Cîgirê Serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê"

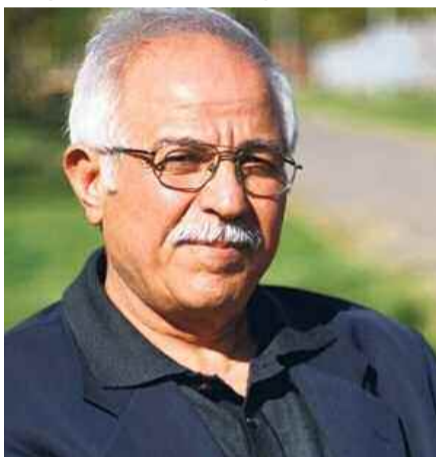
Nivîsa min a kurdî ya hefteyî di ê de...

PDKê û Birêz Mesûd Barzanî ji bo neteweya kurd fenomen û aktorên dîrokî ne

16ê Teboxa 1946an de di şertên ku Komara Mehabadê ya Kurdistanê ava bibû, Partiya Demokrat a Kurdistanê Iraqê (PDK) hat damezrandin û Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî jî hat dinyayê. Di wê demê de çet nedihat bîra siyasetvanê milî yê Kurdistanê û rewşenbîrên Kurdistanê ku ew herdu bûyer dê bibin du fenomen û aktorên girîng ya dîroka neteweya Kurd û Kurdistanê. Ji bona ku birayê Şêx Ebdulsalam Barzanî Mele Mistefa Barzanî damezrêner û serokê partiya PDKê bû, bi awayekî dihat tahi min kirin ku PDKê dê di dîroka Kurdistanê û neteweya Kurd de bibe fenomen û aktorek girîng. Lê kesî tehmîn nedikir ku Birêz Serok Barzanî dê mezin bibe û di zarotriya xwe de li cem bavê xwe di Şoreşa Neteweyî ya Îlonê de bibe pêşmergeyekî leheng, berpîrsiyar û serokê PDKê yê çalak, bibe serokê Kurdistanê û bibe damezrênerê Dewleta Federe ya Kurdistanê.

PDKê piştî ku ava bû, temena Komara Mehabadê ya Kurdistanê dirêj nebû. Berya ku Komar encama êrîşa Dewleta Kolonyalîst a Îranê bê rûxandin, bi daxwaza Serokkomarê Dewleta Kurdistanê, Serokê Neteweyî Mele Mistefa Barzanî û 500 hevalên xwe jî derbasî Yekîtiya Sovyetan bû. Loma jî PDKê fiilên ji serokê xwe bêpar ma. Lê PDKê xebata xwe domand. PDKê di bin serkereteriya giştî ya Hemza Ebdûllah de, di nav gel de bi hêz bû. Serokatiya partiyê li hemberî êrîşa Hikûmeta Navendî ya Iraqê, berxwedan û hostetiyêke mezin nişan dan. Gel li hewirdora PDKê civiyar û li hemû dever û bajar û bajarokên Kurdistanê rêxistinên nihênî û veşartî hatin ava kirin. Di nav ciwan û rewşenbîrên Kurdistanê de bûn xwediyê hêzekê û îtibareke mezin qezenç kirin.

PDKê dema tê damezrandin gorî standartên dinyayê ava dibe. Piştî Şerê Dinyayê ya 2emîn dema ava dibe, dawî faşizma Hîtler tê dayin. Demokrasî li hemberî faşizm û otorîterîzmê tê pejirandin. PDKê jî, rêbaza neteweyî û demokratîk dipejîre. Loma jî demokrasiye li

İbrahim GUÇLU
(www.ibrahimguclu21@gmail.com)

Iraqê wek sîstema siyasî dê pejirandin. Loma jî, ji bona Kurdistanê Otonomiyê û ji bona Iraqê demokrasiye wek şiyar û armanç qebûl dike. PDKê biryar dide ku ji bona li Kurdistanê Ortonomî ava bibe û jiyana otonomiyê domdar be, divê demokrasi li Iraqê pêş bikeve û bibe terza (babeta) jiyane û çanda otorîter-nîjadperestî bê guhertin.

PDKê bona ku standartên navneteweyî pejirandibû, bi dinyaya demokratîk ve jî, li hev kirî bû.

Di sala 1958an de dema ku Serokê Neteweyî Mele Mistefa Barzanî û hevalên xwe piştî Şoreşa Abdulkêrîm Kasim vejeriyar Iraqê û Kurdistanê; PDKê, bi projeteke merzin vejeriya. Li Iraqê makezagonê nû çêbû. Di makezagonê hat pejirandin ku Iraq jî neteweya Kurd û ereban ava bûye; li Iraqê zimanê Kurdî û Erebî Fermî ye. Li Kurdistanê dê hukmî zatî ava bibe. Ew rûdawan dibin sedem ku PDKê xurttir bibe, li hemû Iraqê û li Kurdistanê bibe xwediyê rêxistinê. Li Payitexta (serokbajarê) Iraqê Baxdayê, Kongreya xwe aşkere li dar bixe. Bi deh hezaran kes beşdarî kongereya giştî ya PDKê bibe.

Dema ku Hikûmeta Navendî ya Iraqê, makezagona hatibû qebûl kirin, naxist jiyane û dest bi êrîşên kolonyalîst û dagirkerî kir, PDKê di bin serokatiya Serokê Neteweyî Mele Mistefa Barzanî de gelek bi hêsanî dest bi Şoreşa Neteweyî ya Îlonê kir. Di encamê de jî, zora Dewleta Iraqê bir û Hikûmeta

Navendî ya Iraqê û Baasê mecbûr bû ku ji avabûna Otonomîya Kurdistan re "erê" bibêje.

Dema ku Hikûmeta Navendî ji bona ku Otonomîya Kurdistanê têk bibe dest bi êrîşê kir, PDKê, dîsa gelek bi hêsanî li hemberî Rejîma Baasê Şer kir, gelek serkeftî bû.

Dema ku PDKê û Serokê Partiyê Mele Mistefa Barzanî dît ku li Kurdistanê qetlîfameke mezin tê çê bibe, dest ji şer ber de.

Ev helwesta partiyê jî diyar kir ku partî ji bona gel û berjewendiya gel heye. Ji derveyî berjewendiya gel, serokatiya partiyê û Serokê Neteweyî Mele Mistefa Barzanî, ji bona elîta partiye şer nake.

Lê dema PDKê derfet dît û şert pêk anîn, di sala 1975an de dest bi Şoreşa Neteweyî ya Gulanê kir. Wê demê pêşmerge Mesûd Barzanî bû serokê Şoreşê û ciyê Serokê Neteweyî Mele Mistefa Barzanî û bavê xwe dagirt. Stêrka wî birikî. Wî Rêbaza Barzaniyan meşand.

PDKê û YNKê, Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî û Celal Talabanî Dewleta Federe ya Kurdistanê ava kirin. Birêz Mesûd Barzanî jî bû Serokê Kurdistanê.

Loma jî dikarim bibêjim ku PDKê û Serok Barzanî di dîroka Kurdistanê û Neteweya Kurd de fenomenek û aktorekî girîng in.

Kurdan û dinyayê bi Serokê Kurdistanê û PDKê bawerî anî.

PDKê û Serok Barzanî di vêqonaxê de jî, ji bona Dewleta Federe ya Kurdistanê gelek girîng in. Bes ew dikarim li hemberî êrîşên dewletên dagirker, rêxistinên terorîst yê wek PKKê û Haşdî Şabi rawestin. Mala Kurdan biparêzin.

PDKê û Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî garantiya serxwebûna Kurdistanê ne. Ew dikarim ji encama referandûma serxwebûna Kurdistanê re xwedî derkevin.

Di salvegera damezrandina PDKê de, silav li damezrênerê PDKê û rêberê neteweya me nemir Mistefa Barzanî û Îdrîs Barzanî û hemû şehîdên Kurdistanê û Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî pîroz dikim.

DÊMOKRASÎYA CENABÎ MESUD BARZANÎ HÊJAYÎ XELATA NOBÊLÊYE

Îro li Bakûrê Kurdistanê û Tirkîyayê "Pirsgireka kurd" li rojevêdaye.

Hokumeta Tirkîyayê, bona zext û zora gelên kurd, ji sazîyên YA-ê, yê herf girîng ji sîstêma Başûrê Kurdistanê, ji dêmokrasîya rêzdarê hêja, Serokê Kurdistanana Azad, Cenabî Mesud Barzanî minaq hildane û hes dikin hine gavên dêmokrasîyê bavêjin. Lê nijatparêzên tirkîkan hemu gavan astengîyan derdixîne hole û bê şerm ji "bratîyê" gilf dikin. Lê çîrokên kalên xweye nijatparêziyê kevnar hes nakin ji bîra xwe derînin, axatîya xwe ji dest berdin. Daxazîya wana, kurda wek herdem bi çavên piçûk dîtine. Lê ew hes nakin pêşketina kurda qebûl bikin, hes

netewe kurd tunene evana tirkê çîyanin. Lê pêş van hemu buyeran, Serok Mesud Barzanî navên me tûrkmanan xiste lîsta parlamêntoya Îraqê û cara ewlîn ew em derxistine rêzên netewa. Beqî dêmokrasîya Barzanî em ketine Parlamêntoya Kurdistanê û xadî hemu mafên mirovahîyê bûn. Em hezdar cara kek Mesudra dibêjin spas`.

Belê, dewleta Tirkîyayê ber sîyaseta Mesud Barzanî teyax nekir, xwe nexaze jî hat di gel cenabî Mesud Barzanî, ber alaya Kurdistanêye sê rengîn rûnişt û ji Serokê hêja harîkarî xwast. Niha li Tirkîyayê nuneratîya Hokumeta Herêm hatîye vekirin, Ala rengîn li civat û meşada resmî tê bilind kirinê.

Eve sîyaset, eve Dêmokrasîya Barzanî, neyar nexaşîya xwe anî ber pîyên xwe wekî harîkarîyê bidin "Pirsgireka kurd".

Ji ronahîya Dêmokrasîya Mesud Barzanî li Kurdistanê çiqas netewa kêmjimar hene, heqê dêmokrasîya wan hatî dayîn. Ereb, tûrkman, surîyanî, kildanî, asorî, ermenî kîjanî ku li Kurdistanê deh hezarin li parlamêntoyê cîk hatîye dayîn.

Em gumanin Şewqa Dêmokrasîya Serokê hêja cenabî Mesud Barzanî wê ronahî bide Rojhilata Navîn û dewletên cîhanê.

Rastî jî Rojhilata Navîn, wusa jî dewleta Tirkîyayê, Sûriyayê, Îranê ber sîstêma dêmokrasîya Mesud Barzanî bixwazin jî, nexwazin jî hes dikin gavne dêmokrasî bavêjin.

Raste di sala 2004-a, cara ewlîn ez çûnê Kurdistanana Azad serkarên sazîyên tûrkmananva min hevdiîn çêkirin.

Ew digotin:

"Ji sala 1993-a gênêralên Tirkîyayê me bi balafirava dibirine Hekarîyê, qerergeha eskerîyê. Plan proqrama didane ber me. Yê ewlîn ew bû wekî, pîrsa Kurdistan neynîne ser zimanên xwe, kîjan tûrkman pîrsa Kurdistan bide xebatê ew ne tûrkmane.

Yê duyem, ala Kurdistanê qebûl mekin û neynin ser zimanê xwe.

Yê sêyem, ewe parlamêntoya Kurdistanê nas nekin û nebîne endam parlamênto.

Yê çarem, kurda cîrantîyê mekin, kî keça kurda lawên xwera stendîye bidin berdan, kê keça xwe daye kurdan paš bînin. Pêwîste hun bizanibin li cîhanê

netewe kurd tunene evana tirkê çîyanin. Lê pêş van hemu buyeran, Serok Mesud Barzanî navên me tûrkmanan xiste lîsta parlamêntoya Îraqê û cara ewlîn ew em derxistine rêzên netewa. Beqî dêmokrasîya Barzanî em ketine Parlamêntoya Kurdistanê û xadî hemu mafên mirovahîyê bûn. Em hezdar cara kek Mesudra dibêjin spas`.

Belê, dewleta Tirkîyayê ber sîyaseta Mesud Barzanî teyax nekir, xwe nexaze jî hat di gel cenabî Mesud Barzanî, ber alaya Kurdistanêye sê rengîn rûnişt û ji Serokê hêja harîkarî xwast. Niha li Tirkîyayê nuneratîya Hokumeta Herêm hatîye vekirin, Ala rengîn li civat û meşada resmî tê bilind kirinê.

Eve sîyaset, eve Dêmokrasîya Barzanî, neyar nexaşîya xwe anî ber pîyên xwe wekî harîkarîyê bidin "Pirsgireka kurd".

Ji ronahîya Dêmokrasîya Mesud Barzanî li Kurdistanê çiqas netewa kêmjimar hene, heqê dêmokrasîya wan hatî dayîn. Ereb, tûrkman, surîyanî, kildanî, asorî, ermenî kîjanî ku li Kurdistanê deh hezarin li parlamêntoyê cîk hatîye dayîn.

Em gumanin Şewqa Dêmokrasîya Serokê hêja cenabî Mesud Barzanî wê ronahî bide Rojhilata Navîn û dewletên cîhanê.

Serokên dewletan wê ji Dêmokrasîya Barzanî minaq hildin û tevî neteweyên kêmjimarên Kurdistanê, ji Sazîyên Cîhanê daxwaz bikin wekî, bona anîna haştî û azadîyê Xelata Nobêlê bidine Dêmokrathez, Haştîxwaz û Sîyasetmedarê mezin cenabê Mesud Mistefa Barzanî.

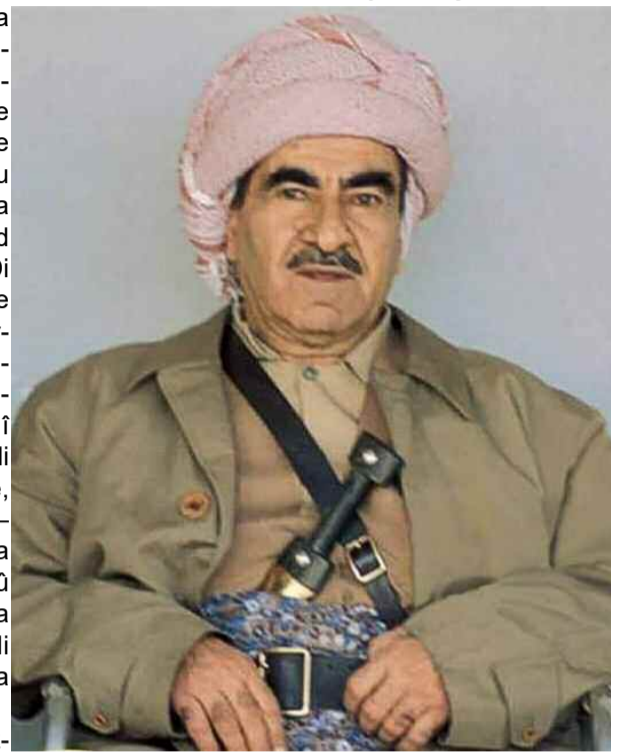
Amade kar: Tahir Silêman

Barzaniyê Nemir, diwartirîn xebat.. Bihêztirîn rêber

Mistefa Barzaniyê Nemir di 14.3.1903 li Barzan jidayik bûye.. Di sê saliya xwe de ji ber helwesta

Nemir bergîriyêke pir bi bandor hat kirin û di encamê de destpêka Adara 1975 rêjîm di şerê xwe de

netewî û azadîxwaz a malbata xwe ligel dayîka xwe dikeve zindanê.. Di 19 saliya xwe de serkirdatiya hêzeke barzaniyan dike ku diçin bo piştevaniya şoreşa Şêx Mehmûd Hefîd li Silêmaniye.. Di sedeya derbasbûyî de beşdar dibe û rêbertiya 7 şoreşên rizgarîxwaz ên Kurdistanê dike, ew jî şoreşên barzaniyan di nîva salên 1930 de, şoreşên Barzan 1943 – 1945, şoreşa Pêşewa Qazî Mihemed û damezrandina Komara Kurdistan de li Mehabad, şoreşa Îlonê, şoreşa Gulanê..

Damezrênerê mez-

intirîn û bihêztirîn partiya kurdî û Kurdistanî ye di dîroka nû ya Kurdistanê de, ku ew jî Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) ye.. Sala 1946 bergîriyêke pir aza li Komara Kurdistan dike û piştê di heman demê de di nava hersê perçeyên Kurdistanê Rojhilat û Başûr û Bakur de şerê hersê dewletên Îran û Iraq û Tirkîyê dike û di encamê de piştî ku ziyaneke mezin dighîne wan, karî xwe û hêza xwe derbas bike û bi rêyêke efsaneyî ava Aras qût bike û xwe bihîne Yekîtiya Sovyêt a berf.

Ji sala 1947 heta 1958 ji ber zordariya dagîrkeran derfet ji bo mana li Kurdistanê û xebata leşkerî nemabû, lewma jî Barzanî û 500 hevalên xwe li Yekîtiya Sovyêt jîyan û li wir xebateke siyasî û dîplomatîk girîng kirin..

Piştî ku Barzaniyê Nemir û hevalên xwe ji Sovyêt vegeyriyan Îraqê, Barzanî dest bi şoreşa Îlonê kir, ku bihêztirîn û dirêjtirîn şoreşa berfireh û niştimanî bû, ku 11.9.1961 ev şoreş li ser destê vî rêberî hat pêxistin û her Barzanî serkirdatiya wê dikir, ku nêzîkî 14 salan dirêj kir. Di 11ê Adara 1970 de rêjîma Îraqê neçar kir ku îtîrafê bi hebûn û beşek ji mafê gelê Kurd bike û di wan rojan de Hikûmeta Îraqê rêkeftina bi navê 11ê Adarê îmze kir, ku ew rêkeftin di dîroka hevçerx a Kurdistanê de yekemîn destkefta fermî û yasayî û netewî bû..

Di dirêjahiya jîyan û xebata Barzaniyê Nemir de, herçar dewletên dagîrker Îran û Iraq û Tirkîyê û Sûriyê, ligel çend welatên din ên navçeyê û cîhanê û herwiha destên reş ên navxwe, dijayetiya wî û şoreş û xebata wî dikirin û pîlan û êrişên leşkerî û siyasî û bi hemû awayekî şerê wî dikirin. Bi palewanî şerê hemûyan dikir û di rûyê wan de disekin û doza gelê xwe bilind hişt û qet qebûl nedikir ku dest ji ti mafêke rewa yê gelê xwe berde..

Dema di Adara 1974an de rêjîma wê demê ya Îraqê poşman bû ji Rêkeftinnameya 11ê Adarê û dest bi şer kir li dijî gelê me û li dijî Şoreşa Îlonê, di bin rêbertiya Barzaniyê

şikest û rêjîma Îraqê neçar bû ku berê xwe bide Îran û welatên ku li berjewendiya xwe digerin û hemû bûn destek li dijî şoreşa Kurdistanê û karî demkê wê şoreşê rawestînin..

Barzaniyê Nemir di dîroka dîr û nêzîk a gelê me de, yekemîn rêber û serkirde bû ku karî şoreş û xebat û bizava rizgarîxwaz a Kurd û Kurdistanê ji xebateke navçeyî bike bo xebateke seranserî û berfireh li Kurdistanê.. Herwiha di serdema xebat û rêbertiya Barzaniyê Nemir de pîrsa Kurd û mafên gelê me yê rewa gihîştin piraniya welatên dunyayê û deng û rengê şoreşa heqxwaz a Kurdan gihîşt hemû cîhanê.. Tekane rêber e ku zêdetirî nîv sedê bi bê westan di nava şoreş û têkoşînê de bû.. Tekane serkirde ye ku di rêya xwe ya xebatê de ewqas diwarî û zehmetî û kaş û kendal û girêk nedîtiye.. Nemir di salên xebata xwe rastî gelek pîlanên giran hatiye, di nava wan de jî 2 pîlanên navçeyî û navdewletî di salên 1947 û 1975 de bû ye, lê herdû jî derbas kiriye.. Di nava pêkhatiyên Kurdistanê de gelek alîgir û dilsozên Barzaniyê Nemir hene, ku bê cudahî ligel Barzanî û hizb û rêbaza wî bûne..

Heta niha diyartirîn serkirde û rêber e ku piştî wefata xwe jî, nav û xebat û têkoşîna şoreşa wî zindî maye.. Zêdetirîn serkirdeyê Kurdistanê ye ku xebat û şoreşên wî li ser asta cîhanê deng vedaye.. Li çendîn mozexaneyên navdewletî li welatan wêne û peykerên Barzanî hatine danîn û Barzanî di nava rêberên cîhanê de rêz kirine.. Niha jî partiya wî rêberê mezin li ser asta Başûrê Kurdistanê û Iraq û navçeyê û hemû cîhanê xwedî pêgeheke bihêz e û berdewam e li ser xebata bajar û li ser şoreşa dêmokrasî û medenî û birêvebirinê û pêşxistina civakê, her wek çawa Barzaniyê Nemir li ser çiya xebat dikir.. Her partiya Barzaniyê Nemir bû ku rêbertiya referandûma 25ê Îlonê kir, ku berdewamiya xebata ji bo mafê gelê Kurd bû ji bo serxwebûna Kurdistanê.

KDP.info

Şêx Abdûselam Barzanî û Dewleta Kurdistanê û Otonomî û Dewleta Federe ya Kurdistanê...

İbrahim GUÇLU

Şêx Abdûselam Barzanî, li Kurdistanê serokekî neteweyî yê dîrokî û bi navûdeng û gelek girîng e. Ew şaxsiyê û serokekî gelek balkêş û rewşenbîr û mut-effekîr e. Ew di heman dem de serokekî aristokrat yê oldar û serokê Nakşibendîyan bû.

Serokatîya Şêx Abdûselam Barzanî, ji serokatîya edetî cûdatir bûye. Xwediyê qarek-tereke milî, civakî, olî û reformxwaz bûye. Loma jî Şêx Abdûselam li herêma xwe gelek reformên dîrokî û girîng pêk tîne. Reformên di dema wî de pêk hatine, her Kurdek jî baş dizane û jê re rêz digrin, ev in:

1-Xwediyê mulkûnê ji holê radike.

2- Axê li gûndîyan belav dike.

3-Qelindê bûkê ji holê radike. Bi zorê zewacê qedexê dike.

4- Pêwendîyên civakî û herêmî û insanî, gor pîvanên wekhevî û edaletê rêdixe.

5-Biryar dide ku li her gundekî mescîdek ava bibe. Ew mescîdan bes wezîfeya ol û îbadetê nebînin.. Di hamen dem de bibin navendên civakî, navendên danûstandinê, navendên çareserkirina pirs-girêkan,

6-Li her gundekî ji bona ku pirs-girêk ji her aliyê ve çareser bibin, bi îradeya gûndîyan meclîsek/konseyyek ava dike.

7-Ji her eşîretêkê ji bona hêzên çekdar ava bibe, biryar dide û gor wê biryarê hewil dide.

Şêx Abdûselam bi van reformên xwe, bi hemû eşîretên Kurdistanê re dibe xwediyê peywendîyek xurt. Hemû eşîret jî bawerîya xwe ji Şêx Abdûselam Barzanî re nişan didin.

Ew di heman dem de xwediyê projeyekê civakî û milî ye jî. Ew dixwaze ku pêşî li herêma xwe û pişt re jî li tevayî Kurdistanê vê sîstemê ava bike. Ev sîstema jî, ji sîstema Împaratoriya Osmanî cûda û serbixwe ye. Ne sîstemek despotîk û otorîter e. Ew projeya wî, domandina projeya Şêx Abdûselam Barzanî ya milî ye.

Bi van projeyên wî, li Kurdistanê fikrên reformxwazî û civakî û milî belav bûn, rê û rêbazek nû ava dibû.

Şêx Abdûselam Barzanî, di sala 1907-an de bi hemû şêx û

serok eşîrên Kurdistanê re civînekê li dar dixê. Di wê civîne de biryarên gelek girîng tên girtin. Ew biryaran pêşkêşî desthilatdarîya Împaratoriya Osmanî dibin.

Ew biryarên dîrokî û girîng ev in:

1- Li Kurdistanê, divê zimanê kurdî bibe zimanê fermî.

2-Li Kurdistanê, perwerdayî divê bi zimanê kurdî bibe.

3-Qeymeqam, midurên navçeyan, xebatkarên din, divê ji Kurdan bînar kirin. An jî kêmîrîn divê ew memûrên ku kurdî dizanin ji bona Kurdistanê bînar kirin.

4- Divê di dadgehan de biryar gorî hiqûqa îslamê bînar dayin.

5-Divê bac bê girtin. Lê ev bac divê li Kurdistanê ji bona çekirina rêyan, avakirina dibistanan bê bi kar anîn.

Şêx Abdûselam Barzanî, ji bona ku ev projeyên xwe yê milî pêk bîne, bi Hemû Cemiyetên Kurdistanê re pêwendî datîne. Di heman dem de, bi Şêx Mehmûd Hafîd, Şêx Abdûlkadîr Nehrî, Axayê Şîkakan Simko û pêşengên civaka kurd yê din re jî danûstandin dike.

Dema ku ew daxwazên serok eşîr û şêxên Kurdistanê, digihîjin destê desthilatdariya Osmanî, ew daxwazan li dijî dewleta Osmanî wek îsyân tên qebûl kirin. Împaratoriya Osmanî, leşkerên xwe dişîne ser Kurdistanê. Hezar mixabin ji derveyî Eşîreta Barzan, eşîretên din li berxwe nadin. Mixabin beşek ji wan eşîran jî dibin hevalên dewletê. Wê demê Şêx Abdûselam biryara şer dide. Eşîreta Barzan, bi mehan şer dike. Lê Şêx Abdûselam Barzanî mecbûr dibe ku herêmê terk bike.

Şêx Abdûselam diçe herêma Suryaniyan. Suryanî, li Şêx Abdûselam xwedî derdikevin û cî didin wî.

Lê hêzên dewletê dikevin Kurdistanê û herêma Barzan, gûndan dişewitînin, malên gel talan dikin. Mêran dikûjin. Jin û zarokan dîl digrin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî (Birayê Şêx Abdûselam yê biçûk) 3 salî ye. Ew, bi dêya xwe ve dîl tên girtin û di zîndana Misulê de tên girtin.

Beşek çekdar jî vedikişîn çiyayên bilind. Li benda biryara Şêx Abdûselam Barzanî dimînin.

Şêx Abdûselam, di sala 1908-an de vedigere Herêma Barzan. Hêzên xwe yê çekdar dîsa dicivîne ser hev, li hemberî hêzên dewleta Osmanî dest bi şer dike. Di vî şerî de, hêzên Dewleta Osmanî zerafên mezin dibînin û şikest dixwin.

Şêx Abdûselam Barzanî, li dijî Meşrûtiyeta Yekemîn (1908) jî derdikeve. Ew li dijî Ittîhad

Terakkiyan jî xwediyê helwest-eke reformxwaz e. Wan nijad-perest qebûl dike.

Piştî vê serkeftina Şêx Abdûselam Barzanî, Hikûmeta Osmanî, ji Şêx Abdûselam hevdtîne daxwaz dike. Ew jî qebûl dike. Piştî muzekereyan, dewleta Osmanî daxwazên wî qebûl dike. Herdu teref girtiyan azad dikin. Dewleta Osmanî, zerara daye herêmê tanzîm dike.

Lê dewleta Osmanî, bi soza xwe re girêdayî namîne, dest bi tade û zilmeke nedîtî dike. Di sala 1913-an de biryar dide ku Şêx Abdûselam Barzanî bê girtin. Loma jî hêzek çekdar dişîne ser wî.

Şêx Abdûselam jî wê demê mecbûr dibe ku biçe Rojhelata

Kurdistanê. Dibe mêvanê Seyîd Taha. Nêzikî Ūrmiyeyê li Rajanê bi cîh dibe. Di salên 1983-an de jî Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî li vî bajarî xwediyê bîngehekê bû.

Dewleta Osmaniyan, ji bona ku Şêx Abdûselam Barzanî dîl bê girtin û an jî bê kuştin, xelatek mezin pêşkêş dike.

Şêx Abdûselam Barzanî, di vê qonaxê de, bi Axayê Şîkakan Simko re hevdtîne dike. Bi hev re derbasî Gurcistanê, bajarê Tiflîsê dibin. Bi berpirsîyarên Çar re danûstandin dikin. Lewra Çar soz dabûye ku di têkoşîna milî ya Kurdan de bibe alîkar.

Piştî hevdtîna bi berpirsîyarê Rusyayê re, Şêx Abdûselam vedigere Îranê. Li Îranê, ew û Axayê Şîkakan Simko ji hevûdu vediqetin. Ew, encama dawetê diçe gundekî kurdan dibe mêvan. Xwediyê gûnd Sofî Abdûllah, dema ku Şêx Abdûselam û 3 hevalên wî di xew de bûne, wan digre teslîmî Dewleta Osmanî dike. Wek tê zanîn ji bona wî Dewleta Osmanî xelatek mezin danî bû. Encama vê îxanetê Sofî Abdûllah, ew xelata mezin werdigre.

Şêx Abdûselam Barzanî piştî dîl dikeve, wî dibin Misulê. Li Misulê, ji aliyê Sileyman Nazîfê Diyarbekirî -ku ew hevalbendê Ittîhad Terakkiyê bû-ve hat darizandin. Ew darizandina, darizandinek hiqûqî nebû, darizandinek gelek keyfî bû. Piştî darizandina nehiqûqî û keyfî, biryara îdamkirina Şêxê mezin û Serokê Kurdistanê hat dayin. Gorî nerînekê Şêx

Abdûselam Barzanî, di 14.12. 1914-an de, gorî nerînekê jî di destpêka sala 1915-an de tê îdam kirin.

Şêx Abdûselam Barzanî, li ber çavên malbata wî û birayên wî tê îdam kirin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî biryar dide ku tu wext teslîmî dijminên mîletê kurd nebe.

Bi îdama Şêx Abdûselam, mîletê kurd serokekî xwe yê mezin wenda dike.

Şêhîdketina Şêx Abdûselam Barzanî, dibe sedem ku di Şerê Cîhanî Yekemîn de neteweya kurd, wek neteweyên din derfet bi kar bînin û dewleta Kurdistanê ava bikin.

Ittîhad Terakkiyên Osmanî, ji bona pêşîya pêvajoya dewle-

Barzanî ya neteweyî şopandin û meşandin. Ji bona ku neteweya kurd, mafê xwe yê neteweyî qezenç bike û li Kurdistanê statuyek serbixwe ava bibe û Kurd li welatê xwe desthilatdar bin, xebat û têkoşîneke bê hempa birêvebirin.

Dema ku Kurdistan bi Peymana Lozanê hat beş kirin. Wê demê Mele Mistefa Barzanî, li Beşû Başûrê Kurdistanê, ji Tevergera Neteweyî ya Kurdistanê re wê demê serokatî kir. Ji her tevger û serhildana neteweyî ya Başûrê Kurdistanê re piştgirî kir. Ji tevgerên neteweyî yê li Bakûrê Kurdistanê û Rojhelata Kurdistanê re bû piştgir. Dema di sala 1919an de, serhildana neteweyî dest pê kir, di sala 1925an de serhildanan dom kir, Mele Mistefa Barzanî û malbata Barzaniyan, ji van tevgerên neteweyî re bûn alîkar.

Dewleta Mehabad ya Kurdistanê, piştî Şerê Cîhanî yê Duyemîn, li ser mîrata Şêx Abdûselam Barzanî ya statuparêz û reformxwaz şîn bû. Dewleta Kurdistanê, bû dewleteke reformxwaz û makezagoneke gelek demokrat pejirand. Mele Mistefa Barzanî bi pêşmergeyên xwe ve bûn alîkarê damezrandina Dewleta Mehabadê ya Kurdistanê û ket bin xizmeta Dewleta Kurdistanê. Ji Serokatîya Qazî Mihemed re rêz girt. Bi xwe jî bû serleşkerê mezin yê Dewleta Mehabad ya Kurdistanê.

Dema ku Dewleta Îranê, ji bona ku Dewleta Kurdistanê ji holê rake, êrîş kir, bi daxwaza Qazî Mihemed, Mele Mistefa Barzanî, bi hevalên xwe ve derbasî Yekîtiya Sovyetan bûn.

Piştî ku Mele Mistefa Barzanî û hevalên xwe, di sala 1958an de vegerîyan Iraqê û Kurdistanê, Şoreşa Neteweyî ya îlonê jî girêdayî şûra neteweyî û civakî ya Şêx Abdûselam Barzanî dest pêkir û di sala 1970yî de bi avakirina Otonomiya Kurdistanê encam da. Di sala 1974an de, li hemberî Dewleta Iraqê ya faşîst û kolonyalîst, şerê ji bona Kerkukê jî bi şûra Şêx Abdûselam Barzanî dest kir û domand.

Şoreşa Neteweyî ya Gulanê jî di sala 1976an de, di bin serokatîya Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî de, bi şûra neteweyî û bi projeya Şêx Abdûselam Barzanî dest pê kir. Di gelek zehmetîyan re derbas bû. Di encamê de, ji bona avakirina Dewleta Federal ya Iraqê û Dewleta Federe ya Kurdistanê derfet çêkir.

Dewleta Federe ya Kurdistanê jî encama şûr û projeya Şêx Abdûselam Barzanî ye.

Divê hemû kurd li hemû beşan xwediyê vê şûrê bin û bi vê şûrê tev bigerin.

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî

Îro 16-ê tebaxê helkefta 77- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîrozbê!

Piştî Silemaniyê, gunde Barzan dibe navenda xebata sîyasî li başurê Kurdistanê:

Piştî şikesta şorişa Şex Mahmudê nemir barê xebat û karê Kurdayetiyê li başurê Kurdistanê bi yekcarî dikeve herema Behdînan ku navenda rêberatiya ve xebat û hereketa gundê biçuke Barzan e.

Qeza Mêrqaşor ku nahîyên Mêrqaşor, Barzan û Şervan digire ber xwe, girêdayî wilayeta Hewlêrê ye.

Devera Berzan beriya kû piştî çend şerhildanên kurdan bi yekcarî ji aliyê rêjîmên dagirker ve wêran bibe, 400 gundên awedan têda hebune û hejmara runiştvanan heremê zêdetir ji 40 hezar kesan buye. Herema Barzan û navenda wê gundê Barzan di çaxê Şêx Ebdulsalamê yekem da ku di sala 1872-ê zayînî de wefat kir, ji ber ku tekeya terîqeta Neqşebendî li Nehrîyê têda bu, mîna navendeke olî û awedan ku herdem tevî mirîdên ve terîqetê bu, tihat hesabandin. Şêx Ebdulsalamê yekemîn berêvajî şêx û axayên hemdemî xwe, mirovekî dadmend û bi edalet bu. Wek jêderên biyanî didin xuyakirin di çaxê wî da hinek karên baş û xebatên sosyalî ji bo pêşketina jîyan û rewşa civakî hatin kirin ku ger bi pîvanên roja îro bîn nirxandin û şirovekirin, di wê serdemêde pir girîng bun. Ji wan karan:

parvekirine zevî û erdê çandinê bi ser gundiyan de, qedexekirina milkdariya zêde bi şeweyên fêodalî, qedexekirina bi zorê zûdayîna keçan û parastina siruşt Kurdistanê anku birina dar û dirextan, şewitandina daristanan û qedexekirina kuştin teyr û tiwalan, neçira heyvanên kovî, bêhinfreyî li hemberî dîyanetên der û dora coxrafiya jîyana wan û herema Behdînan (Jîyana hevpar bi Kurdên êzidî, turkmên, kildanî, yehudî, xaçparêzên

ermeni ê musliman bun û ...) jîyana dostanî bi hemu gelên heremê re û xala herî girîng parastina mafê gelê kurd û serkeşiya bizava netewîya kurdan di here-mek coxrafiya girînga Kurdistanê de ku nişana dêmokratîkbuna bîr û ramanên bireveberên Barzanî bû, tesîrek mezin li ser bizava sîyasî loliya ve malbatê danî.

Piştî wefata Şêx Ebdulsalamê yekem kurê wî Şêx Mihemed Barzanî dibe cîgirê wî. Şêx Mihemed piştî zewacê dibe xwediye pênc kuran: Şêx Ebdulsalam, Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî, Mihemed Sîdik û Şêx Babo. Wan tevan ji desbêka xwenasandinê bu hemu awayan xebat kirin ku rîya kalkê xwe ya xizmeta ji bo gel di hemu warên sîyasî, olî û civakî de dibomînin.

Navdartirîn endamê ve malbatê ku tevaya temenê xwe di rîya xebata sîyasîya jib o kurd û Kurdistanê derbas kir, Mistefa Barzanî ye.

Mistefa Barzanî kîye, çikiriye û serhildana wî di dîroka Kurdistanê de xwedî rolekî çawaye?

... Jîyana te jî tijî buyer, derdiberî û niştimanperwarîya Mistefa Barzanî ye heja radeyêke. Bersîva van pirsên me bide. Jîyanê nemir Mistefa Barzanî, malbata wan û çend buyerên din di jîyana wî da. Mistefa Barzanî di 14-ê adara sala 1903-an (14. 03. 1903) de le gundê Barzan hat dinê. Beriya ku ew cavên xwe bi jîyana dinyayê veke, bavê wî (Şêx Mihemed) ji di sala 1903-an de wefat kiribu. Li gor çavkanîyên dîrokî her çend nerazîbun (itiraz) û bizava Şêx Ebdulsalam Barzanîyê duyemîn li dijî Osmanîyan zêde dewam nekir, clê ev serhildan û serhildanên din yên mîna serhildana eşîreta Millîyan bi serokatîya İbrahîm Paşayê Millî û çend serhildanên din li heremên cuda bi cudayên Kurdistanê, bun sedemên xweşkirina zemînêya çêbuna şoreşa Îtîhadîyan di sala 1908-an de. Çaxe çalakî û lêbatên sîyasîyan Barzanîyan vedigere bo destbêka sedsala XX-an ku bi

serokatîya Şêx Ebdulsalamê duyemîn di sala 1907-an de bi qasî du mehan li heremê berdewam bû. Piştî ku Osmanîyan serî hildan teşkîkandin gelek kes zindanî kirin ku Mistefayê 3 salî jî yek ji wan bu ku bi dayika xwe ve di girtîgeha Musilê de hatin girtin. Mistefa Barzanî zu tema derdê duri û xema bindestiya gelê xwe ji sê salîya, dema ku hê zarok bu di nava lepên dujminê dagirker da kesand. Salek piştî di çaxê hêrişa êtihadê de

gundê Barzan ket ber hêrişa hêzên wan yên di bin serokatîya Silêman nezîf Paşa

û Iranê bun, dikeve nava tekeliyên polîtîk. Mistefa Barzanî ji çaxê li xwe famand, zû

da. Ji ruyê neçarîya Şêx Ebdulsalam Barzanî pêna xwe bo Seyîd Tehayê Nehrî dibe û di gunde Rajan li herema Mirgever (wilayeta Ürmîyê - Rojhilatê Kurdistanê) dimîne û bi hevkarîya serokê Kurd nemir Simkoyê Şîkak bi karbidestên Rusan re dikeve nava peywendîyan sîyasî, lê mixabin çaxe ku ew li herema Mirgever bû, ji aliyê xwefiroşekî bi navê (Sofî Ebdullah) ve bi şeweywk namerdane hat girtin û ew teslîmî dewlta Osmanîyan kirin. Osmanîyan di 14-e çiraya paşîn sala 1914-an de piştî pekanîna dadgehek formaliê, Şêx Ebdulsalamê Barzanî li bajare Musilê darda kirin.

Di etmosfêrek wiha tijî kîna li hemberî dewletên dagirker û zordariya destgeh û berpirsaryên hokumeta Osmanî de, Mistefa Barzanî ji mîna İsmail Axayê Şîkak, Şêx Mehmudê Berzençî û gelek serokên din yên kurd cavên xwe bi jîyanêke tijî eş û elem vedike û di nava malbatak olî de mezin dibe. Ev rewşa jîyanê pêşeroja jîyan û helwesta sîyasîya wî lîdêrê kurd ji dide destnîşan kirin û ew bîr û ramanên Kurdayetiyê bêtir di hest û mêjîyê xwe de dide perwerdekirin. Piştî ku Osmanîyan bi bêbextî Şêx Ebdulsalam Barzanî şehîd kirin, Şêx Ehmedê birayê wî bu rêber û serkarê herema Barzan û eşîretên Barzanî. Wê demê temenê Mistefa Barzanî 18 salî bu. Beriya wê li gor çavkanîyên dîrokî di navbera salên 1917-a, 18 û 19-an de, Şêx Ehmedê Barzanî birayê xwe yê xurt Mistefa Barzanîyê 16 salî bi Şêx Ebdulrehmanê Şîrnexî rê jib o lidarxistina kar û barê şoreşek berfireh li bakurê Kurdistanê dişîne bajarê Muşê û ew li wir hev dîtîneke bi Şêx Ebdulqadirê Nehrî û Şêx Seîde Pîran re pêk tîne. Herwiha Şêx Ehmed bi şeweyek nihînî ji sala 1920-an û pêde bi Şêx Mehmudê Berzençî û Simkoyê Şîkak re ku sergermî xebeta li dijî her du dewletên Îraq

bi bindestî û tepeserîya gelê kurd hesiya. Wî dixwest bi hevkarîya birayê xwe Şêx Ehmed, xelekên zincîra hereketa kurdî bi rêk û peki bidomîne.

Herwiha Mistefa Barzanî ji temene 15 saliya xwe û pêde bo kar û barê parastina hoza Barzan li dijî desthilatdariya dewleta navendîya Îraqê û hozên çiran, roj bi roj wekw şervanekî zîrek erk û wezîfeyên zêdetir li ser milên xwe hiss dikirin.

Eşîretên kurd bi giştî û eşîretên Barzan bi taybetî di tevaya dirêjahîya dîroka xebata sîyasîya xwe de bi wefadarîyek mezin û di tengavîyên herî giran de rêbatên xwe bi tenê nehîştine û bi dilsozî û fedakarî ew parastnîne. Ev rasti di bîranînen wan serleşkerên artêşa dewletên dagirker de ku bi hêzên Barzanîyan re ketine nava şerên

giran ji, tê dîtin. Serleşker Teferuşyan, Hesen Erfelî û Rêzîm Axa di pirtukên xwe de ve rastîyê diselmînin.

(dûmahî rûpêla 8)

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî

Îro 16-ê tebaxê helkefta 77- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîrozbê!

(despêk rûpela 7)

Sala 1919-an Mistefa Barzanî li ser biryara birayê xwe Şêx Ehmedê Barzanî dema ku xortekî 19 salî bu weke fermanarekî şervan û şareza, bi hêza xwe wê ji bo hevkarîya xebatkarên şoreşa Şêx mehmudê Berzinçî xwe gêhand herema Silêmaniyê. Hêza wî bû du qolî ku halîkarî ji qolla Pîyaw û koma din jî ji navçeya Balek de derbas bun. Ew herçend di rê de rastî şerê bi eşîretên hevkarên inglîzîyan re rast hatin jî, lê bi fidakarîyêk mezin û şehîtbuna çend şervanên Kurd wan xwe gêhandin herema Silêmaniyê. Mixabin berî ku ew bigêhin wê derê şoreşa Şêx Mehmede Berzençî jî bi dilî ji Kurdistanê hat dur xistin. Mistefa Barzanî bi ve kiryara xwe da îspatkirin ku pêvîsta her kes bi şevyek netewî nêzî pirsgireka gelê xwe bibe.

Kurdistanê (Mihabad 1946) de jî Melle Mistefa Barzanî sinorên destçerîkî bi fermî nasnekirin û xwe gêhand paytexta komara bajarê Mihabadê. Ev nîşanek jî bo selmandine ve

Lê şerê herî mezin ku nemir Mistefa Barzanî hertim di jiyana xwe de bi serbilindî û şanazî behs

rêbaratiya şoreşa Kurdan dihat hesabandin, bi giranî hat bombabaran kirin û her çend

tanê dijîn. Kesên ku li ser erdnîgarîyêk bedew û rêngin jîyanê derbas bikin, zu bi zu nikarin fêrî

partîya Hîwa, Mistefa Barzanî piştî 10 salan derbiderî û jîyana hêsiyê ya di destê karbi destên dewleta Îraqê de, ji bajarê Silêmaniyê bajarê Sînoyê li Rojhilatê Kurdistanê kirin. Di wan mercên nazik û hessas de vegera Mistefa Barzanî ya ber bi Kurdistanê tirs û xofek mezin xiste dilê karbidestên herdu dewletan her yekî bi qasî 50.000 dînanan ji bo kuştin an ji anina serê Barzanî dan diyarkirin. Xuyaye ku ev hejmêra bilinda diravê ku ji bo serê Barzanî hatibu diyarkirin, giringîya xebat û bizava Kurdan ya di bin serokatîye Barzanî di wê demê de dide eşkere kirin.

Bi hezaran sal e ku kurd bona azadîyê şer tike

Lê Mistefa Barzanî piştî jîyana rewşa wan salên ku li durî Kurdistanê û di bin çavderîya berpîrsiyarên dewleta Îraqê de derbas kiribû, vê carê bi hurbunî xebitî ku hêzek leşkerî ya rêkubêk li dora xwe bicivîne. Ji bona wê jî di 28.07 Julaya sala 1943-an de bi awayekî nihînî ji rojhilatê Kurdistanê vegeerî cihwarê bav û kalên xwe Barzan û di demê kurd de karê zêdetir ji du hezar (2000) pêşmerge û şervanên mîrxas li dora xwe kombike. Bi vî rengî Mistefa Barzanî serhildana xwe ya duduyan di Julaya sala 1943-an de da destpêkirin û şoreşa Barzan ya duyemîn ji heya bihara sala 1945-an berdawam bu. Di vê serhildanê da ji Kurdan li hemberî hêzên dewleta Îraqê gelek serkeftin bi dest xistin.

Di çaxê şoreşa Barzan ya duyemîn de ji 2-ê Oktobra sala 1943-an heya 10-ê Novambra sala 1943-an diwartirin şerên bixwîn

Di çaxê şoreşa Barzan ya duyemîn de ji 2-ê Oktobra sala 1943-an heya 10-ê Novambra sala 1943-an diwartirin şerên bixwîn

li şer kirîye, şerê bi navê (Dole Vajî an jî Dola Vajîya yê ku di rojên 3 û 4-ê 02). Şûbatê sala 1931-an de li Dola Vajîya li hemberî artêşa dewleta Îraqê qewimî.

Barzanîyan bi mêranî berxwedan kirin û di destpêkê de hinek serkeftin bi dest xistin lê nikarin li hemberî hêza pîrcekan û cebîlxanê û firokên şer yê inglîzîyan, li

berxwebidin. Piştî we buyerê Şêx Ehmed û malbatê Barzanîyan neçar man di havîna sala 1932-an de derbasî bakure Kurdistanê bibin. Lê bihara sala 1933-an dewleta Tirkîyê Şêx Ehmedê Barzanî ku wê demê rêberê siyasî û olîyê herketê bû, bi çend şervanên wî jî Tirkîyê teslimî dewleta Îraqê kirin. Ji vê tarîxê û pêde di dîroka serhildana Barzanîyan de rûpelê durketin û derbiderîyê vedibe û jîyanek tîjî eş û buyer di nava Kurden başûrê Kurdistanê de dest bêdike. Dema ku Mistefa Barzanî ev bêbextîya dewleta Tirkîyê dît, ji wir ber bi cîyayên Kurdistanê çu û xwe teslimî dewlata Îraqê nekir. Lê li ser daxwaza Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî jî xwe gihand cem birayê xwe (Şêx Ehmed) yê ku di girtîgeha bajarê Musilê de bu. Mistefa Barzanî herçend dizanî ku jîyanek tal û nexweş li benda wî ye lê ji ber tewazî û qanûnên malbatî, bi kêfxweşî jîyana girdîgehê ji xwe re hilbijart.

Sala 1932-an di çaxê jîyana hêsiyê û dilketîda Barzanîyan de, dewleta Îraqê bi rênmûniya axayên xwe yê Brîtanî Şêx Ehmed, Mistefa Barzanî û malbatê Barzanîyan berê şandin bajarê Musilê û piştî jîb bo Nasiryê, Kifrî û Pirde (Alton Kopri) û di dawîyê de ji bo Silêmaniyê sirgûn kirin.

Di dawîya bihara sala 1936-an Mistefa Barzanî jî bo gotubêjên dîplomatîk bo bajarê Musilê hat vexwîndin, lê berpîrsiyarên dewleta Îraqê li wur Barzanî girtin û bi kiryareke durî exlaqê mirovanatiyê walîyê Musilê ye wê çaxê xwest ku bi dayîna jehrê, wi ji holê rake, lê Mistefa Barzanî piştî du hefteyan ku ketibu hale bêhîşyê, ji mirinê rizgar bu.

axa bav û kalên xwe Kurdis-

jîyana durî coxrafiya Kurdistanê jî bibin. Bi wateyek din jîyana durî çîya û newelên Kurdistanê jî bo Kurdan pîr nexweş e û malbatê wan yê jî Kurdistanê hatin durxistin, li benda derfetek bicuk bun vegeerî welatên xwe Kurdistanê.

Şerê cîhanê yê duyemîn Pirs-gireka Kurd u Doza Mistefa Barzanî:

Şerê cîhanê yê duyemîn derfetek girîng ji liv û xebata siyasîya kurden başur û rojhilatê Kurdistanê re afirand ku di warê ramyarê (polîtîk) de ji bo netewa xwe karekî bikin.

Sala 1943-an partiya Hîwa bi serokatîya nemir Refîq Hilmî xebatek nihînî û bi dîsplîn di bajarên Îraq û Kurdistanê de didan meşandin. Berpîrsiyarên

partîya Hîwa ji bo berfîhkirina kar û xebata xwe ya siyasî û leşkerî ku bikaribun ji hêza serleşkerêkî şareza mîna Mistefa Barzanî û şervanên wî mifayê wergirin di 12.07 Ji sala 1943-an de orqanîzasyona nihîniya endam û sempatên

di navbera hêzên Kurd û hêzên dewleta Îraqê de qewimîn ku di tevaya şerên çêbuyî de rejîma Îraqê rastî xisarek mezina maddî û mrovî bu û bi hezaran leşkeran wan canê xwe ji dest dan.

(dûmahî rûpela 10)

rastîya dîrokî bu ku di navbera Kurdan de hevgirtinek bihêz pêkhatîbu. Lê mixabin merc û rewşa siyasîya cîhanê, dîroka Kurdan ber bi rêyek din ya berovajî berjewendîyên Kurdan ajot.

Yekemîn serhildan û şoreşa Barzanî di roja 9-e Sibata sala 1931-an (09.02.1931) de bi beşdarbuna 80-ê şervanên Kurd di bin serokatîya Mistefa Barzanî de di şerêkî bi navê (Berqê Begê) li dijî artêşa Îraqê destbêkir. Di vî şerê ku piştî di domandina qedera siyasîya Kurden başurê Kurdistanê de rolekî girîng lîst, hêzên artêşa Îraqê bi giranî li hemberî şervanên kurd şikestê xwarin û xisarek canî û maddî ya zêde bi dewlata Îraqê ket. Li hemberî şehîdbuna 5 pêşmergeyên Kurd û birindarbuna hejmarek kêman ya şervanên kurd, artêşa dewleta Îraqê 126 kuştî û bi sedan birindar li pey xwe hiştibun.

Ev tê wê wateyê ku di çaxê serhildana sala 1931 û 1932-an de êdi tiwan û hêza Mistefa Barzanî wek rêberêkî şareza li hemberî hêza dîjîmin bi temamî hatibu eşkere kirin.

Di şere Dola Vajîya de Mistefa Barzanî yê 28 salî bi wan şarezîyên ku li ser taktîkên şerê partizanî hebun, karî bi hewkarîya şervanên xwe 235 esker û fermanarên artêşa dewleta Îraqê bikujin û bi sedan kes jî hêzên dewletê jî di vî şerî de birindar bun. Ev di helakî da bu ku ji şervanên Barzanî tene 12 kes hatibun şehîd kirin. Di vî şerî da jî ber wan hêriş û berwanîyan ku li gor zanist û taktîkên şerê bînumune bun, stêrka şansê Mistefa Barzanî wek rêber û serleşkerê kû jê hatî roj bi roj geştir bu û wî karî di nava Kurden hemu Kurdistanê mezin da hêzek menewî ya bilind biafirîne. Bona wî vî şerî ne tenê di nava Kurdan de belkî di nava medya dewletên cîran û cîhanî de ji dengêkî bilind veda. Ji bona bêtir nasandina van calakîyên dîrokî li ser herketên Barzanî pewîştîyêk girîng bi lêkolînên akadêmîk û zanistî heye.

Bihara sala 1932-an artêşa Îraqê bi hevkarî û piştgirîya hêza esmanî û leşkerîya dewleta kedxara Brîtanîya, hêrişek giran bir ser herêma Barzan. Gundê Barzan ku wek navendeke

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî Îro 16-ê tebaxê helkefta 77- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîrozbê!

(despêk rûpêla8)

Di dîroka azadîxwazîya gelê kurd ya li Başûrê Kurdistanê şerên şoreşa Barzan ya duyemîn an ku şerên Şaneder, Xêrizok, Gurêtû, Mezinê û şere Meydana Morîkê cîhekî girîng digirin ber xwe. Êdî ji wê şoreşa duyemîn û pêda mora netewayîti bunê bêtir zêdetir ruyê xwe di hereke Barzanîyan de daxuyakirin û partîya Hîwa û hemu efsar û serleşkerên Kurd ku di nava artêşa Îraqe de mijulî xizmete bun bi rihek niştimanperwerî piştgirîya vê serhildan û bizava netevî kirin. Xisara malî û canî ya ku dewleta Îraqe li hemberî şervanên Kurd tuş bibu ew neçarkirin ku di 29-ê Novembara sala 1943-an de dawa gotubêjê ji seroke hereketê Mistefa Barzanî bikin.

Di 15-ê çirîya paş sala 1945 (15.01.1945) - an de encumena Azadîyê hat pekanîn. Desthilatdarîya Îraqe li derfeteke digeriyan ku hêzên xwe xurd û berfireh bikin û bi derbeyeke yekcarî şoreşa Barzanî tekbişkîne, lê Kurdan ji bawerîya xwe bi desthilatdarîya Ereban

nedihanîn. Bi vî awayî zemineya serekî din di navbera herdu alîyan de hat duristkirin. Gotubêja di navbera herdu alîyan de negêhîşt tu encamekê û bi sere 25-ê Augusta 1945-an (25.08.1945) hevdiştinên du alî bi dawî hatin.

Kurdan careke din di 5-ê çirîya peş sala 1945-an de (05.09.1945) di şere bi nave Meydanê Morîkê de hemasêyek dîrokî afirandin. Di vî şerê giran de artêşa Îraqe bi ji destdayîna 480 kuştî û 80 dîlan ji esker û fermanarên xwe carek din bi vî heqîqetê hasîyan ku nikare bi tenê li hemberî şervanên kurd li berxwe bide. Ji ber ku di şerê navbirî de kurdan tenê 5 kûştî û 7 birîndar hebûn û nav û bangê berxwedana kurdan li her çar perçen Kurdistanê gerîya. Êdî kurden hemu Kurdistanê mezin, Başûrê Kurdistanê ji xwe re kirin Keîbeya gêhîştina xwezî, hesret û cîbicîkirine daxwazên xwe yê netewî. Di wan salan de Mistefa Barzanî herçend hê di jîyane de bu jî Kurden hemu dinyayê re bibu lîdêrekî efsaneyî.

Dema ku şoreşa Kurdan

pêşket, dewleta Brîtanya dîsan bi piştgirîkirina ji dewleta Îraqe, careke din qedera siyasîya Kurden Başûrê Kurdistanê guherand. Lê îdî navê Mistefa Barzanî mîna xebatkar û serokê qehreman li her dera Kurdistanê bi camêrî belav bubu.

Barzanî û Komara Demokratîka Kurdistan (Mihabad 1946):

Piştî şerê bi navê Meydanê Morîkê dewleta Îraqe bi hevkarîya hêza esmanîya Brîtanya ku jib o berjewendiyên xwe yê aborî hemu yasa û qanûnên mirovanetîye binpê dikirin, karê Barzanîyan tuşî sikestê bikin û newekheviya hêzen her du alîyan, Şêx Ehmed û Mistefa Barzanî neçarkirin ku bi biryarek nu di 11-ê Oktobera sala 1945-an (11.10.1945) de ji rîya Keleşîn ya nezîkî bajarê Sînoyê bi armanca hevkarîya komara Demokratîka Kurdistan bi hejmerek mezin xwe bigihînin Rojhêlata Kurdistanê û malbatên Barzanîyan li heremên Mirgewer, Tirgewer, Sîno, Negedî û Mihabad hatin bi cîh

war kirin.

Di çaxê desthilatdarîya Komara Demokratîka Kurdistanê de hêzên Barzanî di parastina dewleta Kurdî de bi hemu rangan hevkarî dikirin û di çaxê komarê de bi du şerên Qarava li herêma Seqîz û şerê Milqerenî xisarek mezin li hêzên Îranê dan. Di şerê Qarawa da heştê (80) serbaz û efsarên artêşa şahensahîya Îrane hatin kuştin û 120 kes jî bi dîl hatin girtin. Di vî şerî de ji ber ku hêza Kurdan heta yek kuştî jî nedabun, tirs û wehşetek mezin ket nava artêşa Îranê.

Li ser rolê Barzanîyan di çaxê Komara Demokratîka Kurdistanê de gelek pirtuk û gotar hatine nîvîsandin, lê ji wan dokumênt û nivîsên ku ji çaxê komarê mane, xuya dibe ku hêza Barzanîyan rolekî mezin di parastina dewleta Kurdan de listîye. Li ser vî esasî jî sê mehan piştî ragehandin û ilankirina Komara Kurdistan, Mistefa Barzanî bu Gêneral Barzanî û mîna serleşker û berpirsiyarekî hêza artêşê û sê tîpan bi serokatîya her sê efsarên başurê Kurdistanê Bekir Ebdulkerîm,

Mistefa Xoşnav, Mîrhac û Reis Îzzet di bin berpirsiyariya wî de bun. **Damezrandina Partî Demokratî Kurdistanî Îraq, Tekçuna Komara Kurdistan û Meşa dîrokî ber bi Sovyêtistanê:**

Salakê piştî damezrandina Partî Demokratî Kurdistan (piştî Partî Demokratî Kurdistan Îran) piştî şewra ku bi Pêşewaya Şehîd Qazî Mihemmed û karbidestên komara demokratîka Kurdistanê re hatkirin, di 16-ê Augusta sala 1946-an (16.08.1946) de Partî Demokratî Kurdistanî Îraq ji di bin serokatîya Gêneral Mistefa Barzanî de ji bo bizava Kurden Başurê Kurdistanê hat damezrandin. Piştî ku di dawîya sala 1947-an de komara Demokratîka Kurdistan têkçû, Mistefa Barzanî bi hişyarbunek zêde xebitî ku li hemberî dewlata Îrane berxwedanê bike û bê zerer û zîyan ber bi sinorên Kurdistanê Başur û Bakur hereket bike.

Di 31-ê Adara sala 1947-an de dema ku Mistefa Barzanî û şervanên wî pêhesiyank û Pêşewa Qazî Mihemmed hat îdamkirin, xemgîni û bêdengîyek mezin ket nava wan.

Di 15-ê nîsana sala 1945-an de hemu malbatên Barzanîyan bi serokatîya Şêx Ehmedê Barzanî vegehrîn. Başurê Kurdistanê û xwe teslîmî berpirsiyarên dewleta Îraqe kirin. Mistefa Barzanî jî meşa xwe ya dîrokî di 6-ê gulana sala 1947-an de ber bi Yekîtîya Sovyêtê, da destpê kirin. Lê meşa wan ya xwe va ji Mihabadê derketin û di yekemîn hefteya meha Adara sala 1947-an de serê Nalosê di nawbera her du alîyan de anku hêzên Kurd û Îraniyande qewmî. Ji wê û pêda heya dawîya Adara sala 1947-an şerên Gucar (gundekî herêma Mirgever), enîya Sîno û Negedê, şerê Qarnê li herema Xanê û şerên Ewrîsî û Helec li herema Mirgever ku di tevaya şeran de hêzên Îranî bi berxwedaneken mezina hêzên Barzanî re ru bi ru mabun, di navbera her du alîyan de qewmin.

Di 3-ê Nîsana sala 1947-an de(03. 04.1947) di navbera hêzên Barzanî û artêşa Îranê û çaşên ku hevkarîya dewleta Îranê dikirin, şerê Nêrgî an ji Berêzer(li Mirgewer) çêbu ku Mistefa Barzanî bi xwe ji di vî şerî de bi sivikî birîndar bu. Ji ber şertên nebaşên hewayê (etmosfer), destpêka biharê serok Barzanî û şervanên wî di 19-ê nîsana 1947-an de neçar man ku vegehrin nava axa başurê Kurdistanê. Lê zexta dewleta Îraqe û hêsbûna Şêx Ehmedê Barzanî û malbatên Barzanîyan, Melle Mistefa neçar kirin ku bi hêzek taybetî ku ji 502 pêşmergeyên herî mîrxas pêkhatibu di 25-e Nîsan sala 1947-an(25. 04. 1947an) xwe bigêhîne gundê

Bayê li bakure Kurdistanê.

Lê artêşa dewleta Tirkîyê jî li hemberî hatina wan kete nava tevgerê û ew neçar man 2 roj

bi hemu top û tank û balefirên xwe demek dirêj bu ku amadekarîyên xwe kiribun, di her sê rojan de bi giranî şikestê

piştra anku di 27-ê nîsana sala 1947-an de xwe bigêhînin gundê Cermê(an jî Cermî) û Bedkarê li rojhilatê Kurdistanê ku dikevin jêriya çiyayê Şehîdan. Li wê derê li şerê çiyayê Xehîdan Mistefa Barzanî bi dengê xemgîn û bihêz wiha got:

Gelî pêşmergeyan!! Binê-hirin, ji şerê vî çiyayî em golla Wanê û Urmîyê her duyan jî dibînin, her du jî cîhwarê herî kevnare jîyana bav û kalên mene, lê li ser vî axa xwe em mehkumî, mirin û revê ne û dagirkerên Kurdistanê nahêlin em li ser axa xwe di rihetîyê de bijîn. Guneha me tenê Kurdayetî ye, hişyar bin û eme biser bikevin, cimkî em ji xwe re dixebitin...!(Mistefa Cihangîr Şatî yek ji wan 502 kesan bu ku bi serok Barzanî va çubu Sovyetistanê).

Hereketa Barzanî û şervanên wî ber bi sinore Îran û Yekîtîya Sovyêtê didome û ew ber bi heremê Maku dimeşin. Di 9-ê heya 11-ê Gulana sala 1947-an de şerên mezin û berfireh di deşta Makuyê û çiyayên derdora wê de sê roj û sê şevan bi giranî di navbera her du alîyan de berdewam bun û di vî şerê dijwar de herçend artêşa Îranê

xwarin û piştî ku bi sedan kuştî li pey xwe hîştin (yanî biqasî 271 kesan) bi dehan kes jî serbaz û fermanarên artêşa şahensahî jî bi dîl ketin destê hêzên Barzanîyan.

Di 18-e hezîrana sala 1947-an (18.06.1947) de Mistefa Barzanî piştî 51 rojan meşa xwe ya dijwar, şervanê herî dawîyê jî 502 servanên hêza xwe bu ku ji rubarê cema Erezê derbasî nava axa Sovyetistanê bu.

Jîyana li Sovyêtistanê û sîyaseta Baqîrov li hemberî Barzanîyan:

Di 29-ê îlona sala 1947-an de Gêneral Mistefa Barzanî û cend kesên derdora wî bi destura dewleta Sovyetistanê pisti 40 rojan ji bajarê Nexçewane ber bi Baku paytextê komara Azerbaycanê hatin veguhastin.

Di 19-ê çilayê paş sala 1948-an(18.01. 1948) dê di konfiransa giştîya ku ji aliyê Yekîtîya Sovyêtê ve ji bo karê Kurdayetî yê penaberên başur û rojhilatê Kurdistanê hatibu lidarxistin, Mistefa Barzanî wek berpirsiyarê giştîyê ve xebata hevpara Kurden her du alîyan de parren Kurdistanê, hat hilbijartin.

(dûmahî rûpêla10)

Jîyan û bi serhata azadîkarê gelê kurd Gêneral Mistefa Barzanî Îro 16-ê tebaxê helkefta 77- salvegera damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanêye. Pîrozbê!

(despêk rûpêla 9)

Baqîrov (Serokkomarê wê demê yê komara Azerbaycanê) ji destpêka hatina hêzên Barzanîyan bi helwestek şovênîstî dan û standin bi wan re dikirin. Xuyabu ku ew ji di bin tesîra desthilatdarên komara Tirkîyê de mabu ku hebuna netewa kurd înkâr dikin û Kurdistana bakur di wan salan de di bin sîya esmanekî reş û bi goman de mabu. Bona hebuna Kurdên komara Azerbaycanê jî ku bi hejmara xwe ji kurdên komara Ermenîstanê zêdetir jî bun, ji aliyê desthilatdarên komara Azerbaycanê ve dihat înkâr kirin.

Li ser helwesta nîşparêzîya Baqîrov di 29-ê Tebaxê 1948-an de Barzanî û hevalên wî ji bajarê Baku ber bi Taşkend (paytextê komara Uzbêkistanê) hatin veguhastin û li nêzî wî bajarî hatin bi cîh war kirin.

Di 13-e Adara 1949-an de bi pîlan û komployên Baqîrov û bi destura berpirsyarên para parastina Yekîtiya Sovyetîstanê M. Barzanî ji hevalên wî cuda kirin û li herêma derya Ûral bi awayekî desteser (dest bi ser) û di bin çavderîya tund û tûj de, demeke dirêj jîyana xwe derbas kir. Lê karbidestên Sovyetîstanê di 9-ê îlona sala 1951an de careke din Mistefa Barzanî

Di çaxê desthilatdarîya Xuruşhov de rewşa sîyasî û jîyana Barzanî û hevalên wî hinekî baştir bibu.

Desthilatdarîya Ebdulkerîm Qasim, vegeva serok Barzanî bo Îraqê û Beesî:

Piştî ku di 15-ê tîrmehê sala 1958-an de komek ji efsêrên Îraqê bi serokatîya Ebdulkerîm Qasim desthilatdarîya xanedana paşayên Haşimî û Nurî Seîd bi zerbeyek eskerî ji holê rakirin, di 6-e çiriya pêş sala 1958-an de Mistefa Barzanî piştî 11 sal û nîvan derbiderî û jîyana durî Kurdistanê, li ser vexwesdina Ebdulkerîm Qasim vegevin Îraqê û li Bexdayê bi cî û war bun. Pêşwazîya ku di çaxê vegeva serok Barzanî de ji aliyê kurd û ereban ve jî hat kirin, pir germ û buyerek dîrokî bu. Mistefa Barzanî pir xebitî ku xwe bi şert û mercên rewşa sîyasîya Ebdulkerîm Qasim re biguncîne û heta hinek gotinên wî hebun ku gele kurd hez nedikir û bi başî nedidîtin ku serokekî mîna Barzanî ji Qasim re bêje:

“Ez xwe bi serbazekî we dizanim “

lê Barzanî bi van gotinan dixwest xurtura efserekî xwedî desthilat, têr bike û gelê Kurd û ereb di nava aştiyê de bi hevve bijîn. Di destpêkê de Ebdulkerîm

şoreşek din ya li dijî dewleta Îraqê bu.

Di hemu hevpeyvînên ku gêneral M. Barzanî bi rojnamevanên biyanî re pêk anîne, ew hertim li ser biratiya gelan û jîyanek tijî aşti bê saz kirin.

Barzanî di hevpeyvîneke xwe de dibêje:

“Em aştiyê dixwazin û bila şer bi dawî be ku kurd û ereb bi awayekî birayane û di nava aştiyê de bi hevve bijîn...! (Ji hevpeyvîneke tîlêvîzyonî ku rojnamevanekî Înglîzî pere çêkirîye).

Di 11-ê îlona sala 1961-an de Mistefa Barzanîyê nemir soresha xwe ya ku 14 salan berdevam bu li dijî rêjîma Ebdulkerîm Qasim û Beesîyên ku piştî wî hatin, dadestpêkirin. Mezin bûna Mistefa Barzanî di vî rastîyê de yê ku wî karî bi xebat û çalakîyên xwe ji serokatîya hoz û eşiretekê, sal bi sal ber bi pêşve bimeşe û di nava dîroka xebata bi şan û şerefa netewa Kurd de weke serokê neteweke bê hezkirin. Di wan salan de Mistefa Barzanî wek nûnerê pîrgireka millîya Kurd li hemu cîhanê dihat nasandin. Ji bona wê jî başurê Kurdistanê bibû qada hevdîtina rojnamevan û siyasethanên biyanî bi serokê Kurd Mistefa Barzanî re.

Di 8-ê Sibata sala 1963-an (08. 02. 1963) de rêjîma Ebdulkerîm Qasim bi aliyê Beesîyan ve hatibu lidarxistin, tekçu û Ebdulkerîm Qasim hat kuştin. Barzanî ji bo ku di wê dema dijwar de azadîxwazên kurd û ereb bi destê Beesîyan neyên kuştin, derîye Kurdistan û heremên azadkirî ku di bin desthilatdariya partîya wî de bun, ji wan re vekirî hîşt û bi vî awayî gelek kesan cane xwe ji destê Beesîyan rizgarkir. Di wan rojên hessas de ku Bexda bibu qada tolhildana Beesî û alîgirên rêjîma Ebdulkerîm Qasim, ev sîyaset, durdîtina û mîrxasîya Mistefa Barzanî carek din hizr û ramanên mirovhezîya wî ji herkesî re dan ispat kirin.

Piştî ku ji salên 1963-an heya Sibata sala 1968-an desthilatdarîya Îraqê di navbera Ebdulsalam Arîf û Beisîyên de dest bi dest dibu, wan piştî ku hemu dijberên xwe serkut kirin, vî carê berê xwe dan Kurdistanê û heya Adara sala 1970-an şerrên dijwar di navbera herdu alîyan de qewmîn. Piştî xebata salên giran di 11-ê Adara sala 1970-ê de li pey gotubêjên dur û dirêj di çarçoveya desthilatdarîya Îraqê de otonomî ji Kurdên Kurdistanê re hat dîyarkirin. Xuyabu ku Beesî di vî biryar û lihevhatinê semîmî

nebun û li benda derfeteke bun ku kar û barê xwe yê desthilatdarîyê rêk û pêk bikin û piştê dîsan bi Kurdan re bikevin nava şer û hereketa Kurdistanê bi yek carî bifetisînin.

ji aliyê Rojava û Amêrika ve wek jandarme Rojhilata Navîn dihat hesibandin, mezintirin xiyana dîrokî li Kurdan kir. Piştî wê bi sedhezaran Kurd ji başurê Kurdistan mişextî Rojhi-

Ev sirra wan bi kiryareke hovane zu ji Kurdan re eşkera bu. Yanî dema ku di 29-ê Îlona sala 1971 an (29. 09. 1971) de îstîxbarata Îraqê bi şandina çend kesên di kincên meletîyê de xwest ku rêberê şoreşê Mistefa Barzanî bikuje û ew di vî karê xwe de bi ser neketin, careke din şerên dijwar di navbera herdu alîyan de dest pê kirin. Vê carê dewleta Îraqê xebitî ku bi hevkarîya hêzek sêyemîn şoreşa Kurdan tuştî şikeste bike. Şer di Adara 1974-an de bi germî li hemu heremên başurê Kurdistanê dest pê kiribu. Di Adara sala 1974an de dewleta Beesîyên Îraqê qanuna xwe ya otonomîyê îlam kirin. Lê Mistefa Barzanî ji ber mesela Kerkuk, Xaneqîn û Musilê qanuna otonomîya ku dewletê îlam kiribu, nepejirand û ew otonomîya Beesîyan otonomîyek leyîskî bi nav kir. Ji bona wê jî di Çiriya pêş sala 1974-an de bi qasî 17 mehan conta Beesîyan bi hemu şeweyên hovane, hêrişî ser gund û bajarên Kurdistanê kirin. Bi vî rengî Beesîyan mirin, reşerojî û derbiderî li hemu Kurdistanê direşandin. Wê demê jî cîhan li hemberî van kiryarên Beesîyan kerr û bédeng bu û xaça sora (Heyva Sor) cîhanî ji bi çî şeweyan hevkarîya kurdan nekirin, ji ber ku ew ji di bin tesîra dewleta Îraqê da mabun û ev jî berêvajî zagonên vî rêxistina cîhanî bu. Di nasandina pîrgireka Kurd de şoreş û xebata Barzanî rolekî bercav list.

Peymana Elcezayer, rewşa doza şoreşa Eylulê û Wefata Serok Barzanî:

Di 6-ê adara sala 1975an de Îraq û Îran bi navbeynkarîya serokkomarê Elcezayîrê (Hewari Bu mîdyên) û girêdana peymana Elcezayîr lihev hatin. Mihemed Riza Sahê Pehlewî ku

latê Kurdistanê bun ku li seranserî Îranê wek penaber ji Kurdistanê hatin durxistin. Durutiya şahê Îranê ku xwe warsê tac û textê padişahiya hemu Arîyan dihesî band, ji dîrokê re eşkera bu. Wî bi vî peymana bi Beesîyan re bi cîhana sîyasetê da selmandin ku bizava nemir Barzanî bandorekê mezin li ser Kurdên Rojhilatê Kurdistanê jî hiştîye û ev bizav ji bo desthilatdarîya wî ya paşerojê li Îranê ji metirsyek mezin bu.

Mistefa Barzanî piştî ku li bajarê Kereçe hat bi cîh kirin, di hemên salê de çu Amêrika û di 1-ê Adara sala 1979-an dema ku gelê kurd piştî tekçuyîna rêjîma sîtemkara 2500 salîya Şahensahî li Îranê li bendê bun ku Mistefa Barzanî vegere Kurdistanê û şoreşek nu li dijî dewleta Îraqê bide dest pê kirin, bi nexweşiya kansêrê li nexweşxaneyê Amêrikayê wefat kir.

Di roja 5-ê Adara sala 1979-an de termê Mistefa Barzanî bi merasîmeke li bajarê Sino ku bi sedhezaran kes têde beşdar bubun, hat veşartin.

Lê piştî mirinê jî termê Mistefa Barzanî dîsan bu armanca komployên dewletên dagirker ku dixwestin Kurdan bi destê Kurdan bidin kuştin. Mihaciret û derbiderî li ser axa Kurdistanê heta di çaxê mirinê de ji dev ji Mistefa Barzanî bernedida.

Di 6-ê çiriya pêş sala 1993-an termê serokê Kurd Mistefa Barzanî û kurê wî nemir Îdrîs Barzanî ji gundê Helecê yê di herema Mirgewer de vegeandin cîh warê bav û kalên wî herema Barzan. Mistefa Barzanî di dîroka sîyasîya gelê Kurd de buye nîrxekî gelemperî û wek lîdêr û serokekî doza bi şan û şerefa Kurdistanê hê ji di dilê gelê xwe da dijî.

**Amadekar:
Tahir Silêman**

vegerandin Taşkendê.

Di 5-ê Adara sala 1953-an de Josêf Stalîn mir û Xuruşhov wek sekreterê giştî û serkarê Yekîtiya Sovyetîstanê ji aliyê Partîya Komunîst ve hat hilbijartin. Li gor telîmata Xuruşhov, Barzanî li paytexta Sovyetîstanê (Moskovayê) hat bi cîhwar kirin û çend caran ji wan bi hevve hevdîtin pekanîn.

erîm Qasim wusa da dîyarkirin ku Îraq welatê kurd û erebaye û gel li benda rojên xweş bu ku du netewe bikaribin di aşti û wekhevîyê de bi hevve bijîn. Lê aliyê Kurd û Ebdulkerîm Qasim li ser pîrgireka Kurd li hev nehatin û di Adara 1961-an de Melle Mistefa Barzanî bi yek-carî ji Bexdayê vegevin Barzan û mijulî kar û bar destpêka

UNUDULMAYAN ŞAHMALI KÜRDOĞLU

Sənət sirlərlə, möcüzələrlə doludur. Sənətkar ömrünü bitirir, amma onun yaratdığı sənət yaşayır. Dahi Üzeyir Hacıbəyovun, Azərbaycan musiqi sənətində izləri qalan, heç bir vaxt unudulmayan Cabbar Qaryağdı oğlu, Bülbül, Seyid Şuşinski, Keçəçi oğlu Məhəmməd, Xan Şuşinski, İslam Abdullayev, Zülfü Adıgözəlov, Yavər Kələntəri, Mütəllim Mütəllimov, Yaqub Məmmədov kimi sənətkarları yaşadan da onların sənətidir. Belə sənətkarlardan biri də Şahmalı Kürdoğlu idi. O, bizim muğam sənətində öz dəst-xətti olan, səsi ilə fəxlərə meydan oxuyan misilsiz bir ifaçıydı. "Rast" muğamını demək olar ki, əksər xanəndələrimiz oxuyur, amma hələ də Şahmalının oxuduğu "Rast"ın təsiri duyğulardan silinməyib.

Mən Şahmalı Kürdoğlu ilə dost deyildim, amma onun vurğunuydum. Və günlərin birində (1991-ci ildə) bu gözəl sənətkarın dəvətilə Ağdamda, Qiyaslı kəndində onun qonağı oldum. Səhərə qədər yatmadıq, Şahmalının öz ömrü-günü, keçdiyi həyat və sənət yolu haqqında onun şirin söhbətinə qulaq kəsildim. Şahmalı Füzulini çox sevirdi, bu dahi şairin qəzəlləri onun dilindən düşmürdü. Elə səhəri o qəzəllərlə açdıq.

Şahmalı haqqında "Qobustan" curnalına bir yazı hazırladım. Amma yazı çap olunanda Şahmalı dünyada yox idi. Şəhid olmuşdu.

İstəyirdim ki, onun haqqında bir kitab yazım, bu bənzərsiz sənətkarı tanıdım. Amma yaza bilmədim. Hər dəfə o kitaba başlamaq istəyəndə "Rast" muğamını dinləyir, Şahmalının qəm dolu, qəhər dolu, həm də sanki bu dünyaya, fələyin gərdisinə üsyan dolu səsinə eşidir, əlim-qolum boşalırdı.

İllər keçdi. İndi budur, Şahmalı haqqında bir kitab yazılıb. Onu Fazilə Qaraxanqızı yazıb. Ömründə Şahmalını görməyən, amma onun səsinin heyranlarından olan bir xanım. Ağdamın Pirzadlı-İsmayılbəyli kəndində, ziyalı ailəsində doğulan, bir müddət xanəndə kimi tanınan, amma indi şair-jurnalist kimi oxucuların diqqətini cəlb edən bir xanım.

"Şahmalı Kürdoğlu". Fazilə xanımın kitabına elə bu adı seçib. Kitabda üç əsas xətt görürəm: birincisi-Şahmalı

Kürdoğlu sənəti haqqında müəllifin özünəməxsus düşüncələri, ikincisi onun

keçdiyi məşəqqətli həyat yolu, üçüncüsü Şahmalını sevən sənət dostlarının onun haqqında xatirələri.

Müəllif Şahmalı haqqında nə bilir, nə eşidib, onların heç birindən yan keçmir. Ş.Kürdoğlu orta məktəbi Qiyaslıda bitirir, sonra Ağdamda pedoqoqçu texnikumu başa vurur, sonra da Türkmənstanda hərbi xidmət. Hərbi xidmətini başa çatdırır, amma orada universitetə daxil olur, hüquq fakültəsini bitirir. Qayıdandan sonra isə atası vaxtilə qaçaq olduğu üçün Şahmalıya iş vermirlər, o müəllimliklə məşğul olur. İş elə gətirir ki, Şahmalını Bakıya dəvət edirlər. Böyük bəstəkarımız Fikrət Əmirov Ağdamda gəlir. Onun məqsədi Opera teatrına səsi olan, "Leyli və Məcnun"da oynaya bilən xanəndə tapmaq idi. Şahmalı və Bakir Haşimovu bu niyyətlə Bakıya dəvət edirlər. Ş.Kürdoğlu həm Opera teatrında, "Leyli və Məcnun" operasında çıxış edir, həm də filarmoniyada konsertlər verir. Beləliklə, məşhurluq başlayır. Az sonra o, "Rast" muğamını yazdırır və bir muğam ifaçısı kimi sənətsevərlərin rəğbətini qazanır.

Sonra isə üreyinin sadəliyindən fitnə-fələ uyur, yeddi il həbsdə yatır. (Çox təəssüf ki, Fazilə xanımın kitabında bu faktın üstündən keçilib, Şahmalının başına gələn bu əhvalat çoxlarına məlumdur və mən "Qobustan" jurnalındaki yazımda da bu barədə qısaca söz açmışam). Sonra Şahmalı Ağdamda qayıdır, yenə müəllimliyini davam etdirir, universitetin filologiya fakültəsini də bitirir, Ağdamın musiqi dünyasına qovuşur, "Şur" ansamblınının yaradıcılarından, fəal üzvlərindən biri olur.

Əlbəttə, bu dediklərimin bir çoxu Fazilə xanımın kitabında çox geniş verilib. Bunlar bir

insanın tərcümeyi-halında görünən cizgilərdir. Amma görünməyən, məlum olmayan cizgilər də çoxdur və Fazilə xanım bizi Şahmalı dünyasının o naməlum cizgilərini tanıdır.

Kitabın yaxşı cəhətlərindən biri budur ki, müəllim xanəndənin muğam haqqında fikirlərini də oxuculara çatdırır. Yəqin ki, xanəndənin dilindən söylənilən bu fikirlər yazılı şəkildə saxlanılıbmış. Şahmalı Kürdoğlu deyirdi: "Muğamın ayrıca bir fəlsəfəsi var, əruzun ayrıca fəlsəfəsi. Hər ikisində ümumi bir cəhət var ki, muğamat yeddi laddan və ayrı-ayrı şöbələrdən ibarətdir. Şeirən əruz vəznə də müxtəlif bəhrlərə və ayrı-ayrı növlərə, təfilələrə bölünür. Bu müqayisəni oxuculara izah etmək yerinə düşər. Məsələn: əruzun "Rəcəz" bəhri muğamın "Çahargah" ruhuna uyğundur. Hər ikisində üsyankarlıq, döyüşkənlik ruhu var. "Həzə" bəhri "Şur" muğamı ruhundadır. Hər ikisi ürəkləri ehtizaza gətirir. Bu səbəbdən də "Şur" muğamının bir şöbəsinin adı "Dilkəş"dir. "Dilkəş" fars sözü olub, "ürəyi cəlb edən", "könül alan" mənasındadır. "Rəməl" dəvə və yaxud dəvə addımı-"Bayatı Şiraz" muğamının ruhuna uyğundur. "Bayatı-Şiraz" muğamı əsrlərdən üzü bəri gələn dəvə karvanını xatırladır. Bu muğamın ruhunda dərin düşüncə, kədər, həsrət, ümumiyyətlə, bir ağırlıq, bir ləngər var. İstər ustad oxusun, istərsə də yeniyetmə cavan, bu muğamın ruhundakı kədəri, zəhmi dərinəndən dərk edir, duyursan".

Hər bir sənətkar haqqında yazılan kitabda onun tək sənəti deyil, həm də bir insan kimi xarakteri də canlandırılır və bu mənada Fazilə xanımın kitabında biz Şahmalını

özünəməxsus bir insan kimi də tanıyır və sevirik. Budur, Ş.Kürdoğlunun qızı Afət xanımın dedikləri: "Şikayət etməzdi atam. Tək-tənha, sevgidən-nəvazişdən çox uzaq sadə bir ömür yaşayırdı. Mən körpə olanda anamın daha atamla birləşməyəcəyini bilən, onunla ailə qurmaq arzusunda olan kəslərə verdiyi cavablar belə olmuşdu: "Hara getsəm, harda olsam-evdə də, məktəbdə də, yolda-izdə də, elə bilirəm ki, Şahmalı mənimlə birlikdədir, mənim üçün dağ da, daş-qaya da, ağac da, ətrafda məni əhatə edən nə varsa, hamısı Şahmalıdır". Atamın qürurlu bir insan olması hamıya məlumdur". Yeri gəlmişkən qeyd edim ki, kitabın araya-ərsəyə gəlməsində müəllifə dəstək olan, onunla bağlı bir çox bilgilərin əldə olunmasında Afət xanımın böyük rolu olmuşdur.

Təbii ki, Şahmalı Kürdoğlu sənəti, həm də onun insani keyfiyyətləri barədə ən səmimi sözü onun sənət dostları deyər bilər. Fəzilə Qvaraxanqızı bu niyyətlə Şahmalı ilə dostluq edən bir çox sənət adamlarına müraciət etmiş, onların fikirlərini də oxuculara çatdırmışdır. Bəzilərinə qısaca nəzər salaq.

AKADEMİK VASİM MƏMƏDƏLİYEV: "Şahmalı Kürdoğlunda iki ümdə xüsusiyyət var idi. Birincisi, muğamı gözəl bilirdi. O, nəhəng sənətkarımız Seyid Şuşinski-dən muğamat dərsi almış, muğamın bütün incəliklərinə dərinəndən yiyələnmişdi. İkincisi odur ki, Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsində Əli Fəhmədən dərslər almış, əruzunu yaxşı mənimsəmişdi.

..İnsan yaşadığıca kamilliyə can atır. Ömrün kamillik dövrünü yaşayan Şahmalı Kürdoğlu muğamla bərabər söz yaradanı ilə baş-başa qalaraq, Allahı zikr eyləyərək daim ilahi varlığa-öz yaradanına qovuşmağa can atırdı"

XALQ ARTİSTİ ƏLİBABA MƏMƏDOV: "Şahmalı mənən də, cismən də çox güclü insan idi. Yüksək ifaçılıq qabiliyyətinə və böyük daxili mədəniyyətə malik idi. Onun ifasında lentə alınan "Rast", "Zabul Segah" dəstgahları Şahmalının ortabab ifasıdır. Mən onun məclislərdə daha yüksək səviyyəli ifalarının şahidi olmuşam. O, daim Füzulidən oxuyardı. Paytaxtdan uzaqlaşmağı onun ifasında muğam dəst-

gahlarının lentə yazılmasına mane oldu. Özünün bəstələri vardı. Mən eşitmişdim. Füzulinin bir neçə qəzəlinə təsnif bəstələmişdi".

ŞAİR MƏMMƏD ASLAN: "Unutqan əsrimizdə sanki Füzulinin ruhu doğmuşdu onu-o köüllər sultanını unutmamağa qoymamaq üçün, odlunəfəsinin möcüzəsi olan sözlərinə göy qurşağı rənglərini birə-beş qat artırmaq üçün".

ALİM-TƏDQIQATÇI, XANƏNDƏ VƏLİ MƏMMƏDOV: "Dörd il müddətində bir yerdə təhsil alarkən Şahmalını yaxından tanıdım. O, yüksək mədəniyyətə malik, sadə və səmimi insan idi. Özünə də, başqalarına da tələbkər idi. Bəzən düşüncələrə, xəyallara qapılırdı. Ona xoş münasibəti olan adamdan heç vaxt inciməzdi.

..Satqın ermənilərin öz havadarları ilə torpaqlarımıza hücumu hamı kimi Şahmalını çox qəzəbləndirdi. Qarabağın, el-obanın Məcnunu olan Şahmalı doğma kəndini tərk etməmək qərarına gəldi. Oğlanları nə qədər təkid etsələr də, o, od-ocağından ayrılmadı".

XALQ ARTİSTİ CANƏLİ ƏKBƏROV: "Rəhmətlik Xan əminin səsinin heyranıyam. Şahmalının səsi onun səsinə çox bənzəyirdi".

GÖRKƏMLİ XANƏNDƏ SÜLEYMAN ABDULLAYEV: "Şahmalı çox gözəl oğlan idi. Allah ona elə boy-buxun, elə qədd-qamət vermişdi ki: gur qara saçları, yaraşığı, səsi. Konsertə gələnlər həm onun səsinə, həm də zahiri gözəlliyinə heyran qalırdılar".

Kitabda xalq artisti İslam Rzayevin, tarzən Rafiq Rüstəmovun, yazıçı Mustafa Çəmənlinin, həmçinin bu sətirlərin müəllifinin-Vaqif Yusifinin Şahmalı haqqında ürək sözləri və xatirələri də öz əksini tapır.

Əlbəttə, müəllif daha başqa, görkəmli sənətkarlarla da görüşə, onların Şahmalı Kürdoğlu şəxsiyyəti və sənəti ilə bağlı düşüncələrini təqdim edə bilirdi. Amma elə bunlar da kifayətdir. Əsas odur ki, bu kitabda bənzərsiz sənətkar olan Şahmalı Kürdoğlu yada salınır, xatırlanır və bizdə də belə bir qənaət oyanır ki, əsl sənətkar heç bir vaxt unudulmur.

VAQIF YUSİFLİ
Ədalət.- 2010.-
10 dekabr.- S. 7.

AZƏRBAYCAN TARİXİNDƏN SƏHİFƏLƏR

QAFQAZDA ŞƏDDADİ KÜRD DÖVLƏTİ

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Əbu Mənsur isə vəziyyətdən istifadə edərək dövlətə xəyanət etmək fikrində idi. Əbu Mənsur özünə yaxın olan əmirlərlə razılış Şəddadilərin düşmənlərinə qarşı tikilən bir neçə qalanı həmin dövlətlərə təslim etmək qərarına gəlmişdi. Əbu Mənsur Tatiyan, Muckəng və əl-Beyza qalalarını Şəki hakiminə, Gərmistan qalasını didoylılara, Kirdman qalasını abxazlara, Rustaq qalasını isə rumlulara vermək istəyirdi. (Yenə orada, səh. 18) Münəccimbaşıya görə, Əbu Mənsur bunu Arranın və Şəddadilər dövlətinin əzəmətini məhdudlaşdırmaq və onu zəiflətmək məqsədilə edirdi. O zaman düşmənlər Ləşgərinin azyaşlı oğlu Ənuşirvanın zəifliyindən istifadə edərək Arrana basqın edirdilər. Əbu Mənsurun bu qərarını rəislər eşitdikdə çox narazı oldular. "Şəddadilər" fəslində qalaların təslim edilməsinə etiraz edən rəislərdən Heysəm ibn Meymun əl-Bəisin və ipək taciri Yusifin və başqalarının adı çəkilir. (Yenə orada) Rəislər Şəmkür yaxınlığında hərbi düşərgədə görüşərək həmin qalaların başqa dövlətlərə təslim edilməsini xəyanət və alçaqlıq hesab edib, Əbu Mənsura müqavimət göstərməyi və qalaları təslim etməməyi qərara alırlar. Lakin bu zaman hacib Əbu Mənsur da şəhər darvazasını bağlamağı əmr edir. Rəislərdən yalnız Heysəm öz adamları ilə meydanda qalır. Hacibin adamları onu tutmaq üçün mühasirəyə alırlar. Lakin bu zaman Ənuşirvanın əmisi, Fəzlin oğlu Əbüləsvər Şavur (Bəzi əsərlərdə bu, Əbüsəvar Şavur (Şavir) şəkilində yazılır.) Şəmkür darvazası qarşısına gəlir. Heysəm və onun tərəfdarları döyüş vəziyyətində şəhər darvazasını açaraq Şavu-

şəhərə daxil olan kimi Heysəmin adamları (xətibləri) Əbüləsvər ibn Fəzl Şavurun hökmdarlığına keçdiyini və Ənuşirvanın hakimiyyətdən kənar edildiyini elan edirlər (V. Minorski. Şəddadilər, səh. 19). Beləliklə, 441 (1049/50)-ci ildə iki ay hakimiyyətdən sonra dövlət çevrilişi nəticəsində Ənuşirvan hakimiyyətdən kənar edilərək hakimiyyət başına Əbüləsvər ibn Fəzl Şavur keçir. Şavur Şəmkürdə qayda yaratdıqdan sonra Gəncəyə gedir. Şəhəri öz hakimiyyəti altına alaraq bütün Arran torpaqlarını və qalalarını birləşdirib hakimiyyətə başlayır. O, Ənuşirvanı, hacib Əbu Mənsuru, qardaşları və uşaqlarını həbs edir. Münəccimbaşının yazdığına görə Əbu Mənsur da "katib Əbu Heysəmin oğlanları kimi Şəddadilər sülaləsinin nümayəndəsi idi". Şavur hakimiyyəti ələ alaraq dövlətin tərkibində bir sıra dəyişikliklər və dövlət vəzifələrinə yeni adamlar təyin edir. Hərbi hissədə də bəzi dəyişikliklər edərək onu möhkəmləndirir və həbs etdiyi şəxslərin hamısını edam etdirir. (Yenə orada) Göstərilən bu məlumatdan aydın olur ki, Şavur dövlət, ordu, iqtisadi və ictimai həyatda bir sıra islahat keçirmiş, əhəlinin yaşayışını sakitləşdirməyə və yaxşılaşdırmağa çalışmışdır. Onun hakimiyyəti dövründə Şəddadilər dövləti qüvvətlənmişdi (Yenə orada, səh. 13). Şavur Şəddadilərin ən məşhur hökmdarlarından biri olub, Ləşgərinin hakimiyyəti dövründə, bəlkə də atası Fəzlin dövründə Ermənistan və Dvində hakim olmuşdur (Kəsrəvi Təbrizi. Göstərilən əsəri, III cild, səh. 31). V. Minorskiyə görə Şavur 1022-1049-cu illərdə Dvində hakim olmuşdur (V. Minorski. Şəddadilər, səh. 50). Kəsrəvi qeyd edir ki, erməni

ölümündən sonra yazılmışdır (Kəsrəvi Təbrizi. Göstərilən əsəri, III cild, səh. 32). Qeyd etmək lazımdır ki, Əbüləsvər Şavur erməni çarı Aşot Baqratunun qızı ilə evlənmişdi. Bu qadıncı onun Fəzlun və Aşot adlı iki oğlu olmuşdu (Povestvovaniye Vartapeta Aristakesa, səh. 115). Bu qohumluq sayəsində Aşot ölənə qədər Baqratunilər ilə Şəddadilər arasında sıx dostluq əlaqələri olmuşdur. Əbüləsvər Şavur haqqında "Qabusname" müəllifi əmir Keykavus Ziyari olduqca qiymətli məlumat verir. O, Məkkədən

başqa. Münəccimbaşının yazdığına görə, Tiflis hakimi Cəfər ibn Əlinin ölümü ilə əlaqədar olaraq, oğulları Mənsur və Əbülheyca arasında hakimiyyət üstündə mübarizə gedirdi. 454 (1062)-cü ildə Tiflis əyanlarından bir dəstə Gəncəyə gələrək Şavurdan öz adamlarını göndərərək Tiflisi tutmasını və ona sahib olmasını xahiş etmişdilər. Məlum olduğu kimi, Tiflisdə Cəfərilər sülaləsi 200 ildən artıq hökmdarlıq etmişdir. 548 (1153/54)-ci ildə Gürcüstan çarı Demetrenin (1125-1156) sarayında olmuş Fariqi Cəfərilər

qayıtdığı zaman Gəncəyə gəlmiş və bir neçə il Şavurun sarayında yaşamışdır. "Qabusname"nin VII fəslində müəllif Gəncədə Əbüləsvər Şavurun ("Qabusname"də Şavur sözü səhvən Şəhpur yazılmışdır. Əbüləsvər isə fars dilinin xüsusiyyətinə görə Əbüsəvəryazılmışdır) yanında olması və onunla əlaqədar olaraq bir hadisə haqqında bəhs edir. Bu hadisə bilavasitə Şavur ilə əlaqədar olduğu üçün burada onu olduğu kimi qeyd etməyi lazım bildik. Müəllif qeyd edir ki, mənəim başıma gələn bir daha təkrar olmasın deyərək bu hekayəni yazdıq. Əbüsəvərin zamanında Məkkədən qayıtdığım ildə qəzəvat (müqəddəs müharibə) üçün Gəncəyə getdim, çünki Hindistana çox zaman qəzəvata getmişdim. İstədim ki, Rum ölkəsinə də qəzəvat edilsin. Əbüsəvər böyük bir padşah olub, sabitqədəm, aqilli, siyasətmədar, ədalətli, şücaətli, fəsahtli, pakdin və uzaqqören bir adam idi. Belə ki, padşahlar onu gördükdə bəyənirdilər, onun həm ciddiyəti, həm də zarafatı var idi. O mənə gördükdə çox alicənablıq göstərdi, mənəimlə söhbət etdi, hər şeydən danışdı və soruşurdu, mənəi gözləyir və cavab verirdim; mənəim sözlərim onun xoşuna gəlirdi. Onun etdiyi ehsanları ürkədən qəbul etdim. Bir neçə il Gəncədə qaldım, həmişə onun məclisində yemək-içməkdə hazır idim, menden hər cür sözlər soruşurdu, alimlərin və keçən padşahların əhvalından xəbər tuturdu; hətta bir gün bizim vilayətimizdən söz düşdü; o, Qorqan nahiyəsi haqqında soruşurdu; hər bir nahiyənin əcaib şeylərindən bəhs edildi. Müəllif sözüne davam edərək Şavur ilə aralarında baş verən hadisələr haqqında məlumat verir (Kabus-name. Perevod i primeçaniya B. Bertelsa. Moskva, 1958, səh. 76-77). Göründüyü kimi "Qabusname" müəllifi Keykavus Əbüləsvər Şavurun aqilli, şücaətli və siyasətmədar bir hökmdar olduğunu göstərməklə bərabər, onu Rum (Bizans) üzərinə hücum etməyə sövq etdiyi də aydın olur. 445 (1053/54)-ci ildə Şavur oğlu Abanəsr İskəndəri Dəbilə hakim təyin edərək oranın mühafizə olunmasını ona tapşırırdı. Əldə olan mənbələrdən məlum olduğu kimi, Şavurun hakimiyyəti dövründə bir sıra mühüm hadisələr baş vermişdir. Xüsusilə, Şavur Gürcüstan və Şirvana hücum edərək, bu ölkənin hakimləri ilə müharibə etmişdir. 445 (1053/54)-ci ildə Şavur hücum edərək Gürcüstanın Bəsre (Nəsrə) qalasını tutur, onu ərzaq, hərbi qüvvə və silahla təmin və təhciz edir. Bundan

haqqında belə yazır: "515 (1121/22)-ci ildə Tiflis əhalisi Nəcməddin Elqazının yanına adam göndərərək, Tiflisi ona vermək üçün dəvət etdilər, bundan 40 il əvvəl o əhəlinin əlində idi. Onların hpkmdarı "Cəfərilər" adlanıb iki yüz il hökmdarlıq etmiş və qırılıb qurtarmışlar. Bundan sonra hakimiyyət əhəlinin əlinə keçmiş, hər ay bir nəfər hakim olmuşdur" (İbn əl-Əzraq əl-Fariqi. Min tarix məyəfariqin. bax: Azərbaycan SSR EA Tarix İnstitutunun . səh. ləri, XII cild, Bakı 1957, səh. 244). Göründüyü kimi, Şavurun dövründə Cəfərilər sülaləsi bitmiş, Tiflis hakimiyyəti ayrı-ayrı şəxslərin əlinə keçmişdir. Şavur isə əçələ gələn vəziyyətdən istifadə edərək Tiflis elçilərinin xahişi ilə qoşun göndərərək Tiflisi tutmaq istəyirdi. Lakin Şavurun vəziri Bəxtiyar ibn Salman onu bu fikirdən əl çəkməyə məcbur etdi. Şavur elçilərdən qəbul etdiyi Tiflis qalasının açarını geri qaytardı. Elçilər Şəkiyə gedərək həmin açarları Şəki hakimi Axsərtan ibn Qaqika verdilər (V. Minorski. Şəddadilər, səh. 20). Şəki hakimi elçilərə hədiyyələr verib geri qaytardı və sonra da Tiflisi Rum hakiminə böyük məbləğə satdı. Onlar da Tiflisi tutub qoşun, silah və ərzaqla təhciz etdilər (Yenə orada). (Fikrimizcə Şavurun Tiflisi tutmaqdan imtina etməsinin əsas səbəbi genişlənən səlcuq hücumları idi. O Tiflisi tutmaqda olsa qüvvələri toplayıb səlcuqlara qarşı Gəncəni möhkəmlətməyi məqbul saydı. -N.H.) 454 (1062)-cü ildə alanlar "Alan keçidindən" (Dəryal) aşırıb Arran ərazisinə soxularaq burada çoxlu adam öldürmüşdülər. Münəccimbaşıya görə onlar hələ 20.000-dən çox uşaq, qadın və kişi əsir tutmuşdular. Gəncəni bu kimi basqın və hücumlardan mühafizə etmək üçün Şavur 455 (1063)-ci ildə şəhərin ətrafına hasar və xəndək çəkirdi. Ona möhkəm qapı düzəltirdi, şəhər əvvəlkinə nisbətən genişləndi (Yenə orada). Şəhərin genişlənməsi ifadəsindən məlum olur ki, Şavur şəhər ətrafına yeni hasar çəkirmişdi; Şavur Gəncə ətrafına möhkəm qala və xəndək çəkdirməklə alan və başqa basqıncılardan mühafizə olunmaq məqsədini güdürdü. Xüsusilə oğuz türkləri, səlcuqlar o zaman Orta və Yaxın Şərqi ölkələrinə böyük hücumlar, basqınlar edirdilər. Toğrul bəy (1038-1063) Rəvvadi və Şəddadiləri öz vassalına çevirmişdi. Səlcuqlar istadikləri zaman Şəddadilər hakimiyyətinə son qoyaraq Gəncəni tuta bilirdilər. Şübhə yoxdur ki, Şavur bunları nəzərə alaraq Gəncəni möhkəmlətməyə çalışırdı.

Səhifəni hazırladı: Namiq Həsənov

ru şəhərə buraxırlar. Bu məlumatdan aydın olur ki, Heysəm və digər rəislər dövlət çevrilişi üçün qabaqcadan lazım olan hazırlıq işlərini görmüş, Ənuşirvanı taxtdan salıb hakimiyyətə Əbüləsvər ibn Fəzl Şavuru keçirmək məqsədilə Şəmkür hərbi düşərgəsinə getmişdilər. Onların dalınca isə Əbüləsvər

adamları və oğlanlarının adı çəkildiyi halda, Şavurun adı onlarla yanaşı çəkilmir. Bundan aydın olur ki, Ləşgəri ilə Şavur arasında olan münasibət yaxşı deyildi. O, Gəncəyə Ləşgərinin ölümündən sonra gəlmişdi. Qətran Təbrizinin şerlərində Şavurun adı çəkilən yalnız iki beyt vardır ki, görünür bu da Ləşgərinin

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ” ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Əvvəli ötən sayımızda

I Şah Təhmasib Əmir Şərəfi Qəzvinə çağırıb onu sarayda saxlamaq istəyirdi. Lakin saray daxilindəki çəkişmələri görə Əmir Şərəf ölkənin digər bir tərəfinə göndərilməsini şahdan xahiş edir. Şah onu Şirvan mahalının bezi yerlərini idarə etməyə məmur təyin edir və Şirvana tabe olan Ağdaş, Qəbələ, Bakı və Sahil nahiyələrinin xüsusi gəlirindən Ruzəki qəbiləsi üçün maaş ayırır. Əmir Şərəf 8 ay Şirvan hakimi olduqdan sonra (1576) I Şah Təhmasib vəfat edir. Bidlisi yazır ki: «Bununla əlaqədar sarayda hərəmçilik başlanır. Heydər Mirzə öldürülür (76, 453), İsmayıl Mirzə Qəhqəhə həbsxanasından çıxıb Qəzvinə gəlir. O, II Şah İsmayıl adı ilə şahlıq taxtında oturur (1576-1578).

Yeni Şah Osmanlı-İran hökumətləri arasında düşmənçilik və dağıdıcı müharibələr üçün bəhanə olan sünni-şie ziddiyyətlərini bir qədər yumşaltmaq məqsədilə saraydan uzaqlaşdırılmış sünniləri yenidən saraya cəlb edərək, onlardan özü üçün xüsusi məşvərətçilər təyin edir (125, 26). Bununla əlaqədar Əmir Şərəf də II Şah İsmayılın əmri ilə Şirvandan saraya dəvət edilir. Müəllif göstərir ki: «Həmişə şahın yanında olmaq şərti ilə mənə bütün kürd qəbilələrinin böyük əmiri təyin etdilər. Beləliklə də Kürdüstan, Loristan, Goran və başqa kürd əmirləri şaha olan müraciətlərini yalnız mənə etməli idilər» (76, 453; 97, 378). Bu zaman müəllifin atası Şəmsəddin Bidlisi də, İsfahandan Qəzvinə dəvət edilir. Lakin o, qoca olduğu üçün qulluq qəbul etmədi və 1576-cı ildə 70 yaşında vəfat etdi. Onun Əmir Şərəfdən başqa, Xələf adlı bir oğlu da var idi.

Beləliklə, II Şah İsmayılın Əmir Şərəfə olan müsbət münasibəti və sünni cərəyanına nisbətən ən yumşaq siyasəti, o zaman Səfəvilər sarayında böyük nüfuzlu malik olan Qızılbaş sərkərdələri arasında ciddi narazılığa səbəb oldu. Onlar II Şah İsmayıla bildirdilər ki: «Əmir Şərəf qardaşın oğlu Sultan Mirzənin xeyrinə olaraq səni aradan aparmaq fikrindədir» (76, 454; 121, 464). Digər tərəfdən isə onlar sünnilər ilə yaxşı rəftar etdiyi üçün şahı hədələməyə başladılar. Onlar şahın yatağına hədələyici məktub atdıqdan sonra, şah bir neçə nəfəri sünnilik ittihamı ilə saraydan uzaqlaşdırdı (125, 27). II Şah İsmayıl 20 il həbsdə qaldığı üçün həddindən artıq bədbin, zəif iradəli və heç kəsə etimad etməyən bir hökmdar idi. Bidlisi yazır ki: «Buna görə də saray müxalifətçilərinin planları baş tutdu, şah əmirlərin bəzilərini cəzalandırdı, bəzilərini isə işdən kənar etdi» (76, 453–454). O, Əmir Şərəf Bidlisini də saraydan uzaqlaşdırmaq məqsədilə (1577-ci ildə) onu Naxçıvan vilayətini idarə etməyə göndərdi. Bu hadisə ilə əlaqədar olaraq Bidlisi yazır: «Bu sürgün və uzaqlaşma xoşbəxt taleyimin başlanması və vətənə getməyimin müjdəsi oldu» (76, 454; 97, 479).

Bu dövrdə Səfəvilər sarayında hərəmçilik artmış, II Şah İsmayıl öldürülmüş və Sultan Məhəmməd Xudabəndə (1578-1587) hakimiyyətə keçmişdi. Onun zamanında Qızılbaş sərkərdələrindən ibarət olan yeni feodallar arasındakı mübarizənin qüvvətlənməsi mərkəzi hakimiyyətin zəifləməsinə səbəb olurdu. Bu vəziyyətdən istifadə edən III Sultan Murad Azərbaycanı işğal etmək məqsədilə Osman paşanın başçılığı ilə Dərbəndə qoşun göndərdi.

Oruc bəy Bəyatın yazdığına görə bu zaman Naxçıvan hakimi Şərəf xan Bidlisi də öz silahlı qüvvəsi ilə Osmanlı ordusuna qarşı çıxmışdı (46, 187). «Şərəfnamə»dəki məlumata görə həmin ildə (1578) Bidlisi Azərbaycanı tərk etmişdi (76, 454). Çünki III Sultan Muradın göstərişi ilə Van hakimi Xosrov paşa çoxdan Şərəf xan Bidlisini Azərbaycandan aparmaq və Azərbaycan üzərinə olan yürüşdə ondan istifadə etmək fikrində idi. O, bu işin icrasını kürd əmirlərindən Hekari hökmdarı Zeynal bəy və Həsən bəy Mahmudiyəyə tapşırırdı. Bidlis yazır: «3 şəvval 986 (3 dekabr 1578)-ci ildə 400 nəfər, o cümlədən 200 nəfərlik Ruzəki qəbiləsi ilə Naxçıvandan Bidlisə tərəf hərəkət etdik» (76, 454). 3 gündən sonra Əmir Şərəf və onun tabeliyində olanlar Van şəhərinə çatdılar. Onlar Xosrov paşa tərəfindən təntənə ilə qarşılandılar. III Sultan Muradın Mustafa çavuş vasitəsilə göndərdiyi hökmdarlıq əmri və hədiyyə olunan qızıl qılafı qılınc Xosrov paşa vasitəsilə Əmir Şərəfə təqdim olundu. Sultanın nazirləri, o cümlədən nazir Məhəmməd paşa məktub vasitəsilə Əmir Şərəfə öz hörmətini bildirdi. Sərdar Mustafa paşa da onun üçün xələt və qızıla tutulmuş qılınc göndərmişdi.

Bu faktlardan aydın olur ki, Osmanlı dövləti Əmir Şərəfi Azərbaycandan aparmaq üçün çoxlu pul xərc etmiş və xeyli hazırlıq işi görmüşdü. Əmir Şərəf isə Səfəvi dövlətinin

zəifləmək prosesini hiss etdiyi üçün Osmanlı hakimiyyətini qəbul etmişdi. Beləliklə, iki dövlət arasında cərəyan edən ziddiyyətlərin ardınca gedən digər kürd əmirləri kimi, Əmir Şərəf də 1542-1578-ci illərdə Azərbaycanda təlim-tərbiyə və təhsil aldığı, uzun zaman Səfəvilərə xidmət etdiyi halda, Azərbaycanı tərk etmişdi. O, 37 yaşında ikən Kürdüstan gəlmiş və öz irsi mülkü Bidlis vilayətinin əmiri olmuşdur. Bidlisi özü üçün xoşbəxtlik hesab etdiyi bu hadisəni şerlə belə təsvir edir:

شکر خدا را که هر چه طلب کردم از خدا
بر منتهای همت خود کامران شدم

(Tərcüməsi: Allaha şükr Allahdan hər nə istədim – öz səyimin nəticəsində ona nail oldum) (76, 455; 121, 465).

Əmir Şərəf Kürdüstan gəldikdən sonra III Sultan Muradın Gürcüstan, Şirvan və Azərbaycanın başqa mahallarına qarşı 10 il (1578-1587-ci illər) davam edən hərbi yürüşlərində iştirak edərək sultana olan sədaqətini əməldə göstərir (76, 456). Buna görə də Sultan Murad öz xətti ilə Əmir Şərəfə yazdığı məktubları «Sədaqətli dostum Şərəf xan» (97, 380; 121, 465) sözü ilə başlayaraq ondan razı qaldığını bildirirdi. III Sultan Murad tərəfindən yazılan həmin məktublardan birində deyilir: «Şərəf xan! Sizin sədaqət və fədakarlığınız dərğahı aliyyə məlum və bizim Bargaha qəbul olmuşsunuz, ətəyə şahənədən bənəsib deyilsiniz, bu müzəffər səfərdəki rəhbərliyinizdə göstərəcəyiniz səylər, yenidən sizin dərəcə və şərəfinizi artıracaqdır. Ona görə də lazımdır ki, öz hökumətin və hövzəyi əyalətində olan dilavərlərlə birlikdə, bizim qoşunla birləşərək böyük sərkərdələrimdən olasınız. Çünki əcdadının apardığı yaxşı vuruşmalardan xəbərim vardır.

Əminəm ki, siz də ali məqam sipəhdarımın rəyi ilə gözəl məsləhətlər verməkdən imtina etməyəcəksiniz» (28, 227-228).

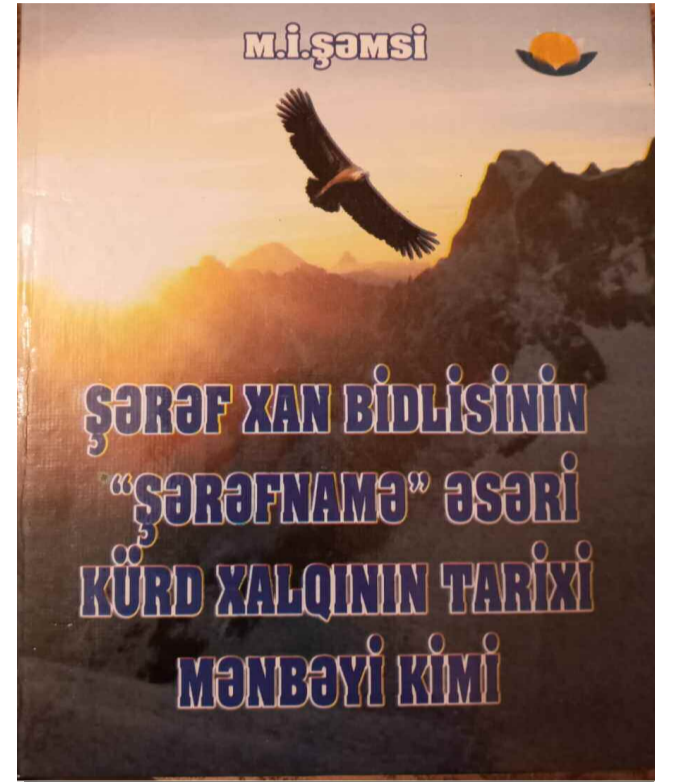
Bu məktubdan bir daha aydın olur ki, Azərbaycana yaxşı bələd olub və sərkərdəlik bacarığına malik olan Şərəf xan sultan ordusunda əhəmiyyətli rol oynamışdır. Osmanlıların Azərbaycana olan bu hərbi səfəri nəticəsində Təbriz şəhəri 1585-ci ildən 1602-ci ilə qədər, yəni 17 il osmanlıların əlində qalmışdı 1583-cü ildə isə sərdar Fərhad paşa İrəvanı işğal edib, orada qala tikdirdiyi zaman Şərəf xan Bidlisi, Şamın böyük əmiri Həsən paşa ilə birlikdə Tiflis və ümumiyyətlə Gürcüstanın xəzinəsini və ərzaq mallarını götürmək üçün III Sultan Murad tərəfindən məmur olunmuşdu. Onun bu səfərdə göstərdiyi yaxşı xidmətinə nəzərə alan III Sultan Murad hər il 200 min osmanlı ağçası məbləğində vergi gətirən Muş (hazırda Türkiyə tərkibinə daxildir) əmirliyini də Bidlis vilayətinə əlavə etdirdi. Beləliklə, Əmir Şərəfin illik maaşı 410 min ağçaya bərabər oldu. Müəllif qeyd edir ki: «Hələ o vaxta qədər Ali Osman sülaləsi heç bir vilayətin əmirinə belə bir mərhəmət göstərməmişdi» (76, 456; 121, 465). Bidlisi öz tərcümeyi-halını bu cümlə ilə başa vurur: «İndi hicri 1005-ci il zilqədə (iyun 1597-ci il ayının axındır. III Sultan Məhəmməd xanın (1597-1603) sayəsində irsi mülkümün hökmdarlığı özümdədir. Lakin bu yüksək vəzifədən böyük oğlum Şəmsəddin bəyin xeyrinə olaraq əl çəkmişəm» (76, 457; 97, 381).

Müəllif özü qeyd etmir, lakin İskəndər Münşi öz əsərində onun Ziyaəddin adlı oğlunun hicri 1025-ci ildə Bidlis əmiri olduğu haqqında məlumat verir (47, 721; 69, 206). Bidlisi Əbdürrəhman Caminin şeirindən istifadə edərək, oğluna xitabən yazır:

بیا ای جگر گوشه فرزند من
بنه گوش بر گوهر بند من
صدف وار بنشین دمی لب خموش
چو گوهر فشائیم بمن دار گوش
شنو پند و دانش بان یادکن
چو دانستن آنگه بدان کار کن

(76, 456; 121, 467)

(Tərcüməsi: Gəl ey ürəyimin parçası oğlum, qulaq ver mənə gövhər kimi sözümə, sədəf kimi bir anlığa sus otur, qiymətli sözlərimə qulaq as, oğlum. Elm öyrənib,

nəsihəti də eşit – elə ki, bildin ona əməl et oğlum).

Bidlisi bu şeirlə oğlunu elm adamı, dövlət xadimi və ləyaqətli bir varis olmağa sövq etmişdir.

Şərəf xan Bidlisinin təbiyə və təhsil dövrünü istisna etdikdə onun həyat və fəaliyyətini iki dövrə bölmək olar:

I dövr 1554-1586-cı illəri əhatə edir. Bu dövrdə Bidlisi öz zamanəsinə görə bacarıqlı sərkərdə və müdrik dövlət xadimi kimi Səfəvi şahlarına və Osmanlı sultanlarına xidmət etmişdir.

Oruc bəy Bayat onu Azərbaycanın görkəmli sərkərdələri sırasında qeyd edir (46, 187).

II dövr isə 1586-cı ildən başlayaraq, ömrünün sonuna qədərki müddəti əhatə edir. Bu dövr Bidlisi həyatının əsas yaradıcılıq dövrüdür. Müəllif öz həyatında böyük əhəmiyyət kəsb edən bu dövrdə «Şərəfnamə» əsəri üzərində işləyərək, öz istedadını, dinə baxışını və Ali Osman xanədanı ilə Səfəvilər sülaləsinə olan münasibətini də qələmə almışdır. Friç qeyd edir ki: «Şərəf xan öz zamanəsinə görə mükəmməl bir təhsil və təbiyə görmüş dindar, aqil və müdrik bir zat idi» (97, 360).

Müəllifin hansı tarixdə vəfat etdiyi heç bir mənbə və ədəbiyyatda qeyd edilmir. Lakin onun tərcümeyi halında yaşının 60-a yaxın olduğunu görmək olur (76, 449-456).

Velyaminov-Zernov isə «Şərəfnamə»də qeyd olunan kürd Mahmudi qəbiləsinə aid V fəslin (1598-ci ildə) yazıldığını və müəllif tərəfindən yoxlanıldığını qeyd edir (76, 17). Beləliklə, Şərəf xan Bidlisinin 60 ilə qədər (1543-1598) yaşadığını güman etmək olar.

Bidlisinin yaradıcılığa başladığı tarix də sonrakı müəlliflər tərəfindən müxtəlif surətdə qeyd edilmişdir. Məsələn, Velyaminov-Zernov M.Volkovun yazdığına istinad edərək, onun Bidlis vilayətinə qayıtdıqdan sonra (1578) dərhal öz əsəri üzərində işlədiyini qeyd edir (76, 10).

N. Fəlsəfi Bidlisinin 1581-ci ildən yaradıcılıqla məşğul olduğunu göstərir (125, 204).

Müasir kürd tarixçisi Şakir Xəsbak öz əsərində Şərəf xan Bidlisinin 1586-cı ildən yaradıcılığa başladığını iddia edir (80, 15). Şərəfxan özü isə göstərir ki: «O, Bidlis əmirliyinə mənsub olduqdan sonra 10 ildə III Sultan Murad xanın apardığı müharibələrdə iştirak etmiş və öz sədaqətini Sultana bildirmişdir» (76, 456).

Beləliklə, müəllifin öz qeydinə istinadən demək olar ki, Bidlisi öz əsərinin birinci cildi üzərində 1586-cı ildən, yeni Şakir Xəsbakın qeyd etdiyi tarixdən işləməyə başlamışdır. İkinci cildin yazılması isə III Sultan Məhəmməd zamanına aid edilir. Çünki müəllif həmin cildin başlanğıcında saray müəlliflərinə xas olan ifadə tərzini qeyd edir ki: «Mən uzun müddət bu ali qədr ailənin xadimləri sırasında olub, xüsusilə şahlar şahı, ədalətpərvər və qaliblər atası III Sultan Məhəmməd xana yaxın olduğum üçün onların, həm də onlarla müasir olan İran və Turan şahlarının şahlığa çatdıqdan indiyədək tərcümeyi-halları haqqında əsər yazmaq fikrinə düşmüşdüm» (78, 3-4).

(Ardı gələn sayımızda)

Serok Barzanî: Rêya Barzanî û PDKyê bûye hêviya Kurdistanê

Serok Mesûd Barzanî got ku "Rêya Barzanî û PDKyê tim û tim bûye hêvî û aliyê bihêz yê Kurdistanê."

Îro 77emîn salvegera damezrandina PDKyê û herwiha rojbûna Serok Mesûd Barzanî ye. Serok Barzanî bi sedema

damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) peyamek belav kir.

Serok Barzanî di peyama xwe de, "malbatên serbilind ên şehîdan, Pêşmergeyên qehreman, serkirdayetî, kadro, endam û alîgirên PDKyê" herwiha tevê gelê

Kurdistanê, hemû xebatkar û azadîxwaz pîroz kirin.

"Wan doza gelê Kurdistanê bihêztir kiriye"

Serok Barzanî amaje pê kir ku alîgir û endamên PDKyê di rêya Kurdistanê de gelek qurbanî dane û ew tim bûne haveynê berxwedan û bihêztirkirina doza gelê Kurdistanê.

"Şehîdên rêya azadiyê namirin"

Serok Barzanî anî zimên ku rê û rêbazên Barzanî û PDKyê bûne hêviya Kurdistanê û got:

"Rêya Barzanî û PDKyê tim û tim bûye hêvî û aliyê bihêz yê Kurdistanê, herwiha bûye parêzvana doza rewa ya gelê Kurdistanê.

Divê rêveberî, girse û endamên PDKyê vê berpirsariya mezin bi cih bînin.

Şehîdên rêya azadiyê namirin." **Rûdaw**

Nêçîrvan Barzanî: Şanazî ye ku PDK heta niha jî bi germî di meydana xebatê de ye û nûnertiya gelê Kurdistanê dike

Nêçîrvan Barzanî di salvegera damezrandina PDKê de ragihand ku şanazî ye ku PDK piştî temenekî dirêj, heta niha jî bi germî di mey-

dana xebatê de ye û nûnertiya gelê Kurdistanê dike. Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî, bi boneya damezrandina Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) peyamek belav kir.

Nêçîrvan Barzanî wiha got:

"Bi rêz û rûmet salvegera bûyer û werçerxaneke mezin a çarenivîsaz di dîroka gelê Kurdistanê de dikin.

Bi germî pîrozbahiye li Serok Barzanî, malbat û kesûkarên şehîdan, polîtîburo û komîteya navendî û hemû organ, kadro û endamên PDKyê dikim.

Şanazî ye ku PDK piştî temenekî dirêj, heta niha bi germî û gurî di meydana xebatê de ye û nûnertiya gelê Kurdistanê dike.

Ji bo rûbirûbûn û çareserkirina astengî û bîdestxistina siberojêke baştir û bi hêvî, rêbertiya xelkê Kurdistanê û armancên wê yên bilind dike.

Îro wekî dîrok û dana qurbanîyan, erk û berpirsariyên PDKyê dîrokî û mezin in.

Divê wekî her demê erk û berpirsariyên xwe bîne cih, hemû kesî li hev kom bike û ji bo çareserkirina pirsgirêkan înisyatîvê wergire. Divê parêzer û pêşengê tebayî, yekrêzî, bihevrebûn, hevqebûlkirin û alîkariyê be.

Divê rola xwe ya aktîv û bibandor di parastina azadî, demokrasî, maf û destkeftên destûrî yên gelê Kurdistanê û ferzkirina federaliyê de bibîne. Silav li hemû endamên partiyê, ji we û hemû gelê Kurdistanê re hêviya serkeftinê dikim." **KDP.info**

Li Silêmaniyê konferansa aborî û bazirganiyê di navbera Herêma Kurdistanê û Îranê de birêve diçe

Li Silêmaniyê bi amadebûna hejmarek ji berpirsên herdu alîyan, bazirgan û karsazan, konferansa aborî û bazirganiyê di navbera Herêma Kurdistanê û Îranê de birêve diçe. Ajansa Kurdistan24ê yê li Silêmaniyê ragihand, îro 19ê Tebaxa 2023an, konferansa aborî û bazirganiyê di navbera Herêma Kurdistanê û Îranê de dest pê kir û heta êvarê dê berdewam be.

Serokê Yekîtiya Hawirde û Hinardekarên Herêma Kurdistanê Mistefa Şêx Ebdurehman di axaftina xwe de bixêrhatinî li amadebûyên konferansê kir û got: "Em dixwazin pêwendiya aboriyê ya navbera Herêma Kurdistanê û Komara Îslamî ya Îranê bihêztir bikin, ku niha qebareya wê salane şeş milyar dolar e."

Mistefa Şêx Ebdurehman eşkere kir, wek Yekîtiya Hawirde û Hinardekarên Herêma Kurdistanê armanca wan ew e ku pêwendiyên xwe ligel Îranê roj li pet roj ber bi pêşve bibin û got: "Sînore me yê berfireh ligel Îranê heye û em dixwazin pêwendiyên bazirganiyê pêşve bibin." **K24**

Efrîn: Grûpên çekdar ji her malbatekê 50 dolar bac distînin

Tevî biryara Wezareta Xezîneyê ya Amerîkayê ya cezakirina grûpa Sultan Silêman Şah jî binpêkirinên grûpê yên li Efrînê berdewam in.

Li gorî çavkaniyekî taybet ku ji ajansa Rûdawê re axivî, çekdarên grûpa Sultan Silêman Şah ku wek Emşat tê naskirin, li navçeya Şiyê wek bac 50 dolarên Amerîkî ji welatîyên ku alîkariyan werdigirin distîne.

Grûpa çekdar herwiha hezar û 500 dolaran jî ji kesên di van demên dawî de vegeyriyane malên xwe distîne.

Heman çavkaniyê da zanîn ku fermanarên Emşatê lîsteya alîkariyên ku li welatîyan tîne belavkirin, bi dest xistiye û li gorî lîsteyê ji her malbatekê 50 dolaran distînin.

Herwiha kesên bacê nedin jî bi danûstandina bi Rêveberiya

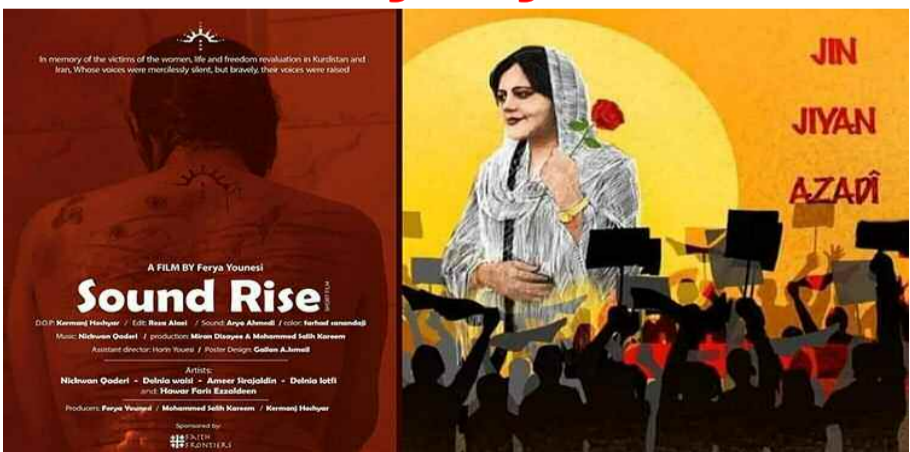

Xweser re tîne tawanbarkirin û girtin.

Heman grûpa çekdar biryarek derxistiye ku her malbateke Efrînî yê ku di van demên dawî de vegeyriyane malên xwe, divê hezar û 500 dolaran bide.

Li navçeya Mabetayê jî ciwanê bi navê Hesên Qaziqlî Bekir ê ku ev nêzîkî mehekê ye hatibû girtin, piştî hat berdan, beriya çend rojan careke din hate revandin bi hezar dolarî careke din hat berdan. **Nerina Azad**

Fîlmek li ser şoreşa Jîna Emînî hat berhevanîn

Kurtefîlma "Deng Hilat" ezmûneke nû ya Firya Yûnis û Hawar Faris e û li ser şoreşa Jîna Emînî hatiye berhevanîn.

Firya Yûnis ku senaryoya fîlmê nivîsandiye û karê derhênanê kiriye, ji Kurdistan24ê re ragihand: "Ev fîlm çîroka du qurbanîyên şoreşa Jîna vedibêje, ku di dema şoreşê de dixwazin

sirûdekê ji bo şoreşgeran binivîsin, lê belê tîne desteserkirin û li zindanê êşkence dibînin û destdirêjî li wan tîne kirin, piştî demekê dikarin ji Îranê derkevin û sirûda xwe li welatekî din binivîsin." Herwiha diyar kir, di fîlmê de hunermend Nîkwan Qadirî, Dilniya Weysî, Emîr Siracedîn, Dilniya Lutfî û Hawar

Faris lîstine û bi sponsoriya rêxistina "Pêşrewên Baweriyê" hatiye berhevanîn. Firya Yûnis ragihand, Mihemed Salih Kerîm, Kurmanc Hoşyar û Horîn Yûnis alîkarên derhênerê fîlmê ne, ku muzîka wê Nîkwan Qadirî û Arya Ehmedî çêkirine û got: "Di demeke nêz de promoya fîlmê dê were belavkirin."

Jîna Emînî keça Kurd a 22 salî a ji bajarê Seqiza Rojhilatê Kurdistanê roja 13ê Îlona 2022an, ji ber ku hîcaba xwe bi awayekî rêkûpêk girê nedaye, li Tehranê ji aliyê polîsan ve hatibû binçavkirin û piştî du demjimêran bo nexweşxaneyê hat birin û roja 16ê mehê li nexweşxaneyê canê xwe ji dest da. Malbata Jîna û çalakvanên Rojhilatê Kurdistanê dibêjin, Jîna di bin êşkenceyê de hatiye kuştin. **K24**

Serok Barzanî ligel rêxistinên PDKê yên devera Badînanê civiya

Serok Mesûd Barzanî îro 19ê Tîrmeha 2023an li devera Badînan ya Duhokê ligel rêxistinên Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) civiya.

Di civînê de ku bi armanca pevguhertina nêrînan li ser kêşeyên welatîyan, haydarbûna ji rewşa rêxistinên partî û şopandina encamên 14. Kongreya Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) hatibû organîzekirin, Serok Barzanî gotarek pêşkêş kir.

Serok Barzanî di gotara xwe de ronahî xiste li ser rewşa PDKê, biryarên kongreya 14 ya PDKê, rewşa siyasî ya Herêma Kurdistanê û rûbirûbûna metirsî û astengiyan di qonaxa niha û paşerojê de. Serok Barzanî ji bilî amajepêdan bi wê yekê ku di babetê hilbijartinên PDKê de her ji piştî rapêrînê ve destpêşxerîya lidarxistina hilbijartinan kiriyê ji bo veguhastina rewatiya şoreşgerî bo rewatiya destûrî. Herwiha tekez kir ku

divê em ber bi hilbijartinan ve biçin û divê PDK jî bawerîya gel biparêze. Got jî: Her kesê ku bi xema berjewendiyên Kurdistanê be, ti carî astengî li pêş proseya hilbijartinan dernaxe.

Serok Barzanî ew yekî dubare kir ku divê aliyên siyasî tevî cudabûna bîr û baweriyên xwe, li ser xetên niştîmanî û parastina qewareya Herêma hevnerîn bin.

Serok Barzanî di dirêjahiya axaftina xwe de ronahî xiste ser peywendiyên di navbera Herêma Kurdistanê û Iraqa Federal de û behsa ji dîroka wan peywendiyên di bîst salên borî de kir. Tekez jî kir ku ji bo Iraq aram bibe, divê hemû alî rêz li destûr û pîrensîpên hevbeşî, hevsengî û lihevkerî bigirin.

Her di wê civînê de, Serok Barzanî daxwaz kir ku kar ji bo kûrtkirina hesta niştîmanperwerî di nava ciwanan de û hişyarkirina welatîyan li hember metirsiyan û piştgiyariya Hikûmeta Herêma Kurdistanê bê kirin.

Piştî axaftina Serok Barzanî, deriyê gotûbêj, pirs, rexne û têbînî ji bo beşdarên civînê hat vekirin û Serok Barzanî bersiv û ronîkirinên pêwîst pêşkêşî amadebûyan kir. **Nerina Azad**

Amerîkayê grûpên çekdar ceza kiribûn, Rêveberiya Xweser daxuyanî da

Hevserokê Desteya Têkiliyên Derve ya Rêveberiya Xweser Bedran Çiya Kurd got "Biryara Wezareta Xezîneyê ya Amerîkayê ya dawî ya li

Bedran Çiya Kurd di daxuyaniyê de got "Em dibînin ku ev biryar gaveka erênî ye ber bi pêkanîna edaletê ve, lê ew tenê têrê nake ku mafên

dadgehkirina hemû tawankaran bang li civaka navdewletî kir ku komîsyoneke navdewletî ya lêkolînê bişîne û wiha anî ziman:

"Ev rewşa trajedî pêwîstiya wê bi şandina Komîteya Lêpîrsînê ya Navdewletî heye, ku bi awayekî lezgîn here deverên dagîrkirî, bi taybet Efrînê.

Ji ber wê edalet ew e ku hemû tawankar bo Dadgeha Cînaî ya Navdewletî bîn pêşkêşkirin, ji ber ku kiryarên wan tawanên şer û dijî mirovan in.

Hiştina wan bêyî hesabdîtinê de rewşê bêhtir tevlihev bike û dê nêrîmî li raya giştî ya Efrînê peyda bibe, ji ber ku wê berê xwe bidin tolhildanê.

Ji ber wê divê edalet bo qubaniyan were pêkanîna û sînorek ji tawankarên ku şûrê wan li ser stûyê sivîlan e, bê danîn."

"Pêkanîna ewlehiyê bi dawîkirina dagîrkeriyê pêk tê"

Çiya Kurd di daxuyaniyê de wiha berdewam kir:

"Pêkanîna edaletê ji bo sivîlan û peydakirina ewlehiyê û seqemgîriya wan deveran bêyî bidawîkirina dagîrkeriyê û derxistina wan komikên terorîst û karkirina li ser rewşa vegeandina koçberan a ewle pêk nayê.

Civaka Navdewletî perpirsyariya tiştê ku li deverên dagîrkirî rû didin, digire û ji wan tê xwestin ku qanûnên ku wan bo mafên mirovan çêkirine, biparêzin û pêk bînin." **Nerina Azad**

ser fezkirina cezayan derheqê hin serekên komikên nandoz ji ber ku tawanên şer pêk anîbûn û Kurd ji Efrînê koçber kiribûn, biyareka di cihê xwe de ye."

Wezareta Xezîneyê ya Amerîkayê doh ji ber zordarî û derbideriya ku wan anîye serê Kurdên herêma Efrînê, ceza bi ser grûpa Silêman Şah û Firqeya Hemzeyê de sepandibû.

Hevserokê Desteya Têkiliyên Derve ya Rêveberiya Xweser a Rojavayê Kurdistanê Bedran Çiya Kurd li ser biryara Amerîkayê ya cezakirina grûpên çekdar daxuyaniyek belav kir.

"Gaveke erênî be jî têr nake"

Hevpeymaniya Navdewletî çek û pêdiviyên leşkerî pêşkêşî Firqeya 1 û 2 ya Pêşmerge kir

Wezareta Pêşmerge ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê eşkere kir ku ji aliyê hêzên hevpeyman ve çek û alavên leşkerî yên nû hatine dabînkirin û li ser firqeyên 1 û 2 yên Pêşmerge hatine belavkirin.

Wezareta Pêşmerge di daxuyaniyekê de ragihand, di berdewamiya alîkariyên lojîstîk ên hevpeymanan bo Hêzên Pêşmergeyên Kur-

distanê, îro 17.08.2023ê di merasîmeke taybet de li Rêveberiya Giştî ya Leşkerî bi amadebûna kolber Ferman Zrarî. Beşek ji alîkariyên hevpeymanan radestî hêzên 1 û 2 yên Wezareta Pêşmerge hatin kirin. Pîgirê serfermandariya Pêşmerge berdewamiya alîkariyên hêzên hevpeyman bo hêzên pêşmerge bilind nîrxand û amaje bi wê yekê jî

kir ku, hêzên hevpeyman ji destpêka damezrandina DAIŞê ve heta niha alîkariya hêzên Pêşmergeyên Kurdistanê kirine, ji ber wê jî ev alîkarî roleke girîng di têkşikandina DAIŞê û grûpên terorîstî de hebû û asta hevkarî û hemahengiya hevpeymanan bo hêzên Pêşmerge bê zêdekirin û derbasî qonaxêke baştir bibe. **Nerina Azad**

Serok Barzanî gihîştê Amêdiyê

Serok Mesûd Barzanî gihîştê qezaya Amêdiyê û ligel hemû çînen deverê dicive.

Serok Barzanî di çarçoveya serdana xwe

ya bo parêzgeha Duhokê de îro hate navçeya Amêdiyê û li gel kadr û endamên Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) û xelkê navçeyên cuda yên navçeyê civiya.

Berpîrsê Liqa 18 ya Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) yê li Amêdiyê Berevan Hemdî ji Kurdistanê re ragihand: "Hatina Serok Barzanî bo Amêdiyê wê yekê digihîne ku ev dever li cem Serok Barzanî girîngiya wê taybet heye, loma hemû xelkê Amêdiyê îro dixwazin beşdarî civîna Serok Barzanî bibin, bêguman hatin wî dibê mayeya guherîna ji aliyê seqamgîrî û encamdana projeyên zêdetir li vê deverê."

Berevan Hemdî diyar kir: "Serok Barzanî ligel hemû çînen Amêdiyê dicive û guh dide gilî û gazindên xelkê. **Nerina Azad**

Cîgirê Wezîrê Navxwe yê Îranê pesnê Herêma Kurdistanê dide

Cîgirê Wezîrê Navxwe yê Îranê bo Karûbarê Ewlekariyê Seyid Mihemed Mîr Ehmedî ligel Konsulê Giştî yê Îranê li Hewlêrê serdana deriyê sînorî yê Hacî Omeranî kirin. Cîgirê Wezîrê Navxwe yê Îranê diyar kir: "Rojane zêdetir 50 hezar hecî di vê deriyê sînor re derbas dibin."

Herwiha got: "Ez spasiya Serkîdîtiya Herêma Kurdistanê, birêz Mesûd Barzanî û Nêçîrvan Barzanî dikim. Heciyên Çileya Îmam Husên ev sal in di deriyê Hacî Omeran re ber bi Kerbelayê ve diçin. Keşûhewayê guncaw û amadekarî û asankariyên berpîrsên Herêma Kurdistanê yên li ser sînor kirine, bûne sedem ku em vî sînor zêdetir bi heciyên xwe bidin naskirin."

Got jî: "Li gorî lêkolînên me, rojane herî kêm 50 hezar kes dikarin sînor derbas bikin. Her kes heyama xuleyekê de sînor derbas dike, ji ber wê jî di 24 demjimêran de dikare 70 hezar hecî derbas bibin. Rewşa xanî, tendurîstî û xizmetên din li vir pir baş in û ez spasiya wan dikim."

Pêştir Peyamnêrê K24ê li Soranê ragihandibû, li gorî rêkeftina di navbera aliyên Îranî û Herêma Kurdistanê de, hatina heciyan di deriyê Hacî Omeran re û ji wir ji bo bajarên din ên Iraqê, duhî Înê dest pê kir."

Tê pêşbînîkirin ku nêzikî 500 hezar heciyên Îranî bi rêya deriyê sînorî yê Hacî Omeran re derbasî Herêma Kurdistanê bibin û ji wir jî ber bi Necef û Kerbelayê ve biçin. Di vê derbarê de, Berdevkê Deriyê Hacî Omeran Sîrwan Husên pêştir ji K24ê re gotibû, hemû amadekariyên pasaport, xalên kontrolê, dabînkirina cih û otobusan bo veguhestina heciyan temam bûne. Bi milyonan Şîe ji Iraq, Îran û welatên ji bo bîranîna Çileya Şehîdbûna Îmam Huseyn ber bi Kerbelayê ve diçin. Çileya Îmam Husên ji bo Şîeyan, yek ji merasîmên olî yên herî bi nav û deng e, ew bi serdana gora Husên ibn Elî ibn Ebî Talib, ku îmamê sêyem ê Şîeyan e, Kerbelayê şînê digirin, herwiha serdana birayê wî Ebû Fezil Ebbas jî dikin. **Nerina Azad**

Di şeş mehan de 5 milyon geştyaran serdana Herêma Kurdistanê kirine

Seroka Desteya Geştûguzariyê ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê Emel Celal ragihand, pêşbînî dikin ku hejmara geştyaran heta dawîya salê bilindtir bibe.

Seroka Desteya Geştûguzariyê Emel Celal ji Kurdistan24ê re ragihand, hejmara geştyarên ku di şeş mehên destpêkê yênsal de serdana Herêma Kurdistanê kirine, nêzîkî pênc milyon geştyar bû û pêşbînî dikin ku heta dawîya salê, ev hejmar bigihe heşt milyon geştyaran.

Emel Celal diyar kir, armanca Desteya Geştûguzariyê tenê rakişandina geştyaran nîne, di heman demê de berfirekîna çavkaniyên geştûguzariyê ye jî.

Di nava sê salên borî de ji ber sedemên belavbûna vîrusa Koronayê û proseya xweparastina ji wê nexweşiyê, liv û tevgera geştyariyê li Herêma Kurdistanê kêmbû, piştî rakirina rêkarên xweparastinê û kêmbûna rêjeya pêketiyên vîrusa nexweşiyê, sektora geştyariyê cardin vedije û geştyar berê xwe didin Herêma Kurdistanê.

Nerina Azad

Li Qersê cotkaran dest bi dirûna ceh kir

Li navçeya Qamûşanê ya Qersê cotkar him bi makîneyan û him jî bi edetên ji bav û kalan mane ceh diçin. Cotkarên Qersê berî 4 mehan ceh û genim çandibûn.

Niha jî dema dirûnê ye û pale demjimêrên zû yênsibehê berê xwe didin nav van zeviyên. Alîkarê Serokê Odeya Çandîya Qersê Nazım Oncu got: "Ez hêvî dikim îsal ji bo bajarê me û welatî û cotkarên me saleke bi berekt be û ji Xwedê daxwaz dikim ev prose bê qeza û bela derbas bibe."

Hemû jî di bin vî germayê de dşxebitin û Xweda hêzê bide wan." Cotkar di bin germahiya 35 pile de heta êvarê dixebitin.

Cotkar ji germahiya zêde aciz in lê ji encama ked û zehmeta xwe dilxweş in. Cotkar Serkan Çamlî jî got, "Spas ji bo Xwedê saleke bibereket bû. Baran di serdema berhemê de bariya û vî yekê sûdeke zêde da me. Berhem bibereket e lê ji ber germayê hinek pirsgirêkên me hene."

Weke mirovan teyr û tilûrên bajar jî ji berhemê cotkaran risqê xwe dixwin.

Serkan Çamlî herwiha got, "Dema em berhemê xwe radikin legleg, qijik û kevok jî para xwe ji wê berhema ku dirije kom dikin."

Li gorî Odeya Çandîniyê ya Qersê îsal ceh li parêzgehê bi rêjeya ji sedî 20 heta 30 ji sala borî bi berekettir e. Ofîsa Berheman a Tirkîyeyê (TMO) jî îsal tonêk ceh bi 7 hezar û 100 lîre wate 262 dolaran ji cotkaran dikire. Piraniya cotkarên Bakurê Kurdistan û Tirkîyeyê ji ber zêdebûna xerciyên bi taybetî bihabûna sotmeniyê dinalin û dibêjin berhemê wan çiqasî baş jî be ew ji heq nayên der.

Rûdaw

Mesrûr Barzanî: Ji bo pêşerojê, em Kurdistanê pêşketî û welatekî avedan dixwazin

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî pîrozbahî li xwendekarên yekem ên Kurdistanê kir û hêviya bextewerî û serkeftinê di hemû qonaxên jiyana yênsal de ji bo wan xwast.

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî di merasîma xelatkirina xwendekarên yekem ên Kurdistanê de gotarek pêşkêş kir û got: "Ez destxweşiyê li we dikim ku hûn vî qonaxa xwendina xwe bi serkeftî bidawî dikin û gav ber bi xwendina zanîngehê ve davêjin. Di hemû qonaxên pêşerojê yênsal we de bextewarî û serkeftinê ji we re dixwazim."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî got, ew xwe bextewer dibîne û cihê şanaziyê ye ku îro di nav vî hejmara xwendekarên jêhatî de ye û got: "Ez hê bêtir kêfxweş im ku xwendekarên yekem ên Kerkûka dilê Kurdistanê bi me re beşdar in."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî her wiha spasiya dayîk û bav û xizmên xwendekaran kir ku piştgirî û alîkariya wan kirine.

Mesrûr Barzanî tekezî li ser wê yekê kir ku sektora perwerdeyê ji bo wî û Encûmena Wezîran giringiyeke wê ya mezin heye û got: "Me di rewşên dijwar ên wekî vîrusa Korona û di rewşên dijwar ên aborî û darayî de hewl da ku çî ji destê me bê bikin, da ku ev sektor berdewam be."

Derbarê sektora perwerdehiyê de jî, Serokê Hikûmetê Mesrûr Barzanî got: "Destxweşiyê li Wezaretê Perwerde û bi taybet Wezîrê Perwerdeyê Alan Hama Seîd û hemû mamoste û kar-

mendên vî sektorê dikin ku ev qonaxa dijwar derbas kirin û dest jê bernedan."

Herwiha Mesrûr Barzanî got: "Mamostayên me tevî ked û

kiriye."

Herwiha got: "Bi taybetî ji bilî hînkirina zanistê, ez tekezî li ser giringiya perwerdeyê dikim, perwerdeya nifşên paşerojê û endamên

xebata xwe, hertim bûne nimûneya xweragiriya di civaka me de û li gel hemû zehmetiyan jî ji sengerê pîroz ê perwerdeyê derneketin û ev helwest her dem cihê spasî û pêzanîne ye."

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî got: "Nêrîneke me ya zelal ji bo pêşeroja Herêma Kurdistanê di hemû waran de heye. Ji bo pêşerojê, em Kurdistanê pêşketî û xwedî aboriyeke pîr-reng, çandîniyeke pêşketî, jîngeheke paqij û niştimanek avedan dixwazin. Em welatekî xwedî binesaziyek xurt, welatekî aram û her kes di nav bextewarî, rûmet û aramiyê de bijî dixwazin. Lê ez dizanim bêtir sistemê perwerdehiyê ya bihêz ev dijwar in, ji ber vî yekê min her dem tekezî li ser giringiya pêşketina vî warî

civaka me ji baxçeyên zarokan û dibistanan dest pê dike."

Tekezî li ser wê yekê kir, "Eger em dixwazin endamên civaka me di pêşerojê de, hesta welatparêzî û hezkirina gel û axê li cem wan hebe, divê em vî perwerdeyê li dibistanan bidin destpêkirin."

Mesrûr Barzanî diyar kir: "Ez hertim bi şandeyên welatên ku di vî warî de xwedî ezmûnên serkeftî ne re diaxivim û tekezî li ser hevkarîya di vî warî de dikim û ji ezmûna wan sîd werdigirim."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî tekez kir: "Bi piştevanî û beşdariya aktîv a aliyên peywendîdar, emê hewl bidin ku di vî warî de gavên pratîkî bavêjin, ji ber ku li gorî min perwerdekirina mirovan û şiyarên wan, bîngeha hemû serkeftin û pêşketinê din e." **KDP.info**

Heseke: Ji ber krîza avê, nebûna elektrîkê û germa dijwar xelk dinalîn

Li bajarê Heseke yê Rojavayê Kurdistanê krîza kêmbûna avê hêj berdewam e. Piştî tanker tankên nav taxan teji av dikin, xelkê bajêr bi galon û bîdonan avê ji wan vediguhêzin malên xwe.

Nişteciya Heseke, Heyat Hemmûd ji ber nebûna avê gilî û gazinan dike û dibêje, "Av nîne, pileya germê 42 derbas kiriye. Em ji ber germê dimirin, tevî em 60 salî ne avê jî vediguhêzin."

Kedkar jî li ber tava dijwar a rojê barê genim vediguhêzin.

Lewra ji ber kêmbûna avê û nebûna elektrîkê xelkê Heseke bi kom berê xwe dane kargeha bûzê daku xwe hênik bikin.

Kedkarê bi navê Mihemed Ehmed dibêje: "Em ji ber pileyên zêde yênsal germê dinalin. Em ji sibehê heta êvarê li ber tavê kar dikin, karê me vala ye, ji ber dolar her tişt giran bûye. Em neçar in vî karî bikin daku mal-

batên xwe xwedî bikin, eger em kar nekin em najîn, rewş zêde zehmet e."

Li nav dibistan û stargehan jî tevî derd û êşên derbiderbûnê, koçberên Serê Kaniyê ji ber nebûna elektrîkê dinalîn.

Koçberê Serê Kaniyê, Ebdulezîz Îsa dibêje: "Ev rewşa me ye, zarok nikarin li nav odeyan bimînin, ji ber germa zêde diçin derve dilîzin, tu bi çavê xwe dibîne germa li hundir çiqasî zêde ye, ez Xwedanê paqij dikim, ji ber germê jî em bûzê dikirin."

Ji payîza 2019an ve, piştî dagîrkirina navçeya Serê Kaniyê ji aliyê Tirkîyê ve, zêdeyî yek milyon kes li bajarê Heseke û derdorê jî ber qutkirina ava Santrala Ellok di krîzeke bê mînak a avê de dijîn, bi taybetî di demsala havînê de. **Rûdaw**

Serokê Herêma Kurdistanê sersaxiyê li Fransayê dike

Serokê Herêma Kurdistanê di peyamekê de ji ber canjidedtdana serbazekî hêzên Fransî li Iraqê, peyama sersaxiyê arasteyî Emmanuel Macron û malbata ser-

tevahiya terorê piştgirî û alîkariyê pêşkêşî bi Iraq û Herêma Kurdistanê dikin û heta niha jî li ser erkê xwe ne."

Pêştir Wezaretê Hêzên Çekdar

bazê Fransî kir.

Di peyama Serokê Herêma Kurdistanê de hatiye diyarkirin: "Gelê Kurdistanê piştgirî û alîkariya hêzên leşkerî yên Fransayê, di çarçoveya Hevpeymaniya Navdewletî ya li dijî DAIŞê da, bilind dinirxîne ku, ji bo jinavbirina

ên Fransayê di daxuyaniyekê de eşkere kiribû, efsêrê bi navê Baptiste Gauchot, otomobîla wî ji rê derketiye û bi giranî birîndar bûye. Herwiha diyar kiriye ku li nexweşxaneyê Hewlêrê neştergerî ji bo wî hatiye kirin, lê belê ji ber giraniya birîna xwe, canê xwe ji dest daye.

Peyama Serokê Herêma Kurdistanê wiha ye:

Ez sersaxiyên xwe pêşkêşî malbat û kesûkarên leşkerê Fransî Baptiste Gauchot dikim ku, di nava hêzên Hevpeymaniya Navdewletî ya li dijî DAIŞê da li ser erkê xwe bû û mixabin, derengiya şeva borî ji egerê qeza trafikê jiyana xwe ji dest da.

Ez, di vê dema dijwar da, ji malbatên wan, Serok Macron, gel û hikûmeta Fransayê re sersaxiyê dixwazim û hevsoz û hevsemê wan im. Ez ji Xwedayê mezin dixwazim canê rehmetî bi behîştê şad bike û hedar û aramiyê bi hemûyan bibexşe. Ji hevkarê wî yê ku di heman bûyerê de birîndar bûbû re şîfayê dixwazim.

Gelê Kurdistanê piştgirî û alîkariya hêzên leşkerî yên Fransayê, di çarçoveya Hevpeymaniya Navdewletî ya li dijî DAIŞê da, bilind dinirxîne ku, ji bo jinavbirina tevahiya terorê piştgirî û alîkariyê pêşkêşî bi Iraq û Herêma Kurdistanê dikin û heta niha jî li ser erkê xwe ne.

Nêçîrvan Barzanî
Serokê Herêma Kurdistanê

Li Rojhilatê Kurdistanê 6 kes, li Îranê jî 9 jin hatin desteserkirin

Li Rojhilatê Kurdistanê 6 kes, li bakurê Îranê jî 9 çalakvanên jin hatin desteserkirin.

Her ku salvegera salvegera canjidedtdana Jîna Emîniyê nêzik dibe li Îran û Rojhilatê Kurdistanê girtin û desteserkirina xelkê jî zêde dibe.

Li gorî agahiyên ku rêxistinên mafên mirovan belav kirine li bajarên Şîno û Mehabadê yên Rojhilatê Kurdistanê 6 kes û li bakurê Îranê jî 9 çalakvanên jin hatine desteserkirin.

Tora Mafên Mirovan a Kurdistanê ragihand ku doh 3 şênîyên gundê Gogtepeyê yê Mehabadê ji aliyê hêzên ewlehiyê ve hatine desteserkirin.

Li gorî heman çavkaniyê, biryara dadî ya hêzên ewlehiyê ya girtina wan kesan nebûye û wan hêzan negotiye ka ji ber çî tîn desteserkirin. Dîsa doh li gundê Bênzurtê yê bajarê Şînoyê, 2 welatî hatine desteserkirin.

15ê Tebaxê jî li bajarê Mehabadê welatîyekî bi navê Hîwa Şebaheng hatiye desteserkirin.

Nayê zanîn bê hêzên ewlehiyê Hîwa Şebaheng biriyê kû derê.

Herî kêm 9 çalakvanên jin hatine desteserkirin

Navenda Ragihandinê ya Çalakvanên Jin a Îranê (Bîdarzenî) jî ragihand ku doh herî kêm 9 çalakvanên jin ji aliyê hêzên ewlehiyê yên parêzgeha Gilanê ve hatine desteserkirin.

Jinên ku hatine desteserkirin hem di çalakiyên ji bo jinan de hem jî di gelek warên din de çalak in.

Bîdarzeniyê herwiha da zanîn

ku di nav wan jinan de helbestvan, graffiker û wênegir jî hene.

Heta niha nayê zanîn bê kîjan

Li gorî raporên ku hatine belavkirin, guşara hêzên ewlehiyê ya li ser xizmên kuştîyên

aliyê ewlehiyê, bi çî tohmete ew çalakvanên jin desteser kirine.

Herwiha behsa desteserkirina jineke din jî tê kirin û eger ev yek jî bê piştrastkirin dê hejmara jinên desteserkirî bibe 10.

Guşara li ser xwendekaran zêde bûye

Encûmena Pişeyî ya Xwendekarên Îranê bal kişande ser salvegera xwepêşandanên Jîna Emîniyê û got:

"Bi nêzîkbûna salvegera nerazîbûn û xwepêşandan re li zanîngehên cuda guşara li ser xwendekaran zêde bûye.

Hêzên ewlehiyê bangî bi dehan xwendekaran kiriye daku biçine navendên ewlehiyê û gef li wan hatiye xwarin."

"Guşara li ser xizmên kuştîyan zêde bûye"

xwepêşandanên sala borî jî zêde bûye.

Hêzên ewlehiyê dixwazin xizmên kuştîyan bédeng bin herwiha ji bo kuştîyên xwe ti merasîman li dar nexin.

Jîna Emîni

Keça Kurd Jîna Emîniyê 16ê Îlona 2022yan li nexweşxaneyê Tehranê canê xwe ji dest da.

Jîna Emîni ji aliyê Polîsên Exlaqî yên Tehranê ve hatibû desteserkirin.

Canjidedtdana wê bû sedema nerazîbûnên zêde û li tevahiya Rojhilatê Kurdistanê û Îranê xwepêşandan hatin kirin.

Di van xwepêşandan de bi sedan kes ji aliyê hêzên Îranê ve hatin kuştin.

Herwiha gelek kes hatin girtin û birîndarkirin. **rudaw.net**

Mesrûr Barzanî: Bi seredana taxên bajêrê Duhokê gelekî dilxweş bûm

Iro Duşema 14ê Tebaxa 2023an Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî serdana

parêzgeha Duhokê kir û ji nêzîk ve guhdarî daxwazên xelkê taxên wî bajarî kir.

Mesrûr Barzanî ragihand: "Gelek dilxweş bûm ku min îro seredana çend taxên bajêrê Duhokê kir û guhdariya gilî û daxwaziyan hevvelatîyan kir. Pêwîst e dezgehên hikûmetê bi yeksanî xizmetguzariya pêşkêşî hevniştîmanîyan bikin û cudahiya di nav çî tax û devera de nekin û erkê serekî yê berpirsan, xizmetkirina xelkê Kurdistanê ye." **KDP.info**

Li Urmîyeyê hişyariya lehiyê: 'Nêzîkî çeman mebin'

Rêveberiya Keşnasiyê ya Urmîyeyê hişyariyê dide ku dê ji ber baraneke gur lehî rabe û ji welatîyan xwest ku nêzîkî çeman nebin.

Rêveberê Rêveberiya Keşnasiyê ya Urmîyeyê Mehdî Sabîrî ragihand ku pêleke xurt a baranê dê parêzgehê bide ber xwe.

Mehdî Sabîrî ji ber vê yekê jî ji welatîyan xwest ku nêzîkî çem û avan nebin û ji wan dûr bikevin.

Mehdî Sabîrî herwiha diyar kir ku ji êvara îne ve bayekî xurt li seranserê parêzgeha Urmîyeyê ya Rojhilatê Kurdistanê tê û li piraniya navçeyan esman ewravî ye.

Mehdî Sabîrî destnîşan kir ku pêla barana xurt heta êvara roja yekşemê dê berdeham bike û dê pileyên germahiyê ji 40 pileyî dakevin 20 pileyî.

Rêveberiya Keşnasiyê ya Urmîyeyê diyar kir ku li navçeyên çiyayî jî pileya germahiyê dê 12 pileyan dakeve. **Nerina Azad**

Li Wanê meş û çalakî 2 rojan qedexe ne

Li parêzgeha Wanê bi biryara parêzgarîyê meş, çalakî û civînên bikom ên li derve 2 rojan hatin qedexekirin. Parêzgarîya Wanê derbarê qedexekirina çalakiyan de li ser malpera xwe ya fermî daxuyaniyek belav kir.

Parêzgarîyê di daxuyaniya xwe de got: "Îro û sibe meş, çalakî, kampanyayên înzeyan, çêkirina anketan, vedana kon û standan, daxuyaniyên çapemeniyê, belavkirina belavokan, xwepêşandan, çalakiyên rûniştinê û civînên bikom ên li derve 2 rojan hatine qedexekirin.

Parêzgarîya Wanê îdia dike ku qedexa "ji bo rêgirtina li ber êrîşan", "parastina can û malê welatîyan", "jinavbirina rêxistinên terorê" û "pêkanîna ewlehiya niştîmanî" hatiye ragihandin. Çalakiyên bi destûra parêzgarîyê serbest in Li gorî daxuyaniyê, qedexa wan çalakiyan li xwe nagire ku bi destûra parêzgarîyê ne. Li Wanê çend hefte ne bi berde-wamî rojên şemî û yekşemê bi biryara parêzgarîyê lîdarxistina çalakiyan tê qedexekirin. **Nerina Azad**

Serok Barzanî li gel wezîr û parlementerên PDK li Bexdayê civiya

Li Selahedîn Serok Barzanî li gel wezîr û endamên Fraksiyona Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) li Parlamentoya Iraqê û berpîrsên PDKê li Bexdayê civiya.

Di civînê de rewşa siyasî û pêşatên dawî hatin gotûbêjkirin.

Di vê hevdîtinê de, Dr Fuad Husên Wezîrê Derve û Endamê Mekteba Siyasî, nêrînek li ser amadekariyên hîlbijartinên encumenên parêzgehan û giringtîrîn yasayên ku dê di vê demsalê de bên gotûbêjkirin, pêşkêş kir û ji wan jî yasaya petrol û gazê.

Li dirêjahiya axaftina xwe de Serok Barzanî balkişand li ser wê yekê ku me pirseke rewşa heye û em hertim pabend in bi sê pîrensîpên tawafûq û hevkeşe û hevsengiyê di hemû qonaxên proseya siyasî de.

rojvakurd.com

Penaberên ji Rojavayê Kurdistanê dixwazin Herêma Kurdistanê pêş ve bibin

Li Kampa Giwêlanê ya navçeya Kelekê ya Duhokê cotkarên penaber ên Rojavayê Kurdistanê ji bo debara jiyana xwe li nêzî kampa ku lê dimînin zevî kirê kirine çandiniyê dikin.

Cotkarên Rojavayê Kurdistanê li Herêma Kurdistanê ji bo zêdekirina berhemên çandiniyê yên herêmê jî dibin alîkar.

Cotkar dibêjin eger hikûmeta Herêma Kurdistanê piştgiyê bide wan, dê bêtir sûdê bigihînin çandiniya herêmê.

Cotkar Efrînî Mihened Xelîl got "Em bi xwe berê li Sûriyeyê cotkar bûn. Sûriye xerab bû me zevî, mal, motorên xwe gişt di cih de hiştin em reviyên hatin vê derê.

Li vê derê jî kar tine. Mirovên wekî min bi temen nikare kar bike. min bihîst ku Kurdistan bi xwe pêwîstiya xwe bi keskayî heye. Erdê xwe ava xwe pir e. Em dixwazin feydeyekê li Hikûmeta Herêmê bikin."

Ew gelek corên keskayê yên wek îsot, bacan, garis diçînin lê beşê herî zêde ji çandiniya wan miloxiyê ye.

Cotkarê ji Kobaniyê Bozan Kereo diyar kir "Em fikirin me got em çandiniya miloxiyê bikin. Me çandiniya miloxiyê kir. Kar tine ka emê çî bikin. Me seyare kirê kiriye, em pê dibin Hewlêr, Behirke, Kesnezan, em dibin her derî."

Di nav her baxçeyekî de nêzîkî 10 karker kar dikin.

Cotkar dibêjin, ew piştevanîyê ji ti kesî wernagirin lê eger Hikûmeta Herêma Kurdistanê piştgiyê wan bike wê çandiniya wan baştir bibe û bikaribin berhemên zêdetir biçînin.

Herwiha cotkar dibêjin dê karker jî zêde bibin, wê demê dê bikaribin behemên xwe ji bo welatên derve jî bişînin.

Piraniya van cotkaran xelkê herêmên Efrîn û Kobanê yên Rojavayê Kurdistanê ne, li kampa Giwêlan ya li parêzgeha Duhokê dimînin, gelek ji wan heman kar li Rojavayê Kurdistanê dikirin.

Rûdaw

Mesrûr Barzanî hevxiyê xwe bo hikûmet û xelkê Fransayê nîşan da

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî hevxiyê xwe bo hikûmet û xelkê Fransayê nîşan da, ji ber canjîdestdana efserekî wan ê serbazî li Iraqê, herwiha hêviya başbûna bilez ji bo serbazê din ê birîndar xwest.

Şeva Înê 18ê Tebaxa 2023an, Serokê Fransayê Emmanuel Macron ragihand: "Serbazekî Fransî li Iraqê di bûyereke trafikê de canê xwe ji dest da, dema bi erkê xwe yê rahênankirina hêzên çekdar ên Iraqê ve mijûl bû." Herwiha Wezareta Hêzên Çekdar ên Fransayê jî ragihand, di wê bûyerê de efserekî din ê serbazî yê Fransayê bi giranî birîndar bûye û li nexweşxaneyê serbazî ya Bexdayê tê tedawîkirin.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro Şemiyê 19ê Tebaxa 2023an di peyamekê de ku li ser medyaya civakî ya Xê (Twittera berê) ragihand: "Em ligel hikûmet û xelkê Fransayê beşdar in di matemîna raîd Baptiste Gauchot, ku di bûyereke trafikê de li nêzîkî Hewlêrê canê xwe ji dest da." Mesrûr Barzanî di beşeke din a

peyama xwe de diyar kir: "Di vê dema diltezîne de bîra me li cem malbata wî ye. Herwiha em duaya başbûna bilez ji bo serbazê din ê birîndar dikin."

Nerina Azad

Sekreterê PDK-Sê: PYD diyaloga Kurdî asteng dike û bawerîya wê bi hevbeşiyê nîne

Sekretêrê PDK-Sê careke din PYDê bi astengkirina danûstandinên Kurdî- Kurdî tometbar dike û radighîne, ji bo vegera nav danûstandinan, ti fişareke pêwîst ji aliyê Amerîka ve li ser PYDê nîne.

Sekretêrê Partiya Demokrat a Kurdistan- Sûriyê (PDK-S) Mihemed Ismaîl di hevpeyvînekê ligel rojnameya fermî ya partiya xwe "Kurdistan" de derbarê danûstandinên Kurdî - Kurdî de ragihand, "Diyaloga Kurdî - Kurdî gaveke girîng bû û gelê Kurd yê ku li aramiyê digere bi giringî lê dinêre ji bo ku atmosfereke erênî yekrêzî û yekhelwestiya Kurd peyda bibe. Tiştê erênî ew e ku aliyê Amerîkî wek gerentor e û rêkeftina Duhokê bingeha wê ye û ji ber hebûna aliyê Amerîkî, gaveke baş hat avêtin. Lê PYDê astengî derxistin, ta ku danûstandin neçin serî."

Mihemed Îsmaîl got jî: "PYDê nebûna nûnerên dîplomatîk ên Amerîkî li herêmê û veguhastina desthilatê li Washingtonê ji Komariyan bo Demokratîtan wek derfet dît û di wan sê mehên destpêkê de hewla şewitandina ofîsên partiyên Kurdî da û kadroyên wan

girtin û daxuyanî li dijî serkirdeyên ENKSê avêtin ta ku danûstandinan têk bide." Diyar kir jî: "Piştî hewlên Amerîkîyan a dubare destpêkirina diyalogê, ENKSê belgeyek garantî ji şeş xalan pêşkêş kir ku aliyê Amerîka û birêz Mazlûm Ebdî wek garantorê PYDê jî ew pejirandin û li ser îmze kirin, lê wan nekarîn aliyê din (PYD) bînin ser maseya danûstandinan."

Sekretêrê PDK-Sê got jî: "Hîn jî aliyê Amerîkî danûstandinê ligel aliyên pêwendîdar dike, lê fişareke pêwîst nîne ku wan neçar bike ku

rêkeftinê bipejirînin, ji ber ku PYD rêkeftin û hevbeşiyê bi aliyekî Kurdî re qebûl nake û bawerîya wê pê tune ye."

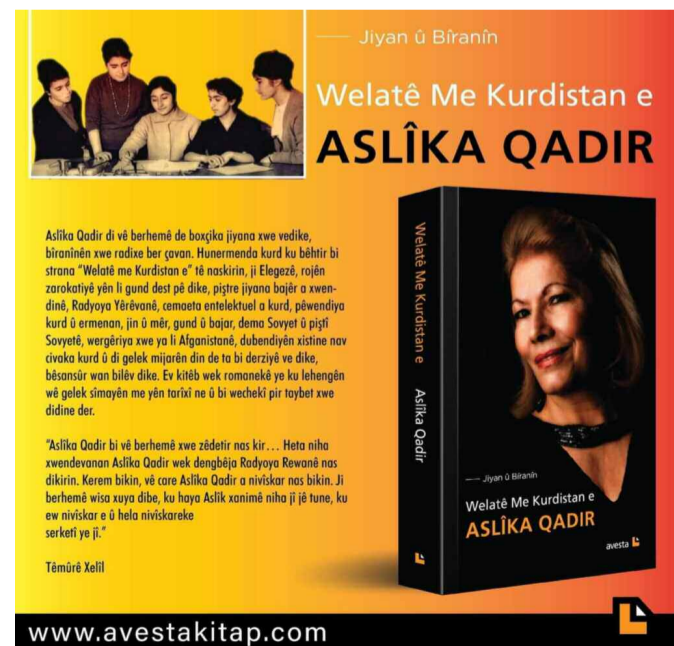
Encûmena Niştîmanî ya Kurdî li Sûriyê (ENKS) û Partiyên Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdî (PYNK) ji Mijdara 2019'an ve bi piştgiyê Amerîka, Herêma Kurdistanê û HSDê dest bi danûstandinên yekrêziya kurdî û beşdariya ENKSê di nava Rêveberîya rojavayê Kurdistanê de kiribûn, lê ev danûstandin piştî nêzîkî salekê û bêyî gihîştina ti peymanekê rawestiyane.

Nerina Azad

Ez bi pirtûka nû ya yekem ya xanima dengbêj, rewşenbîr û çeleng

Ez bi pirtûka nû ya yekem ya xanima dengbêj, rewşenbîr û çeleng - Aslîka Qadir bi navê "Walatê Me Kurdistan e" gelek kêfxweş bûm. Zêdetir salek e ku pirtûk ji bo çapkirinê hatibû amade kirin. Bi qasî ku ez dizanim pirtûka bîranîname, herwiha mirov dikare bêje pirtûk roman e, çîrokên ku di jiyana rast de qewimiye tê vegotin, tê de bîranînen hunermenda delal, li ser jiyana wê ya kesane, dîtinên wê yên li ser bûyeran 50-60 sal berê, li ser bingeha bûyerên rastîn bi êşkere, her tişt bi dilsozî hatî nivîsandin. Ji pirtûkê em hînî gelek rastiyên balkêş û nenas ji jiyana kesayetiyên navdar ên rewşenbîriya kurdên Ermenistanê dibin. Hêjayî gotinê ye ku bi piranî ew bi xwe şahideya bûyeran bû ye. Berga pirtûkê pir bi kalîte ye, ji 416 rûpelan pêk tê, texmîn dikim ku naveroka pirtûkê jî pir balkêş e, bi qasî ku ez dizanim tê de gelek wêneyên kevnar hatine weşandin.

Ez dixwazim bêjim ev pirtûka yekem e ku di qada piştî Sovyetê de ji hêla jinekê ve hatî nivîsandin, ev yekem ezmûna wê ya nivîsandina pirtûkê ye. Aslîka xanim careke din ez te ji dil pîroz dikim, bawer im xwendevan dê berhema te begem bikin, ez li hêviya

www.avestakitap.com

xwendina pirtûka te me. Spas ji bo weşanxaneyê Avêstîyê û hemû kesên ku keda wan di çapkirina vê pirtûkê de heye.

Pêwîste xizmeta zêdetir ji bo welatiyan were kirin

Serok Barzanî ligel hemû çînen devera Akrê civiya û ragihand, pêwîst

Akrê kir û li baregeha Liqa 9 a Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) ji aliyê

e bêyî ciyawazî xizmeta zêdetir ji bo welatiyan were kirin û herwiha ragihand, Hikûmeta Herêma Kurdistanê kar dike ji bo xizmetê ji hemû navçeyên Herêma Kurdistanê bike û xizmetguzariya zêdetir ji bo welatiyan dabîn bike.

Serok Barzanî serdana qezaya

berpîrsên PDKê û hikûmetê yê navçeyê ve pêşwaziyê germ lê hate kirin.

Baregeha Barzanî ragihand, Serok Barzanî li qezaya Akrê di civîneke berfireh de bi beşdariya çînen cuda û kesûkarên serbilind ên şehîdan, astengdarên şer, tekoşerên wî sînori,

mamosta, kesayetên olî, kasibkar, cotkar, ciwan û jinan re civiya.

Serok Barzanî di gotareke ji bo amadebûyên civînê de bal kişand ser xizmetkirina ji deverê bi giştî û amaje bi wê yekê jî kir ku pêwîst e bêyî ciyawazî xizmeta zêdetir ji welatiyan re bê kirin û diyar kir, Hikûmeta Herêma Kurdistanê kar dike ji bo xizmetê ji hemû navçeyên Herêma Kurdistanê bike û xizmetguzariya zêdetir ji bo welatiyan dabîn bike.

Derbarê pêwendiyên navbera Herêma Kurdistan û Iraqê de jî Serok Barzanî amaje bi wê yekê kir ku em li gel Bexdayê gotûbêja berdeham de ne û bendewarê cîbicîkirina rêkeftinê ne ji bo parastina mafên darayî yê gelê Kurdistanê û statuya destûrî ya Herêma Kurdistanê di çarçoveya destûr û bingehên tewafûq û şîrkafî û hevsengiyê de. Serok Barzanî piştî deriyê gotûbêjê ji amadebûyan re vekir û bi giringî ve guhdarî li daxwaz û pêşniyarên xelkê deverê kir.

rojvakurd.com

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê û Serokê Îmaratê civiyan

Li bajarê Ebû Zebî, Serokwezîr Mesrûr Barzanî ligel Serokê Îmaratê Şêx Mihemed bin Zayid Al Nehyan civiya.

Di civînê de li ser pêşvebirina pêwendiyên dostane yê

navbera dewleta Îmaratê û Herêma Kurdistanê gotûbêj hat kirin û tekezî li ser girîngiya bihêzkirina hevkarî û hevahengiya navbera herdu aliyên di hemû waran de hat kirin.

Di beşeke din a civînê de rewşa giştî ya Iraq û navçeyê û çend mijarên din ên cihê girîngiya hevbeş, hatin gotûbêjkirin.

rojvakurd.com

Çiyayên Bakurê Kurdistanê dişewitin: Li Çewlîg û Sêrtê agir bi daristanê ket

Li parêzgehên Çewlîg û Sêrtê yê Bakurê Kurdistanê agir bi daristanê ket.

Li gundê Madaranê yê navçeya Hewêlê ya Sêrtê duh ber bi êvarî ve agir bi daristanê ket.

Li ser agahdarkirinê, tîmên agirkujiyê û Rêveberiya Îdareya Taybet a Bajêr çûn cihê şewatê.

Ji ber ku agir bi bandora ba belav bû, ji bo vemirandinê ji parêzgehên Amed, Êlih û Şîrnexê jî alîkarî hat xwestin.

Li Çewlîgê jî agir bi daristanê ket
Li navçeya Dara Hênê ya Çewlîgê jî agir bi daristanê ket û ji asîman û bejahiyê ve hewl tê dayîn ku were vemirandin.

Li devera gundê Serviyê ji ber sedemê nediyar, agir bi daristanê ket.

Li ser agahdarkirina xelkê gund, ekîbên Rêveberiya Karûbarên Daristanan a Çewlîgê û tîmên agirkujiyê çûn cihê bûyerê.

Hin saziyên civaka sivil û welatî jî piştîyê didin xebatên vemirandinê agir.

Bi bandora ba her ku diçe agir belav dibe û xebatên vemirandinê berdeham dikin.

Agirê li Meletiyê hat kontrolkirin
Ji aliyê din ve, şewata ku li devera çiyayî ya li navçeya Hekîmxanê ya Meletiyê derketibû, hat kontrolkirin.

Li Gundê Merzumeyê yê ku baxçeyên qeyisiyan lê hene, ji ber sedemê nediyar agir derket.

Ekîbên Şaredariya Bajare Mezîna, Arguwan û Hekîmxanê û Rêveberiya Herêmê ya Daristanan çûn cihê şewatê û wan agir vemirand.

Herwiha li herêmê xebatên sarkirina agir berdeham dikin. **Nerina Azad**

Leşkerên Îranê çar kolber birîndar kirin

Dewleta Îranê êrîşê bir ser kolberan û çar kolber birîndar kirin.

Li gor malpera Kolbernewsê, hefteya çûyî dewleta Îranê li Bane û Newsudê êrîşê kolberan kiriye û çar kolber birîndar kirine. Hat diyarkirin ku hêzên rejîma Îranê 12'ê Tebaxê li Kirmanşanê gule berdane kolberan û kolberê bi navê Şayan Zehmetkêş birîndar bûye.

Hat zanîn ku 13'ê Tebaxê jî leşkerên girêdayê rejîma Îranê li herêma Hengejal a bajarê Baneyê gule berdane û kesê bi navê Tahir Îsmail ê Pîranşarî birîndar kiriye.

Herî dawî 17'ê Tebaxê ji gundê Tajen ê girêdayê Baneyê Celal Sohrabî, 18'ê Tebaxê jî Reûf Resûl Baneyî ji aliyê leşkerên Îranê ve hatiye birîndarkirin. **anfkurdi.com**

Cerdevan li derdora gundê Xelîkanê daran dibirin

Cerdevan li derdora gundê Xelîkanê navçeya Hawêlê, bi piştewaniya dewleta Tirk daran dibirin.

Li gorî nûçeya Jinnewsê, gundê Xelîkan a navçeya Hawêlê a Sêrtê şewata ku di 14'ê Tebaxê de derket û du rojan berdeham kir bi xwe vemirî. Li gor agahiyên ku ji gundiyan hat girtin şewata ku roja ewilî derket şûnde komên agirtef hatine lê bi hinceta "rê tune" şewatê venemirandinê. Şewata ku roja ewilî heta êvarê berdeham kir, piştî bi xwe vemirî. Her wiha hat gotin ku şewat roja duyem li herêmê dîsa destpêkiriye û bi xwe vemiriyê. Şewata ku du rojan berdeham kir û bi xwe vemirî li herêmê nêzî 10 km belav bûye.

Li aliyê dinê ve jî hat zanîn ku herêmê cihê "herêma qedexê" bûye û sedema derketina şewatê nehat zanîn. Li aliyê din di dimenan de jî hat ditîn ku hin cih bi awayekî xêzkirî hatiye şewitandin.

Li gor agahiyên hatin destxistin cerdevan ji Qereqola Cendirmeyan a Ziyaretê destûrê digirin û li derdora gundê Xelîkanê daran dibirin û birîna daran li herêmê berdeham dike. **anfkurdi.com**

Hikmeta "Yan Kurdistan Yan neman"

Hevdeng Faruk

Em di 77. salvegera damezrandina partiya xwe de dîsa bi dengêkî mîrxas û bilind dibêjin "Yan Kurdistan yan neman." Hîn jî hikmeta ve hevoka watedar û pîroz di bîranîna PDK û Barzanî de zindî ye.

Di tîkoşîna duh, îro û paşerojê ya PDK'ê de ev dirûşma gelekî xwedî wateyek e. Rêbertiya PDK'ê di demeke ku gelê Kurd di qonaxên herî dijwar ên di navbera jiyân û mirinê de bû, bi awayekî hovane dihat bombebarankirin û di bin bombeyan de, dirûşma "Yan Kurdistan yan neman" bilind kir. Êrîşên herî hovane yê dagirkeran dihatan kirin, li himber Kurdan

komkujî dihat kirin, Kurd di bin tehdîta qirkirin û tûnekirina etniqî de bûn.

Di wê qonaxa girîng de Yan Kurdistan yan neman di bin siya tîkoşîn û rêbertiya nemir Barzanî de dirûşma bi bandor bû, Ev duruş-

ma pîroz ji bo qurbanîdana bi hezaran kurên gelê Kurdistanê û herweha ji bo rizgariya neteweyekî gelekî girîng bû.

Di rastiyê de ya ku îro hatiye bidestxistin, encama dirûşma fedakar a lehengên Kurd û Partî ye,

ku piraniya wan bûne qurbanî û canê xwe dane Kurdistanê. Hîn ji van tîkoşerên hîn sax in û me rêve dibin û dersa "Yan Kurdistan yan neman" didin me. Ji bo ku pêvajoya tîkoşînê û ala Kurdistanê bilind bibe.

Niha ku Kurd bûne xwedî yekîtiya xwe ya siyasî, desthilatdarî û xaka xwe ya azad, ev berhema tîkoşînê ye bi saya dirûşma mezin a ku ji gelek nîşan re hatiye perwerdekirin û hîn jî ji bo me Ya Kurdistan yan neman di rojevê de ye.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyê? Ev **a**ve.
Bu nêdir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

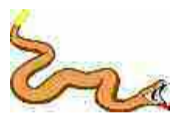
diran

Ev çiyê? Ev dir**a**ne.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyê? Ev **a**gire.
Bu nêdir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyê? Ev **m**are.
Bu nêdir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyê? Ev **b**izine.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyê? Ev **b**alone.
Bu nêdir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyê? Ev **b**acane.
Bu nêdir? Bu pomidorur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyê? Ev otomob**i**le.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taç

Ev çiyê? Ev ta**ç**e.
Bu nêdir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

canî

Ev çiyê? Ev **C**anîe.
Bu nêdir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcîk

Ev çiyê# Ev **C**ûcîke.
Bu nêdir? Bu cücädır.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chicken.

finçan

Ev çiyê# Ev fin**ç**ane.
Bu nêdir? Bu finçandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup

Çç

çav

Ev çiyê? Ev **ç**ave.
Bu nêdir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyê? Ev **ç**êleke.
Bu nêdir? Bu inêkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

çaynîk

Ev çiyê? Ev **ç**aynîke.
Bu nêdir? Bu çaynikdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyê? Ev **ç**akûçe.
Bu nêdir? Bu çakicdır.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

Dd

defter

Ev çiyê? Ev **d**eftere.
Bu nêdir? Bu dəftərdır.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyê? Ev **d**are.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

dest

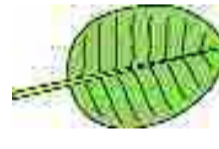
Ev çiyê? Ev **d**este.
Bu nêdir? Bu əldır.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyê? Ev **d**ile.
Bu nêdir? Bu ürəkdır.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ee

belg

Ev çiyê? Ev **b**elge.
Bu nêdir? Bu yapraqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çiyê? Ev **e**loke.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

ker

Ev çiyê? Ev **k**ere.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyê? Ev **z**ebeşe.
Bu nêdir? Bu qarğızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

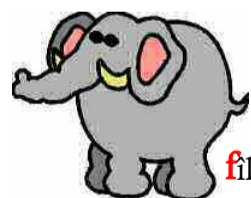
Ev çiyê? Ev **ê**lege.
Bu nêdir? Bu jiletđır.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyê? Ev **h**êke.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

Ff

fil

Ev çiyê? Ev **f**ile.
Bu nêdir? Bu fildır.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elefant.

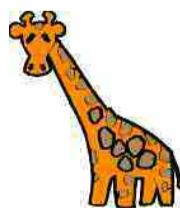
firok

Ev çiyê? Ev **f**iroke.
Bu nêdir? Bu tøyarəđır.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

fınd

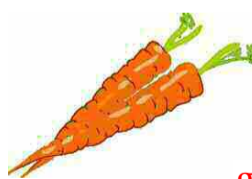
Ev çiyê? Ev **f**inde.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyê? Ev zera**f**e.
Bu nêdir? Bu zürafəđır.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

Gg

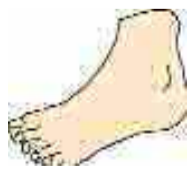
gizêr

Ev çiyê? Ev **g**izêre.
Bu nêdir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь
What is it? It is a carot.

gêzi

Ev çiyê? Ev **g**êziye.
Bu nêdir? Bu süpürgəđır.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyê? Ev **p**êye.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

kêr

Ev çiyê? Ev **k**êre.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

gore

Ev çiyê? Ev **g**oreye.
Bu nêdir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

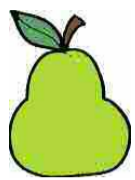

guh

Ev çiyê? Ev **g**uhe.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это уха..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

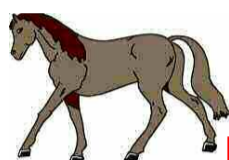
hirmê

hirç

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

hêştir

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

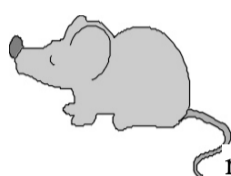
lepik

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu êlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

miş

Ev çîye? Ev linge.
Bu nêdir? Bu qêçdir.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

îsot

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

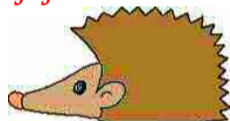
keştî

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gæmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

roj

Ev çîye? Ev jûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günêşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

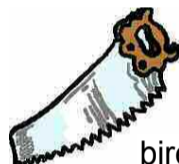

kevjal

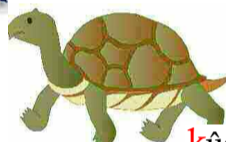
Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qezetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

Ev çîye? Ev kevjale.
Bu nêdir? Bu xerçengdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Kk

birek

kûsî

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

Ev çîye? Ev kûsîye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

kevçî

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

Ll

lêv

lîmor

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

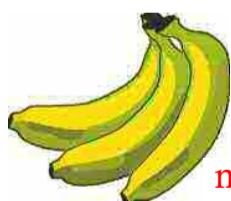

kûlî.

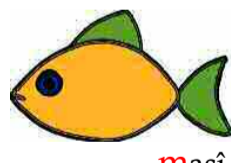
Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

Ev çîye? Ev kûlîye.
Bu nêdir? Bu çeyirtkêdir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

masî

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

meymûn

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

trên

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörêkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

reng

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zerrêbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

Ev çîye? Ev renga.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

otobûs

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

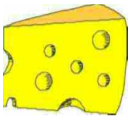
top

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

Ev çîye? Ev tope.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

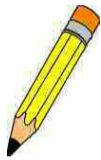
pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeke.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

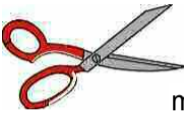

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

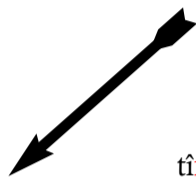
şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

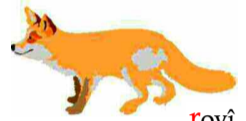
kêwrîşk

Ev çiyey? Ev kêwrîške.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

Şş

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

Tt

tiîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

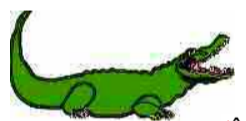
tûtî

Ev çiyey? Ev tûtîye.
Bu nədir? Bu tutuquşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsal

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ildırımdır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

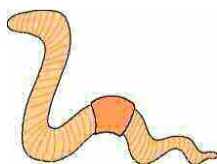
keVo

Ev çiyey? Ev keVoqe.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupîşk

Ev çiyey? Ev dupîške.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a scorpion.

biVir

Ev çiyey? Ev biVire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

berçaVik

Ev çiyey? Ev berçaVike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

w erdek

wêne

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şəkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

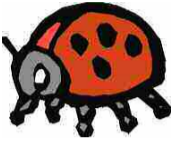

kew

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddir.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kəklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

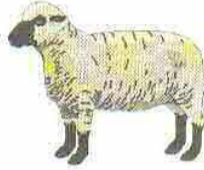
xanî

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendir.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

berx

Ev çîye? Ev xaçe.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

heyve

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

yek

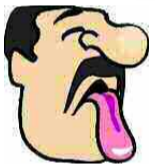

çiya

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

zengil

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zəngdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

derzi

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirîlî	Latinî
1	Aa	Aa	Aa
2	Bb	Бб	Bb
3	Cc	Цц	Cc
4	Çç	Чч	Çç
5	Dd	Дд	Dd
6	Êê	Ее	Ee
7	Ee	Яя	Əə
8	Ff	Фф	Ff
9	Gg	Гг	Gg
10	Hh	Нн	Hh
11	Îî	Ии	Ii
12	Ii	Ьь	Iı
13	Jj	Жж	Jj
14	Kk	Кк	Kk
15	Ll	Лл	Ll
16	Mm	Мм	Mm
17	Nn	Нн	Nn
18	Oo	Оо	Oo
19	Pp	Пп	Pp
20	Qq	Qq	-
21	Rr	Рр	Rr
22	Ss	Сс	Ss
23	Şş	Шш	Şş
24	Tt	Тт	Tt
25	Ûû	Уу	Uu
26	Uu	Юю	Üü
27	Vv	Вв	Vv
28	Ww	Ww	-
29	Xx	Хх	Xx
30	Yy	Йй	Yy
31	Zz	Зз	Zz

DIKARÎ BIXWÎNÎ

1	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îsal, înlî, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, fimon
16	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewağ
24	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

На круги своя: в Ираке разблокировали "Телеграм"

Министерство связи Ирака объявило, что снимет запрет на приложение "Телеграм". Об этом сообщает иракское агентство новостей INA.

В заявлении министерства отмечается: "Обращаем внимание уважаемых граждан, что запрет на приложение "Telegram" в Ираке будет снят...на основании директив уважаемого премьер-министра [Мухаммеда Шиа ас-Судани — ред.], в связи с ответом компании, владеющей приложением, на требования органов безопасности, раскрыв просочившиеся данные граждан и продемонстрировав полную готовность к общению с компетентными органами и назвав официальные каналы для связи с Ираком".

В связи с этим министерство заявило, что: "...оно не выступает против свободы выражения мнений, а скорее подчеркивает важность приверженности компаний, владеющих приложениями для социальных сетей, соблюдать законы страны, безопасность и пользовательские данные".

В Эрбиле стартовал экономический саммит

15 августа в столице Иракского Курдистана, Эрбиле, начался экономический саммит Курдистана и Саудовской Аравии. Его цель -

изучить возможности для расширения экономических отношений между странами.

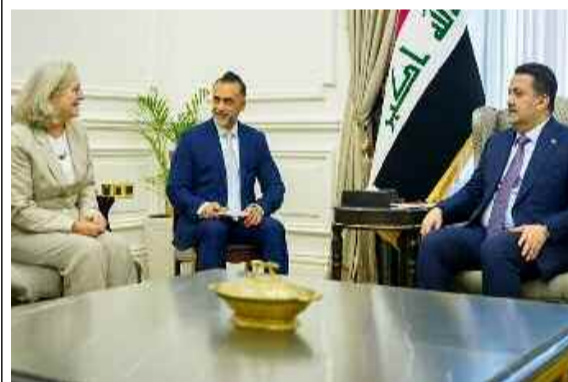
Сообщается, что трейдеры и инвесторы Курдистана встречаются с представителями как минимум 34 саудовских компаний в попытке укрепить торговые и инвестиционные связи.

Регион Курдистан стремится расширить и углубить торговые отношения с внешним миром, и приступает к реализации амбициозной программы по привлечению международных инвесторов для ведения бизнеса в Курдистане. kurdistan.ru

Премьер-министр Ирака и посол США обсудили отношения Багдада и Вашингтона

Премьер-министр Ирака Мухаммед Шиа ас-Судани в воскресенье, 13 августа, провел встречу с послом США в Ираке Алиной Романовски, обсудив отношения между Багдадом и Вашингтоном.

"Во время встречи они обсудили общие

ирако-американские отношения и пути расширения совместного сотрудничества в области экономики и развития в соответствии со Стратегическим рамочным соглашением таким образом, чтобы это отвечало интересам двух дружественных стран", — говорится в сообщении канцелярии Судани.

Премьер-министр вновь подтвердил приверженность Ирака реализации своих инициатив по реформированию различных секторов и развитию взаимовыгодного сотрудничества с дружественными и соседними странами.

Он подчеркнул важность поддержки постоянного диалога между Ираком и Соединенными Штатами, сосредоточив внимание на определении их отношений после победы над террористической группировкой "Исламское государство" (ИГ).

"Со своей стороны, посол США выразила готовность правительства США продолжать сотрудничество и развивать общие интересы с Ираком. Она также высоко оценила последний раунд стратегического диалога между Ираком и США в Вашингтоне, округ Колумбия, подчеркнув готовность ее страны к продолжению конструктивного диалога", — говорится в заявлении. kurdistan.ru

Премьер-министр Барзани призывает остановить демографические изменения в спорных районах

16 августа премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани встретился с временным поверенным в делах посольства Франции в Ираке Жаном-Кристофом, который посетил с официальным визитом курдского лидера в Эрбиле. В ходе встречи премьер подчеркнул необходимость положить конец демографическим изменениям на территориях, оспариваемых между Эрбилем и Багдадом, поскольку эти районы в последнее время стали свидетелями новой волны арабизации.

"Мы обсудили события и ситуацию в Ираке, споры между Курдистаном и федеральным правительством", — говорится в заявлении премьер-министра Барзани, опубликованном на его официальной странице в Facebook.

Стороны подчеркнули необходимость защиты конституционных прав Курдистана, а также его жителей, включая их финансовые права на основе соглашений и Конституции Ирака.

"Мы также обсудили реформы Девятого кабинета министров,

необходимость своевременного проведения парламентских выборов в Курдистане, условия на спорных территориях и необходимость положить конец демографическим изменениям в этих районах", — говорится в заявлении курдского премьера. kurdistan.ru

Езидская девушка из Дохука претендует на титул "Мисс Ближний Восток"

Курдская езидская девушка Гулистан Кро стала претенденткой на престижную корону "Мисс Ближний Восток и Северная Африка". Ранее она заняла третье место в конкурсе "Мисс Ирак 2021-2022" и вышла на первое место среди красавиц Курдистана, где она представляла провинцию Дохук.

В интервью агентству "Bas-News" девушка сказала: "Хотя у меня есть степень по сестринскому делу, мое рвение к исполнительскому искусству остается непоколебимым. Я верю в свою врожденную красоту, которая мотивирует меня продолжать это путешествие".

"В настоящее время я являюсь представительницей Ирака на предстоящем конкурсе "Мисс Ближний Восток и Северная Африка", где я буду выступать

вместе с 40 другими талантливыми девушками".

"Задача представлять Ирак на этой грандиозной сцене наполняет меня радостью. Я стремлюсь продемонстрировать потенциал курдских девушек в таких конкурсах и пролить свет на борьбу нашей общины в арабском мире", —

добавила она.

При поддержке своей семьи и сообщества Кро настроена на успех. "Их непоколебимая поддержка подпитывает мою решимость завоевать титул Мисс Ближний Восток и Северная Африка, на церемонии, которая состоится 25 октября 2023 года". kurdistan.ru

Коалиция заявила о снижении количества насильственных нападений в сирийском лагере "Аль-Холь"

Генерал-майор Мэтью Макфарлейн, командующий Объединенной оперативной группой "Непоколебимая решимость" Международной коалиции по борьбе с "Исламским государством" (ИГ), заявил на пресс-конференции, что количество насильственных нападений в сирийском лагере "Аль-Холь", где содержатся пленные боевики ИГ, заметно сократилось. "Мы наблюдаем снижение количества насильственных нападений, при этом в этом году не было зарегистрировано ни одного убийства по сравнению с предыдущими годами".

Во время пресс-конференции генерал-майор Макфарлейн подчеркнул сохраняющуюся опасность атак на базы коалиции и готовность реагировать на них, в том числе со стороны иракских сил безопасности.

Макфарлейн также опроверг любые предложения о подготовке

операции против поддерживаемых Ираном группировок на востоке Сирии. "Коалиция не готовится к военным операциям по уничтожению кого-либо, кроме ДАИШ (ИГ)", заявил он.

Кроме того, генерал-майор Макфарлейн подчеркнул различные роли коалиционных сил в

Ираке и Сирии. Он указал, что в Ираке их основное внимание сосредоточено на укреплении партнерских отношений и потенциала местных сил в долгосрочной перспективе для продолжающейся борьбы с ИГ, а коалиционные силы в Сирии задействованы в небоевой роли. kurdistan.ru

16 августа – дата основания ДПК и день рождения ее лидера, Масуда Барзани

77 лет назад, 16 августа 1946 года, в Багдаде состоялось подпольное собрание представителей курдских групп, которое вошло в историю как I съезд "Демократической партии Курдистана" (ДПК). В этот же день главнокомандующий курдской армии Мустафа Барзани и его жена Хамаэль Хан праздновали рождение сына, Масуда, в Мехабадской республике – первом независимом курдском государстве.

"Я был рожден в тени курдского флага в Мехабаде и я готов служить и умереть ради этого флага," – скажет Масуд Барзани впоследствии.

Однако скоро Мехабадская республика пала, Мустафа Барзани оказался в эмиграции в СССР, а его жена с маленьким сыном возвратилась в Ирак, где была сослана в южные районы страны, а затем вернулась в дом своего отца. До 12 лет Масуд Барзани воспитывался в семье своего деда по материнской линии и лишь мечтал об отце, которого он никогда не видел, но который после событий 1943-1946 годов был известен в Курдистане и далеко за его пределами как легендарный, почти мифический герой-повстанец.

В 1958 году монархия пала, и подросток Масуд впервые увидел своего отца. С тех пор, они не расставались до смерти Мустафы Барзани.

Вскоре после начала Сентябрьского восстания, 16-летний Масуд упрямил отца принять его в пешмерга. Потом походы и сражения первых лет восстания сменились для Масуда ответственной партийной работой – он был назначен директором партизанской радиостанции, а затем получил задание организовать повстанческую службу разведки "Парастин".

За плечами Барзани и его партии более 70 лет подполья, вооруженной борьбы и мирного политического строительства. "Демократию Ираку, автономию Курдистану!" – таков был лозунг, провозглашенный Политбюро ДПК в период правления диктаторских режимов в Багдаде. "Курдистан или смерть!" – гласил другой лозунг, автором которого был ее глава и легендарный полководец Мустафа Барзани.

За это время партия испытала победы и поражения, общенациональный подъем 60-х годов, когда ДПК стала воистину всенародной общекурдской партией, и тяжелый кризис курдского национального движения второй половины 70-х годов, наступивший после поражения Сентябрьского восстания.

В этой тяжелой ситуации Масуд оставался верной опорой своего отца. Он сопро-

вождал его в США, куда Мустафа Барзани направился для лечения своей смертельной болезни, и после кончины Моллы Мустафы в 1979 году занял его место в качестве лидера партии.

"Это большая честь слу-

жить своему народу и ДПК. Я надеюсь продолжать политику и работу основателя ДПК Мустафы Барзани для мира, свободы и демократии," – заявил Масуд Барзани при вступлении в должность председателя ДПК. Бесшумно оставаясь на этом посту, Масуд Барзани завоевал репутацию мудрого политика и опытного дипломата, унаследовавшего в этом отношении способности своего отца.

В 2005 году Масуд Барзани был избран первым президентом Иракского Курдистана и переизбранный в 2010 году всенародным голосованием.

В августе 2014 года Иракский Курдистан был атакован террористическим "Исламским государством" (ИГ), к тому времени уже захватившим иракский Мосул, покинутый иракской армией. Но в сотрудничестве с международной антиисламистской коалицией и иракской армией, под руководством главнокомандующего Масуда Барзани курдские силы пешмерга смогли очистить земли Курдистана от террористов.

На фоне войны с ИГ, наплыва около двух миллионов беженцев и ВПЛ, при прекращении выплат курдского бюджета Ираком и связанным с этим экономическим кризисом, Барзани делает еще один важный шаг, характеризующий его как мудрого и взвешенного руководителя. Зимой 2017 года, чтобы примерить курдские партии, спорящие о продлении полномочий президента, Барзани заявил, что больше не станет выдвигать свою кандидатуру на следующих выборах, и предлагает назначить своего временного приемника, которому пообещал всячески помогать в работе. К сожалению, это не помогло партиям прийти к согласию и назначить исполняющего обязанности президента. Барзани остался на своем посту, объявив, что уйдет после назначенных на ноябрь 2017 выбо-

ров.

Весной 2017 года, готовящийся завершить карьеру Барзани, решил на последний и самый важный в своей жизни и в истории Курдистана шаг – он призвал к проведению референдума о неза-

висимости. Право народов на самоопределение является одним из основных принципов международного права и оно закреплено в Уставе ООН. Иракские курды не являются сепаратистами, они до последнего боролись за создание нового демократического Ирака. Масуд Барзани длительное время играл роль посредника в противостоянии шиитских и суннитских политических сил арабской части страны и помогал им преодолевать правительственные кризисы. Но ответом было полное игнорирование правительствами Малики/Абади интересов курдов, саботаж положений конституции и Эрбильских соглашений. К 2017 году развязанная шиитской верхушкой в Багдаде гражданская война с суннитами и предательство курдов летом 2014 года в ходе нашествия террористов ИГ окончательно дискредитировали центральное правительство в глазах не только курдов, но и большинства иракцев. Курдистан задыхался в тисках Багдада.

Предложение Барзани в мае 2017 года было поддержано всеми курдскими партиями, за исключением "Горран", конфликт которой с ДПК в 2015 году привел к приостановке работы парламента Курдистана. "Горран" – единственная партия Курдистана, открыто заявившая о своем нежелании проведения референдума, называя его "преждевременным" и требуя консенсуса с Багдадом. Но похожие высказывания робко делали и некоторые лидеры "Патриотического союза Курдистана" (ПСК).

Отложить референдум "до более подходящего времени" просили также США и Европейский Союз. "Когда же придет подходящее время для референдума? Если мы будем ждать одобрения других, то подходящее время не настанет для нас никогда. Только народ Курдистана имеет право

определять время референдума", отвечал Барзани.

25 сентября 2017 года был проведен судьбоносный референдум о независимости курдского региона Ирака. Его результаты стали ошеломительными – более 92 процентов голосов, в том числе жителями спорных территорий, были отданы в поддержку независимости Курдистана. Еще более ошеломляющей стала реакция на него Ирака, соседних стран и мирового сообщества.

Ирак, Иран и Турция выступили против референдума, и наложили на курдский регион ряд экономических и политических санкций, включая запрет на международные авиарейсы и закрытие пограничных переходов. А 16 октября армия Ирака и про-иранские шиитские силы "Хашд аш-Шааби" начали наступление на курдские территории в Киркуке и на других спорных территориях. Добиться успеха в вытеснении сил пешмерга им помогла тайная сделка, заключенная Багдадом и Тегераном с фракцией внутри ПСК, которая согласилась отвести свои войска в обмен на обещание личных выгод. Этот день курды назвали "предательством 16 ноября". Наступление иракских сил привело к перемещению почти 200 000 курдских жителей спорных территорий. Оставшиеся стали подвергаться грабегам, насилию и убийствам. Шиитские ополченцы разграбили, сожгли и взорвали сотни объектов, принадлежащих курдским гражданам. Дома, покинутые курдами стали заселяться семьями боевиков "Хашд аш-Шааби" и арабами из южных пустынь Ирака, как это делал в свое время Саддам Хусейн. Местные курдские чиновники, и люди, голосовавшие за независимость стали подвергаться увольнению. Флаг Курдистана был снят со всех зданий Киркука, а 6 декабря, на мероприятии исламской партии "Дава" премьер-министр Ирака Хейдар аль-Абади назвал вторжение иракских сил на другие спорные курдские территории таким же важным достижением, как и победа над ИГ.

Международное сообщество и "друзья" Курдистана выразили лишь свою обеспокоенность по поводу происхождения. Курдистан был принесен в жертву сомнительной "стабильности" Ближнего Востока.

"Мы думали, что люди, которые в голос говорили нам, что они наши друзья, и будут поддерживать нас, что они поддержат нас, или не станут молчать. Но было ясно, что мы остались одни с нашими горами. Мало того, что они не поддержали пешмерга, но пешмерга мучени-

чески погибали от их оружия, а они смотрели, не делая ничего", скажет Барзани об этих событиях.

Отвечая на вопрос "CNN" о том, стоил ли референдум потерянных территорий, которые Багдад захватил с 16 октября, Барзани сказал, что в голосовании за независимость выбор для курдов состоял в том, чтобы поступиться волей или временно потерять некоторые территории.

"Если бы мы потеряли нашу волю, это было бы намного больше, чем временно потерять некоторые из областей. Но, если бы нам пришлось выбирать между потерей нашей воли и потерей надежды нашей нации или понести некоторые другие потери, мы выбираем не терять волю и честь нашего народа".

Прошедший референдум сделал Курдистан на 20 дней свободным, а курдов – самой счастливой нацией мира. После этого Ирак, соседние страны и мир показали, сколько стоят их партнерство, их дружба и их демократия. Референдум не отбросил Курдистан назад, – он показал, сколько, на самом деле, курдов, преданных своей земле, и сколько этой земли они способны защитить своими собственными силами. В этом новом испытании ДПК показала себя как достойный приемник идеи славной Мехабадской республики, знамя которой некогда вручил основателю партии Мустафе Барзани легендарный Кази Мухаммед.

В ноябре 2017 года Масуд Барзани, как и обещал, сложил свои полномочия в качестве президента региона, оставшись главой ведущей партии Курдистана и самым признанным на международном уровне курдским лидером. Сейчас, спустя почти два года со дня проведения референдума, Курдистан вновь наращивает развитие. Его возглавили достойные наследники – президент Нечирван Барзани и премьер-министр Масрур Барзани.

Новое правительство Ирака под руководством премьер-министра Адила Абдул-Махди, а затем следующее – под руководством Мустафы Казими, по-прежнему заявляет о своей готовности разрешить все споры с Эрбилем. Высшие иракские чиновники по-прежнему проводят консультации со своими курдскими коллегами касательно критических вопросов сосуществования федерации.

Но отважный и мудрый политик, 77-летний Масуд Барзани продолжает вести свой народ к главной курдской мечте, мечте, которой была посвящена вся его жизнь. **kurdistan.ru**

ДИПЛОМАТ

№ 31 (543) 16 - 22 август 2023-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

77-летие ДПК - партии стойкости и надежды

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), передал самые теплые пожелания своим однопартийцам по случаю 77-й годовщины создания партии.

"По этому случаю я признаю усилия и жертвы членов Демократической партии Курдистана, которые всегда были источником вдохновения для стойкости, выносливости, преемственности и

силы курдского дела на трудных и важных этапах", — сказано в заявлении президента ДПК, опубликованном его штаб-квартирой. "Пути ДПК и [семьи] Барзани всегда были источником надежды. Они являются сторонниками и защитниками справедливого дела курдской нации".

В своем поздравительном послании премьер-министр Курдистана Масрур Барзани назвал ДПК "материнской

партией, партией великих революций и великих достижений".

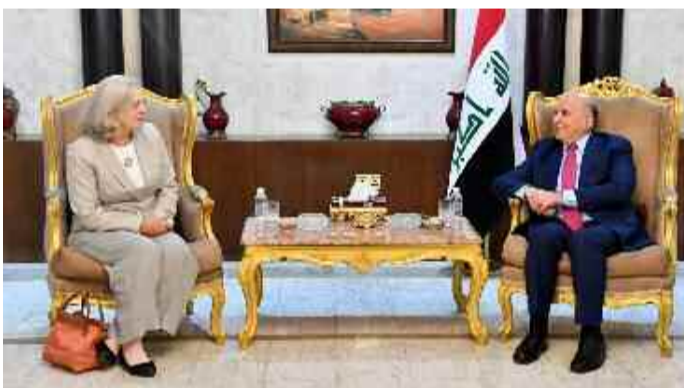
"ДПК имеет историю, полную гордости и суверенитета", — заявил сегодня курдский лидер.

"ДПК никогда не была партией какой-то конкретной территории в Курдистане. С момента своего создания партия пересекла все региональные границы и стала народным движением Курдистана и ярким сторонником национальных достижений, демократических ценностей и свобод. ДПК является защитником сосуществования в Курдистане", сказано в заявлении премьера.

ДПК - крупнейшая политическая партия Иракского Курдистана. Она неизменно имеет крупнейший парламентский блок, а также является ключевым игроком в иракской политике и важной частью коалиции, которая привела к формированию нынешнего федерального кабинета в Багдаде. kurdistan.ru

Глава МИД Ирака принял посла США

14 августа министр иностранных дел Ирака Фуад Хусейн провел встречу с послом США Алиной Романовски, чтобы обсудить

отношения между Багдадом и Вашингтоном, статус иракских беженцев в сирийском лагере "Аль-Холь" и региональные события.

Обсуждения были сосредоточены на укреплении отношений между двумя странами при соблюдении взаимных интересов. Переговоры также коснулись вопроса репатриации иракцев из лагеря "Аль-Холь" в Сирии и оценки ситуации в регионе, говорится в сообщении МИД.

Официальные лица также обсудили недавние переговоры между министерством обороны Ирака и Пентагоном. Посол США

подробно рассказала об итогах визита в Вашингтон делегации иракских военных и сил безопасности во главе с министром обороны Сабитом Мохаммедом Аббаси. Она подчеркнула конструктивный характер состоявшихся во время визита дискуссий с упором на формирование будущих отношений между двумя странами.

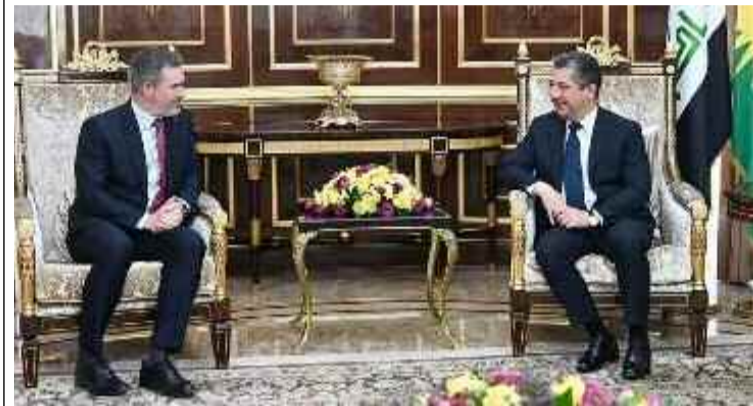
Кроме того, посол Романовски подчеркнула непоколебимую приверженность ее правительства поддержке иракских вооруженных сил в их кампании против террористической группировки "Исламское государство" (ИГ). В начале августа делегация минобороны Ирака во главе с министром Сабитом Мохаммедом Аббаси посетила США по приглашению минобороны США.

Обсуждения между военными представителями Ирака и США длились два дня в штаб-квартире Пентагона. Повестка дня включала углубление сотрудничества в области безопасности между двумя странами, формирование траектории военного присутствия США в Ираке и совместные усилия по уничтожению остатков ИГ на территории Ирака. kurdistan.ru

Премьер-министр Барзани и посол Канады обсудили выборы в парламент Курдистана

Премьер-министр Курдистана Масрур Барзани 13 августа принял покидающего свой пост посла Канады в Ираке Грегори Галлигана. Стороны подчеркнули необходимость свое-

временного проведения предстоящих парламентских выборов в Курдистане и поиска надежных решений для вопросов, стоящих между Эрбилем и Багдадом.

Об этом говорится в заявлении пресс-службы премьер-министра. Премьер-министр Барзани выразил признательность послу Галлигану за его роль в укреплении связей между Курдистаном и Канадой. Он также выразил пожелания успехов в последующих назначениях посла.

Со своей стороны, канадский посланник "выразил благодарность за сотрудничество и поддержку со стороны КРГ [Регионального правительства Курдистана] во время его пребывания в посольстве Канады в Ираке. kurdistan.ru

Возглавляемая США коалиция передала партию военной помощи силам пешмерга

Министерство пешмерга Иракского Курдистана 17 августа объявило о получении новой партии военной помощи от возглавляемой США Международной коалиции по борьбе с "Исламским государством" (ИГ).

Сообщается, что помощь включает новое вооружение и военную технику, которые были официально переданы 1-й и 2-й пехотным дивизиям пешмерга во время специальной церемонии. "В контексте поддержки коалицией сил пешмерга 1-й и 2-й пехотным дивизиям КРГ [Регионального правительства Курдистана] передан ряд вооружений и припасов", — сказано в официальном заявлении.

Министерство выразило благодарность Международной коалиции за неустанную помощь курдским силам, и подчеркивает ключевую роль, которую силы коалиции играют в поддержке усилий пешмерга в войне против ИГ с 2014 года. Кроме того, министерство выразило стремление к более высокому уровню сотрудничества и координации между возглавляемой США коалицией и силами пешмерга. kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Tariyel Cəlil

Xüsusi müxbir:

Nofəl Ədalət

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakû Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur. e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500